

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

TÜRKÇEM DERGİSİNDE YER ALAN METİNLERİN
EĞİTSEL DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tuğba OKUMUŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA

ERZİNCAN - 2018

TEZ BİLDİRİMİ

"Türkçem Dergisinde Yer Alan Metinlerin Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi" isimli "Yüksek Lisans" tezim tarafıma intihal programı ile incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim.

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim. 05/07/2018

Tuğba OKUMUŞ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu alışma, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalının Türkçe Bilim Dalında jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman / Jüri :Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA

Jüri :Doç. Dr. Oğuzhan YILMAZ

Jüri : Dr. Öğr. Üyesi Tacettin ŞİMŞEK

TÜRKÇEM DERGİSİNDE YER ALAN METİNLERİN EĞİTSEL DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tuğba OKUMUŞ

**Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe
Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi,**

Temmuz, 2018

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ruhi KARA

ÖZET

Son yıllarda çocuğa verilen değerlerin artmasıyla birlikte çocuğun eğitimi de önem arz etmeye başlamıştır. Geleceğine önem veren, sağlam kimlikli bireyler yetiştirmek isteyen milletler en büyük yatırımı çocuklara yapmaktadır. Değerlerini benimsemeyen nesillerin kendileri için tehlike arz edeceğinin farkında olan milletler çocukların ahlâk ve karakter eğitimleri üzerinde durmaktadır. Çocukların evrensel, millî ve manevi değerlere sahip olması ve bu değerleri davranışa dönüştürebilmeleri son derece önemlidir. Bu değerleri kazanan çocuklar sağlıklı bir toplumun temelini atmaktadır. Çocuklara evrensel, millî ve manevi değerleri kazandırmak için onların dünyasını keşfetmek gerekmektedir. Çocukların dünyasını keşfetme noktasında ise çocuk edebiyatı günümüzde önemli bir yol kat etmiştir. Çocuklara istedik davranışlar kazandırmada pek çok çocuk edebiyatı ürününden yararlanılmaktadır. Söz konusu malzemelerden biri de şüphesiz çocuk dergileridir. Çocuklar kendilerine hitap eden bu dergiler sayesinde yazınsal nitelikli eserlerle tanışma imkânı bulmaktadır. Dergilerde yer verilen yazınsal nitelikli eserler aracılığıyla çocuklar eğlenme, merak, hayal kurma gibi pek çok ihtiyacını giderebilmektedir. Çocuklar bir yandan bu ihtiyaçlarını giderirken bir yandan da evrensel, millî ve manevi değerleri

kazanabilmektedir. Böylelikle  ocuk dergileri de çocuklara değer aktarımı hususunda önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada 1999 yılında Kosova'da “Balkanlarda Anadil Zevkini Beraber Yaşatalım” alt başlığıyla çocuklara yönelik olarak yayım hayatına başlayan Türkçem dergisi incelenmiştir. Türkçem dergisinde yer alan metinlerin değer aktarımına katkıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla derginin 2013 yılının Ağustos sayısından başlanarak 2016 yılının Eylül sayısı dâhil olmak üzere kırk iki sayısı incelenmiştir. Metinler doküman analizi yöntemiyle incelenmiş, tespit edilen değerler başlıklar altında toplanmıştır. Türkçem dergisinde yer alan metinler aracılığıyla çocukların evrensel, millî ve manevi değerleri kazanabileceği, Türkçem dergisinin gelecek ve kimlik inşası noktasında önemli bir görevi yerine getirdiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler:  ocuk edebiyatı,  ocuk dergisi, değer, değerler eğitimi, Türkçem dergisi

**AN EXAMINATION OF TEXTS IN THE JOURNAL OF TÜRKÇEM IN
TERMS OF EDUCATIOANAL VALUES**

Tuğba OKUMUŞ

Erzincan University, Institute of Social Sciences, of Turkish Education

M. A. Thesis, July, 2018

Thesis Supervisor: Dr. Lecturel Ruhi KARA

ABSTRACT

Together with the increasing importance given to child in recent years, child education has become more of an issue. Nations which attach importance to their future and want to bring character-wise individuals up invest mostly to children. Nations which are aware that generations not embracing their values will pose danger for them focus on moral and character education of children. It is important that children have universal, national and moral values and they can transform these values to behaviors. Children who have these values form the base of healthy societies. It is required to discover the world of children in order to get them acquire some universal, national and moral values. Children's literature has covered an important distance in discovering the world of children. Many children's literature works are benefited in gaining terminal behaviors. One of these works is doubtlessly children's periodicals. Children have the chance of meeting qualified literary works thanks to these periodicals addressing themselves. Children satisfy their many needs such fun, curiosity and dreaming through qualified literary works in the periodicals. As fulfilling these needs, they acquire universal, national and moral values. Thus, children's periodicals have an important role in transferring values to children. In this study, journal of Türkçem which first published in Kosovo in 1999 with the sub headings of "Let's Keep the Joy of Mother Tongue Alive in Balkans". The contributions of texts in Türkçem to value transfer were tried to be identified. With

this aim, 42 volumes of this journal published between August 2013 and September 2016 were analyzed. The texts were examined through document analysis and the values identified were gathered under themes. It was concluded that children could gain universal, national and moral values through the texts in Türkçem and this journal took an important responsibility in building future and identity.

Key Words: children's literature, values, value education, journal of Türkçem, children's periodicals.

ÖN SÖZ

Günümüzde değerler eğitime verilen önem giderek artmaktadır. Değerlerine önem veren devletler değerler eğitimini temelden başlatmaya özen göstermektedir. Bu özenin bir sonucu olarak da çocuk edebiyatının ve çocuğun eğitimi ön plana çıkmaktadır. Çocuklara geleceklerini, kimliklerini inşa edebilecekleri değerleri kazandırmak gerekmektedir. Bu amaçla yararlanılan çocuk edebiyatı ürünlerinden biri de çocuk dergileridir. Çocuklar, kendi dünyalarına yönelik yayımlanan dergiler aracılığıyla bir yandan eğlenirken bir yandan da evrensel, millî ve manevi değerleri benimseyebilmektedir. Çalışmada Türkçem dergisinde yer alan metinlerin değer aktarımına katkısı incelenmiştir. Metinlerde tespit edilen değerler çeşitli alt başlıklara ayrılmıştır. Türkçem dergisi çocuklar için hazırlanan ve çocukların kimlik oluşumunda önemli görevler üstlenen bir dergidir. Bu nedenle çalışmanın; Türkçem dergisi üzerine daha önce bir tez çalışmasının olmayışı, derginin pek çok eğitsel değeri barındırması ve alanda çalışacaklara farklı bakış açıları kazandırması bakımından önem arz ettiğini söylemek mümkündür.

Bu amaçla çalışmanın ilk bölümünde, problem durumuna, araştırmanın amacı ve önemine, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde çalışmada sağlam bir temel kurma adına çocuk edebiyatı, Türkiye'de ve Balkanlar'da çocuk dergiciliği hakkında bilgiler verilmiştir. Devamında çalışma konusu olan Türkçem dergisi hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Alan yazını ışığında çalışmaya örnek teşkil eden araştırmalar sıralanmıştır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde çalışmanın yol haritası konumunda olması bakımından önem arz eden çalışmanın yöntemi, veri toplama ve analiz etme süreçleri anlatılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde Türkçem dergisinde yer alan metinlerdeki değerler tespit edilmiştir. Değerler temelde evrensel, millî ve manevi, kişisel gelişime yardımcı değerler olmak üzere gruplandırılarak tablolar halinde gösterilmiştir. Çalışmanın son bölümü olan tartışma ve sonuç bölümünde araştırma süresince tespit

edilen yargılara yer verilmiş, öneriler sunulmuş ve devamında çalışma süresince yararlanılan kaynaklar sıralanmıştır. Ayrıca ekler kısmında Türkçem dergisinin bazı sayılarının kapaklarına ve Türkçem dergisinin önemine dair görüş belirten önemli kişilerin düşüncelerine yer verilmiştir.

Danışman hocam Dr.Öğr. Üyesi Ruhi KARA'ya, çalışmanın ilerlemesinde ve ortaya çıkmasında yardımını, ilgisini, zamanını ve bilgilerini hiçbir zaman benden esirgemeyen çok kıymetli hocam Doç. Dr.Oğuzhan YILMAZ'a, lise yıllarımdan beri beni akademik alanda çalışmaya teşvik eden öğretmenlerim Serkan ÖZTÜRK'e ve Selahattin ASLAN'a, bu süreçte bana her türlü kolaylığı sağlayan Çat İmam Hatip Ortaokulu müdürüm Timur ÇETİNKAYA'ya, araştırmalarım ve tez yazım sürecinde bana daima destek olan nişanlım Celalettin ARSLAN'a, ilkokula başladığım zaman elimden tutup okula götürdükleri günden beri öğrenim hayatım boyunca hep elimden tutan değerli anne ve babama, her zaman ve her konuda bana model olup yolumu aydınlatan ablalarımın teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

TEZ BİLDİRİMİ	I
TEZ KABUL TUTANAĞI	II
ÖZET	III
ABSTRACT	V
ÖN SÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLO LİSTESİ	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1.GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı	2
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4.Sınırlılıklar	3
1.5.Tanımlar	3
İKİNCİ BÖLÜM	4
2.KURAMSAL ÇERÇEVE	4
2.1.Değerler Eğitimi	4

2.2. Çocuk Edebiyatı	10
2.2.1. Türkiye’de Çocuk Dergiciliği.....	11
2.1.2. Balkanlarda Çocuk Dergiciliği.....	19
2.1.2.1. Makedonya ve Kosova’da Türkçe Yayımlanan Çocuk Dergileri:.....	19
2.1.2.1.1. Makedonya’da Yayımlanan Çocuk Dergileri:.....	19
2.1.2.1.1.1. Sevinç Dergisi	20
2.1.2.1.1.2. Tomurcuk Dergisi.....	21
2.1.2.1.2. Kosova’da Yayımlanan Çocuk Dergileri:	23
2.1.2.1.2.1. Boncuk Dergisi	23
2.1.2.1.2.2. Kuş Dergisi	23
2.1.2.1.2.3. Bahar Dergisi	25
2.1.2.1.2.4. Diğer Dergiler	26
2.1.2.1.2.5. Türkçem Dergisi.....	27
2.2.İlgili Çalışmalar.....	31
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	35
3. YÖNTEM.....	35
3.1.Araştırma Modeli (Deseni).....	35
3.2.İncelen Dergiler	35
3.3.Verilerin Toplanması	36
3.4.Verilerin Analizi	36
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	37
4.BULGULAR VE YORUMLAR.....	37
4.1.Evrensel Değerler	37
4.1.1.Sosyal Bağları Güçlendiren Evrensel Değerler	37
4.1.1.1.Sevgi	37
4.1.1.1.1.Aile Sevgisi.....	39
4.1.1.1.1.1.Anne Sevgisi	40

4.1.1.1.1.2.Baba Sevgisi	42
4.1.1.1.1.3.Evlat Sevgisi	43
4.1.1.1.1.4.Kardeş Sevgisi	44
4.1.1.1.1.5. Dede Sevgisi	45
4.1.1.1.1.6.Nine Sevgisi	45
4.1.1.1.1.7.Torun Sevgisi	46
4.1.1.1.2.Doğa Sevgisi.....	46
4.1.1.1.3. Hayvan Sevgisi	47
4.1.1.1.4.Kitap Sevgisi.....	48
4.1.1.1.5.Öğretmen Sevgisi	49
4.1.1.1.6. Çocuk Sevgisi	50
4.1.1.2.Arkadaşlık ve Dostluk	51
4.1.1.3. Birlik ve Beraberlik	53
4.1.1.4.Dayanişma.....	53
4.1.1.5. Paylaşmak	54
4.1.1.6. Yardımseverlik.....	55
4.1.1.7.Hoşgörü	56
4.1.1.9. Saygı	57
4.1.1.10.Misafirperverlik.....	58
4.1.1.11.Doğruluk ve Dürüstlük	59
4.1.2.Bireyi Günlük Hayatta Öne Çıkaracak Evrensel Değerler	60
4.1.2.1.Adalet.....	60
4.1.2.2.Cesaret	60
4.1.2.3. Cömertlik.....	61
4.1.2.4.Çalışkanlık.....	62
4.1.2.5.Fedakârlık	63
4.1.2.6.Merhamet	64
4.1.2.7.Sabır	65
4.1.2.8.Şefkat	65
4.1.2.9.Vefa	66
4.2.Milli Ve Manevi Değerler	66
4.2.1.Millî Değerler	66
4.2.1.1 Toplumun Tarihi İle İlgili Öne Çıkan Millî Değerler	66
4.2.1.1.1.15 Temmuz.....	66

4.2.1.1.2. Atatürk.....	67
4.2.1.1.3. Bayrak.....	68
4.2.1.1.4. Barış.....	68
4.2.1.1.5. Kahramanlık	71
4.2.1.1.6. Millet Sevgisi	72
4.2.1.1.7. Vatan Sevgisi	72
4.2.1.1.8. Özgürlük	74
4.2.1.1.9. Bağımsızlık.....	75
4.2.1.1.10. Kosova ve Balkan Tarihi ile İlgili Öne Çıkan İletiler	76
4.2.1.2. Toplumun Dil Varlığı İle İlgili Ön Çıkan Millî Değerler.....	76
4.2.1.2.1. Dil Bilinci.....	76
4.2.1.2.2. Atasözü.....	78
4.2.1.2.2. Deyim	79
4.2.1.2.4. Masal.....	80
4.2.1.2.5. Mânî	81
4.2.1.2.6. Fıkra ve Nasrettin Hoca	81
4.2.2. Manevi Değerler	82
4.2.2.1. Allah Sevgisi.....	82
4.2.2.2. Bayram	82
4.2.2.3. Dua	83
4.2.2.4. Peygamber Sevgisi	84
4.2.2.5. Ramazan.....	85
4.2.2.6. Şükür	85
4.2.2.7. Namaz	85
4.3. Kişisel Gelişime Yardımcı Değerler	86
4.3.1. Duygusal Nitelikli Değerler	86
4.3.1.1. Affetme	86
4.3.1.2. Empati Kurma.....	86
4.3.1.3. Güler Yüzlü Olma.....	87
4.3.1.4. Kanaatkâr Olma.....	88
4.3.1.5. Özür Dileme	88
4.3.1.6. Hediyeleşme.....	89
4.3.1.7. Sorumluluk	90
4.3.1.8. Sözünde Durma	90

4.3.1.9. Teşekkür Etme.....	91
4.3.1.10. Umutlu Olma.....	92
4.3.1.11. Vicdan	92
4.3.2. Düşünsel Nitelikli Değerler	93
4.3.2.1. Azimli Olma	93
4.3.2.2. Düşünerek Davranma.....	93
4.3.2.3. Bilgili İnsan Olma	93
4.3.2.4. Kendine Güven	94
4.3.2.5. Merak.....	94
4.3.2.6. Ölçülü Olma.....	95
4.3.2.7. Tedbirli Davranma	96
4.3.2.8. Hatasının Farkına Varma	96
4.3.2.9. Temizlik	97
4.3.2.10. Tutumlu Olma	97
BEŞİNCİ BÖLÜM	99
5. SONUÇ VE TARTIŞMA.....	99
ÖNERİLER.....	104
TÜRKÇEM DERGİSİNİN İNCELENEN SAYILARI	105
ALTINCI BÖLÜM.....	107
6. KAYNAKÇA.....	107
İNTERNET KAYNAKLARI.....	111
EKLER	112

TABLO LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo 1	Sevgi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	37
Tablo 2	Aile Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	39
Tablo 3	Anne Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	40
Tablo 4	Baba Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	42
Tablo 5	Evlat Sevgisi İle İlgili Öne Çıkan İletiler	43
Tablo 6	Kardeş Sevgisi İle İlgili Öne Çıkan İletiler	44
Tablo 7	Dede Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	44
Tablo 8	Nine Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	45
Tablo 9	Torun Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	45
Tablo 10	Doğa Sevgisi İle İlgili Öne Çıkan İletiler	46
Tablo 11	Hayvan Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	47
Tablo 12	Kitap Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	48
Tablo 13	Öğretmen Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	49
Tablo 14	Çocuk Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	50
Tablo 15	Arkadaşlık ve Dostluk Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	51
Tablo 16	Birlik ve Beraberlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan	53

	İletiler	
Tablo 17	Dayanışma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	53
Tablo 18	Paylaşmak Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	54
Tablo 19	Yardımseverlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	55
Tablo 20	Hoşgörü Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	56
Tablo 21	İyilik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	56
Tablo 22	Saygı Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	57
Tablo 23	Misafirperverlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	58
Tablo 24	Doğruluk ve Dürüstlük Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	59
Tablo 25	Adalet Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	60
Tablo 26	Cesaret Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	61
Tablo 27	Cömertlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan Değerler	61
Tablo 28	Çalışkanlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	62
Tablo 29	Fedakârlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	63
Tablo 30	Merhamet Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	64
Tablo 31	Sabır Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	65
Tablo 32	Şefkat Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	65
Tablo 33	Vefa Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	66

Tablo 34	15 Temmuz Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	67
Tablo 35	Atatürk Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler	67
Tablo 36	Bayrak Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	68
Tablo 37	Barış Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	69
Tablo 38	Kahramanlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	72
Tablo 39	Millet Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	72
Tablo 40	Vatan Sevgisi Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler	73
Tablo 41	Özgürlük Değeri İle Öne çıkan İletiler	75
Tablo 42	Bağımsızlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	76
Tablo 43	Kosova ve Balkan Tarihi İle İlgili Öne Çıkan İletiler	77
Tablo 44	Dil Bilinci İle İlgili Öne Çıkan İletiler	77
Tablo 45	Atasözü Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	79
Tablo 46	Deyim Değeri İle ilgili Öne Çıkan İletiler	79
Tablo 47	Masal Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	80
Tablo 48	Mâni Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	81
Tablo 49	Fıkra ve Nasrettin Hoca Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	82
Tablo 50	Allah Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	82
Tablo 51	Bayram Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	83

Tablo 52	Dua Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	84
Tablo 53	Peygamber Sevgisi Değeri İle ilgili Öne Çıkan İletiler	85
Tablo 54	Ramazan Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	85
Tablo 55	Şükür Değeri İle Öne Çıkan İletiler	86
Tablo 56	Namaz Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	86
Tablo 57	Affetme Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler	87
Tablo 58	Empati Kurma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	87
Tablo 59	Güler Yüzlü Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	88
Tablo 60	Kanaatkâr Olma Değeri ile İlgili Öne Çıkan Değerler	88
Tablo 61	Özür Dileme Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	89
Tablo 62	Hediyeleşme Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	90
Tablo 63	Sorumluluk Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	90
Tablo 64	Sözünde Durma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	91
Tablo 65	Teşekkür Etme Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	91
Tablo 66	Umutlu Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	92
Tablo 67	Vicdan Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	93
Tablo 68	Azimli Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	93

Tablo 69	Düşünerek Davranma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	94
Tablo 70	Bilgili İnsan Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	94
Tablo 71	Kendine Güven Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler	95
Tablo 72	Merak Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	95
Tablo 73	Ölçülü Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	96
Tablo 74	Tedbirli Davranma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	96
Tablo 75	Hatanın Farkına Varma Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler	97
Tablo 76	Temizlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	97
Tablo 77	Tutumlu Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler	98

BİRİNCİ BÖLÜM

1.GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Çocukluk döneminin insan hayatının öğrenmeye, değişime ve gelişime en açık dönem olduğunu söylemek mümkündür. Günümüzde çocuklar pek çok kaynaktan her türlü bilgiyi edinebilmektedir. Bu öğrenmelere bağlı olarak çocuklar zihinsel beceriler (araştırma, sorma, sorgulama) bakımından fazla sıkıntı yaşamazken duyuşsal beceriler (merhamet, adalet, paylaşma, yardımlaşma) bakımından sıkıntılar yaşamaktadır. Geleceği inşa ederken bireylerin sıkıntı yaşadığı noktalar göz ardı edilirse bu ihmalin gelecek adına büyük bir tehlike doğurması kaçınılmaz olacaktır. Son yıllarda bu tehlike üzerinde fazlaca durulmakta gerek devlet eliyle gerekse çeşitli bilimsel alanlarda bu tehlikeyi gidermek için pek çok çalışma yapılmaktadır. Bu nedenle çocuklara evrensel, millî ve manevi değerlerin kazandırılması, çeşitli vesilelerle değerler eğitimi verilmesi gibi hususlar da gündeme gelmektedir. Söz konusu tehlikeyi gidermek için ise çocuklara istendik davranışlar kazandırma hedeflenmektedir. Çocuklara istendik davranış kazandırırken pek çok enstrümandan yararlanılmaktadır. Bu enstrümanlardan biri de çocuk edebiyatı ürünleridir. Çocuk edebiyatı ürünleri sayesinde çocuklara istendik davranışlar kazandırabilmektedir. Özellikle çocuk dergileri çeşitli türleri bir arada bulundurarak bunu başarabilmektedir. Çocuklar çeşitli türler ve nitelikli yazarlar aracılığıyla pek çok farklı yolculuklar yapıp pek çok dünya keşfedebilme imkânına sahip olabilmektedir.

Bilindiği gibi her metin okuruna mesajlar verir. Bu bakımdan dergilerde yer alan metinler verdiği mesajlar nedeniyle büyük bir önem arz etmektedir. Çocuk dergileri de yer verdiği metinler aracılığıyla pek çok evrensel, millî, manevi ve çocuğun gelişimine yardımcı olan değeri çocuğa sezdirme amacını gözetir. Çocuklar, çocuk dergilerinde yer alan metinler sayesinde merhamet, dostluk, vefa, sözünde durma, paylaşma, çalışkanlık, saygı, sevgi gibi değerleri kazanır. Böylelikle çocuk dergileri de çocukların kimlik inşasında yaşayabileceği sıkıntıların önüne geçme görevi görür. Geleceğimizin ve kimliğimizin inşasında çocukları şekillendiren evrensel, millî, manevi ve kişilik gelişimine yardımcı değerlerdir. Bu nedenle de

çalışma konusunun belirlenmesinde Balkanlar'da anadilimizi yaşatma ve kimlik inşası noktasında önemli bir görev üstlenen Türkçem dergisinin değerler aktarımındaki yeri ile ilgili yapılan çalışmaların yok denecek kadar sınırlı olması etkili olmuştur.

1.2.Araştırmanın Amacı

Çocuğa görelilik ilkesini esas alan yazınsal nitelikli bütün eserler çocuklara değerler aktarır ve buna bağılı olarak da davranış kazandırmak ister. Ancak bu ilkeyi esas alan metinler söz konusu bu değer ve davranışları doğrudan aktarmak yerine çocuğa sezdirmeyi amaç edinmektedir. Bu nedenle metinlerde yer alan iletiler de büyük bir önem arz etmektedir. Dolayısıyla çalışmanın amacı Türkçem dergisinde öne çıkan iletileri değerler aktarımı açısından ele alarak geleceğimizin ve kimliğimizin inşasındaki yeri ve önemi hakkında sonuçlara varmaktır. Bu amaca ulaşmak için temel olarak şu soruya yanıt aranacaktır:

1.Türkçem dergisindeki metinlerde yer alan eğitsel değerler nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Toplumların refah içinde yaşaması ve istenilen düzeye ulaşması için bireylerin belli başlı değerlere sahip olması gerekmektedir. Bireylerin kimliği ne kadar sağlamsa toplumun yapısı da o kadar sağlam olmaktadır. Bir toplumda adalet, merhamet, doğruluk gibi değerler ne kadar gelişmişse toplum hayatı da o kadar huzurlu ve refah içerisinde olmaktadır. Bireylere bu anlamda istendik davranışlar kazandırma çabası küçük yaşlardan itibaren başlamalıdır. Çocuklara değerleri aktarırken pek çok enstrümandan yararlanılabilir. Bunlardan biri de çocukların ilgi ve seviyelerine göre hazırlanan çocuk dergileridir. Çocuklar, çocuk dergilerinde yer alan çeşitli metinler aracılığıyla adalet, merhamet, doğruluk, yardımseverlik gibi değerler kazanmaktadır. Kazandıkları bu evrensel, millî ve manevi değerler sayesinde de topluma ve kendine yararlı bireyler hâline gelmektedirler.

Türkçem dergisi çocuklar için hazırlanan ve çocukların kimlik oluşumunda önemli görevler üstlenen bir dergi konumundadır. Bu nedenle çalışmanın; Türkçem dergisi üzerine daha önce bir tez çalışmasının olmayışı, derginin pek çok eğitsel

değeri barındırması ve alanda çalışacaklara farklı bakış açıları kazandırması bakımından önem arz ettiğini söylemek mümkündür.

1.4.Sınırlılıklar

Bu çalışma

1. Türkçem dergisinin 2013 yılının Ağustos sayısından başlanarak 2016 yılı Aralık ayı dâhil olmak üzere yayımlanan 42 sayısı ile
2. Dergide yer alan metinlerin değerler aktarımına katkısı bakımından incelenmesi ile sınırlandırılmıştır.

1.5.Tanımlar

Çocuk edebiyatı

Öncelikli hedef kitlesi 2-15 yaş aralığındaki çocuklar olan çocukların seviyesini dikkate alarak çocuklara seslenen edebiyata çocuk edebiyatı denir (Şimşek, 2012).

Çocuk edebiyatı, büyüme ve gelişmelerine, hayal duygu, düşünce ve duyarlılıklarına, zevklerine eğilirken eğlenmelerine de katkı sağlayan çocuksu edebiyattır (Şirin, 2000).

Çocuk edebiyatı; erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır (Sever, 2010).

Değer:

İnsanların davranışlarına yön veren inançlar bütünü (Ulusoy ve Dilmaç, 2016).

Kurgusal Metin:

Hamzadayı ve Çetinkaya (2011: 379) kurgusal metni bireyin, gerçek dünyada gerçekleşmiş ve gerçekleşebilecek olan sınırsız sayıdaki olaylara anlam verebilmesine ve(ya) var olan ve var olabilecek sınırsız sayıdaki kişileri bilinçaltlarına varıncaya değin tanıyabilmesine olanak sağlayan bir oyun olarak tanımlar.

İKİNCİ BÖLÜM

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Değerler Eğitimi

“Kıymetli olmak, güçlü olmak” anlamlarına gelen değer kavramı ilk defa Znaniecki tarafından kullanılmaya başlanmıştır (Güven, 2014). Değer kavramı Türkçe Sözlükte (2016) şu şekilde sıralanmıştır:

1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değindiği karşılık, kıymet.
2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör.
3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet.
4. Üstün yararlı nitelikleri olan kimse.
5. Felsefe: Kişinin isteyen gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey.
6. Matematik: Bir değişkenin veya bilinmeyenin sıra ile anlatımı.
7. Bir ulusun sahip olduğu, sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.

Alan yazınına bakıldığında ise değer kavramı ile ilgili çeşitli tanımlar yer almaktadır. Aydın ve Akyol (2013),’a göre "değer, bir nesneye, varlığa veya faaliyete bilimsel ve toplumsal açıdan tanınan önem ya da üstünlük”(s.1) iken Dilmaç ve Ulusoy (2012),’a göre bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançtır. Akbaş (2008), değer in toplumu oluşturan bireylere, nelerin önemli olduğunu, nelerin tercih edilmesi gerektiğini belirten bir tercih olduğunu dile getirir. Ülken (2001), ise değeri “ortak duyu anlamıyla 'değer' veya 'kıymet' deyince bizim kendisine muhtaç olduğumuz, kendisini aradığımız, bizi tanımlayan bir şey” (s.201) biçiminde tanımlamaktadır.

Değer kavramı hakkında pek çok kişi tarafından çeşitli çalışmalar da yapılmıştır. Silah (2005) da yaptığı çalışma sonucu değerlerin belli başlı özelliklerinin olduğunu ifade eder ve bu özellikleri şu şekilde sıralar:

1. Değerler bir inançtır.
2. Değerler bir tercihtir.
3. Değerler paylaşılır.
4. Değerler ciddiye alınır.
5. Değerler coşkuyla birlikte bulunur.
6. Değerler soyutlanabilir.
7. Değerler kalıcı nitelik taşır.

Değerin kişilerin inançlarının ve tercihlerinin davranışlarına yön verdiğini söylemek mümkündür. Kişiler kendilerinde var olan değerlere göre çeşitli olaylar karşısında davranışlarını şekillendirirler. Değer kavramı ile ilgili çeşitli sınıflandırmalar bulunmaktadır. Değerlerin sınıflandırılmasında da yine değer kavramı hakkında olduğu gibi ortak bir görüş bulunmamaktadır. Amerikalı antropolog ve sosyal kuramcı Kluckhohn değerleri, belli ölçütlere göre sınıflandırır. Bu sınıflandırmayı yaparken de değerlerin kültüre bağlı olduğunu ve toplumdan topluma değiştiğini söyler. Kluckhohn değerleri şu şekilde sınıflandırmaktadır:

1. Tür: Olumlu ve olumsuz olma durumuna göre sınıflama.
2. Kapsam: Estetik, kavramsal ve ahlaki olarak sınıflama.
3. Amaç: Değerlerin bir davranış tarzına (durum değerleri), davranış sonucuna (aracı değerler) ve varılan sonuca (amaç değerleri) göre ayrılması.
4. Genelleme: Değerin belli durumlarda ortaya çıkan (rol değerleri) ya da çeşitli durumlarda ortaya çıkan değerler, kültürel değerler (konusal değerler) olmasına göre ayrılması.
5. Yoğunluk: Seçime bağlı değerler ve zorunlu değerler şeklinde sınıflama.
6. Büyüklük: Özel durumla ilgili, bir gruba ait, evrensel şeklinde sınıflama.
7. Örgütlenme: Değerlerin önemine göre sınıflandırılması. Değerler kümeler hâlinde düzenlenirler. Bazı değerler diğerlerinden daha öncelikli olabilirler” (Aydın ve Akyol, 2013, s.9-10).

Spranger, kişilerin değer yönelimlerini bireye özgü olan değerlere göre bilimsel, ekonomik, estetik, sosyal, politik ve dinî değerler olarak altı gruba ayırmıştır. (Akbaş, 2004, s.30-31)

1. Bilimsel Değer: Gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verir. Bilimsel değerleri olan insan deneysel, eleştirci, akılcı ve entelektüeldir
2. Ekonomik Değer: Yararlı ve pratik olana önem verir ekonomik değerleri hayatta önemsenmesi gerektiğini belirtir.
3. Estetik Değer: Simetri, uyum ve forma önem verir. Birey, hayatı olayların bir çeşitliliği olarak görür. Sanatın toplum için zorunluluk olduğunu düşünür.
4. Sosyal Değer: Başkalarını sevme, yardım bencil olmama esastır. En yüksek değer insan sevgisidir. Bu insan sevgisini insanlara sunar. Nazik ve sempattir, bencil değildir.
5. Politik Değer: Her şeyin üstünde kişisel güç, etki ve şöhret vardır. Esas olarak kuvvetle ilgilidir.
6. Dinî Değer: Evreni bir bütün olarak kavrar ve kendisini onun bütünlüğüne bağlar. Dini uğrunda dünyevi hazları feda eder.

Değerleri amaç ve araç değerler olarak ikiye ayıran Rokeach, amaç değerlerin hayatın temel değerleri, araç değerlerin ise amaç değerlere ulaşmada bir araç olduğunu dile getirmiştir (Akbaş, 2004). Rokeach amaçsal değerleri; aile güvenliği, barış içinde bir dünya, bilgelik, başarılı olma, dinî olgunluk, eşitlik, gerçek dostluk, güzellikler dünyası, heyecan verici bir hayat, iç huzur, kendine saygı, mutluluk, gerçek dostluk, özgürlük, rahat bir hayat, sosyal kabul, ulusal güvenlik, zevk olarak sınıflandırırken araçsal değerleri bağımsız olma, bağışlayıcılık, cesaret, dürüstlük, entelektüellik, geniş görüşlülük, hırslılık, itaatkârlık, kendini kontrol etme, kibarlık, kendine hâkim olma, mantıklılık, neşelilik, sevecenlik, sorumluluk sahibi olma, temizlik, yardımseverlik ve yaratıcılık olarak sınıflandırır.

Bir başka değer sınıflandırması da Schwarz tarafından yapılmıştır. Schwarz on temel değer belirlemiştir (Güven, 2014). Schwarz'ın değer sınıflandırması ise şu şekildedir.

1. Güç: Sosyal statü, insanlar ve kaynaklar üzerinde baskı kurma.

2. Başarı: Sosyal standartlarca belirlenen kişisel başarı yönelimi.
3. Hazcılık: Bedensel haz ve duyuumsal doyum arayışı.
4. Uyarılım: Heyecan ve yenilik arayışı.
5. Özyönelim: Bağımsız düşünme ve davranma eğilimi.
6. Evrenselcilik: Bütün insanlar için anlayış, hoşgörü; insanların ve doğanın esenliğini koruma.
7. İyilikseverlik: Bireyin yakın olduğu kişilerin esenliğini koruması ve güçlendirmesi.
8. Geleneksellik: Kültürel ve dinî uygulamalara ve anlayışlara saygı ve bağlılık.
9. Uyma: Başkalarına zarar verebilecek veya toplumsal beklentilere aykırı dürtülerin ve davranışların kısıtlanması.
10. Güvenlik: Benlik, toplum ve ilişkiler için güvenlik ve istikrar arayışı.

Ülkemizde de değerler eğitimi ve değerler sınıflandırması üzerine yapılan çalışmalar dikkat çekmektedir. Dilmaç (1992), değerleri insanları sevme, uyumlu olma, hırsı kontrol altına alma, başkalarının mutluluğunu isteme, kendini kontrol etme, iyi insan olma, manevi değerlere inanma, yardımsever olma, tecrübeli ve bilgili olma, dost edinme, evlat yetiştirme, eser oluşturma olmak üzere on iki temel değer olarak ayırırken Ülken (1965) ise değerleri içkin (teknik, sanat, fikir), aşkın (ahlak, din) ve normatif (dil, hukuk, iktisat) olmak üzere üçe ayırır (Güven, 2014).

Her toplum, değerlerine bağlı nesiller yetiştirmeyi amaç edinir. Değerlerine bağlı nesiller yetiştirmeyi başaran toplumlar diğer toplumlara göre daha uzun süre ayakta kalma imkânına sahip olabilmektedir. Değerlerin öğretilmesi hem toplum için hem de birey için gereklidir. Değerlerini öğrenen ve değerlerine sahip çıkabilen bireyler daha huzurlu ve mutlu olabilmektedir. Eğer birey sağlam bir değer bütününe sahipse daha mutlu yaşar.

Değerler eğitimi geçmişte verilen ahlak ve karakter eğitiminin güncel bir biçimidir (Güven, 2014). Bu şekilde düşünüldüğünde 17.yüzyılda Nabi'nin kaleme aldığı Hayriyye adlı eserini anmak gerekir. Nabi, oğluna birtakım davranışları kazandırmak için Hayriyye'yi yazmıştır. Nabi eserinin yazılış amacını oğluna, kendi mertebesini yükseltmek, akılcıca bir sermaye olması için ve manevi bir gıda sofrası olarak açıklar (Pala, 2004). Nabi oğluna sabır, iyi, huyluluk, cömertlik, iman, islam,

gibi değerleri de öğütlemektedir. “*Sabr kıl itme umrında şitâb/ Sabr miftâh-ı fereccüddür ber-bâb*” dizelerinde Nabi oğluna acele etmeyip sabretmesini, sabrın bir sevinç anahtarı olduğunu öğütler. Nabi bu vesileyle değerler eğitimine hizmet etmiş olur (Aytaş, Karakuş Aktan, 2012). Benzer şekilde çocuklara yönelik yazılmasa da Mevlana'nın Mesnevi'si de çocuklara ahlak ve davranış kazandırıcı nitelikte hikâyelere yer verir (Tok, 2012).

Bireylere hangi davranışının doğru hangi davranışının yanlış olduğunu, hangi olaylarda nasıl tercihler yapması gerektiğini öğretmek değerler eğitimin konusudur. Değer eğitimini sağlam almış birey olaylar karşısında doğru tercihler yapar.

“Günümüzde de değer kavramı spordan siyasete kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Eğitim alanında bu kavram değerler eğitimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu geleneğimizde cömertlik, yardımseverlik, hilim, şefkat, merhamet gibi erdemlerin eğitimlerini içeren bir terkinin adıdır. Değerlerin zayıfladığının farkına varılmasının bir sonucu olarak değerler eğitimi her geçen gün önemini arttıran bir konu olmaktadır. Geçmişte değerler muhatap hiç farkına varmadan muhatapın gündelik yaşantısı içinde bireye kazandırılan davranış biçimleridir. Ancak günümüzde zayıflayan sosyal ve insani ilişkiler artık bu davranışların gündelik yaşam içerisinde kazandırılmasına yetmiyor. Okullarda bu konuda verilen eğitim ise konunun teorik olarak anlatılmasından öteye geçmemekte ve faziletlerin davranışa dönüşmesi sürecine ilgisiz kalmaktadır. Hâlbuki değerler eğitimi, kişinin verilmek istenen değeri davranışa dönüştürdüğü takdirde amacına ulaşmış sayılacağı bir süreci ifade etmektedir. Değerlerin muhatap tarafından içselleştirilip davranışa aksettirilmesi önem arz etmektedir.”(s.42) sözleriyle Kaya (2013) değerlerin davranışa dönüştürülmesi sürecinde değerler eğitiminin önemini ifade etmiştir.

2017 yılında yayımlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı (2017)'nda da değerler eğitimine yer verildiği görülmektedir. Programda değerler eğitimin amacının öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmeleri olduğu dile getirilmektedir. Millî, manevi ve evrensel değerleri tanıyan, benimseyen ve bunları içselleştirerek davranışa dönüştüren bireylerin yetiştirilmesi de öğretim programında amaçlanan en önemli husustur. “Öğrencilere iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıkları kazandırmayı

amaçlayan eğitim, bu yönüyle değerlerle şekillenmiş bir etkinliktir. Bu bağlamda okullardaki değer eğitiminin amaçlarından biri öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli bir kişilik geliştirmelerini sağlamaktır. Bunun için bireyin çok yönlü gelişmesi önem taşımaktadır. Ayrıca insanın tutum ve davranışlarını biçimlendirmede önemli bir role sahip olan değerler, öğrencinin sağlıklı ve dengeli gelişimine katkı sağlamaktadır. Türk millî eğitim sisteminin temel hedefleri arasında öğrencileri sağlıklı, mutlu bir şekilde hayata hazırlamak, iyi insan ve iyi vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri, değer, tutum, davranış ve alışkanlıklarla donatmak yer almaktadır. Bu bağlamda değerlerin eğitim süreci içerisinde kazandırılması ve yeni nesillere aktarılması hedeflere ulaşmada ve kültürel devamlılık açısından da son derece önem taşımaktadır. Günümüz demokratik toplumlarında, akademik başarı kadar, insan ilişkilerini düzenleyen pek çok değer giderek daha fazla öne çıkmaktadır. Millî, manevi ve evrensel değerleri tanıyan, benimseyen ve bunları içselleştirerek davranışa dönüştüren bireyler yetiştirmede aile, toplum, medyanın yanı sıra öğretim programlarının da önemli bir etkisi bulunmaktadır. Öğretim programlarında derslerin doğasına uygun olarak kazanımlar içinde yer alan değer ifadeleri, öğrencilere hissettirilerek ve yaşantısal hâle getirilerek örtük bir biçimde kazandırılmaya çalışılmalıdır. Bu doğrultuda kazanımların gerçekleştirilmesinin değerlerin kazanılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ancak öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmenin değerler eğitimine ilişkin farkındalığının yanı sıra yeterliliği ve becerisi bu süreçte büyük önem taşımaktadır. Değerlerin kazanılma sürecinde rehber olan öğretmen, öğretim programında yer verilen bilgi ve becerileri kazandırmanın yanı sıra neyin iyi ve doğru olduğunu model olarak ve etkinlikler yoluyla sunabilmelidir” (s.8).

Çocuklara değerler aktararak çocukların sağlam karakterli yetişmesi amaçlanmaktadır. Bir toplumda çocuk vefa, saygı, sabır, saygı, sevgi gibi değerleri ne kadar çok içselleştirirse o kadar sağlam karakterli ve toplumuna faydalı bir birey olur. Çocukların bu değerleri benimseyebilecekleri en güzel araç edebi eserlerdir. Çocukların ilgisini en çok hikâye, masal, roman gibi metinlerin çektiği bilinmektedir. Çocukların ilgisini çeken bu türler değerler eğitiminde etkili bir şekilde kullanılmaktadır. Masal, hikâye ve romanlarda kahramanların yaşadığı durumlar,

değınilen sosyal, ahlaki problemler karakter eğitimi için örnek olay oluşturmaktadır. Söz konusu bu edebi türlerde iyi ile kötünün, doğru ile yanlışın, güçlü ile zayıfın yarışı yer almaktadır. Bu yarış sayesinde çocuklar dersler çıkararak değerler kazanmaktadır. (Karatay, 2015).

Çocuklara edebi metinler aracılığıyla değer kazandırmada önemli hususlardan biri de metin seçerken çocuğun seviyesini dikkate almaktadır. Çocukların ilgisinin çekebilecek metinlerin yer aldığı kitaplar seçilirse kazandırılmak istenen değerler çocuklarca daha çok içselleştirilir. Bu nedenle değerler aktarımında kullanılacak kitapların belli başlı özelliklere sahip olması gerekmektedir. O'Sullivan (2004;) bu nitelikleri taşıyan dört çeşit kitap sıralar:

1. Ahlaki ikilem içeren kitaplar,
2. Edebî seviyenin ötesine geçmeyi sağlayacak derinlikteki kitaplar,
3. Öğrencilere hitap eden, onlarla aynı yaşta olan, beğenilen ve gerçekçi karakterlerden oluşan kitaplar,
4. Farklı kültürlerden gelen, hem erkeklerin hem de kızların ana karakter olduğu kitaplar.

Çocuklar bu özellikleri taşıyan kitaplar aracılığıyla bir takım değerleri kazanıp davranışa dönüştürebilirler.

2.2. Çocuk Edebiyatı

Çocukların birtakım ilgi ve ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlardan biri de kendini ifade etme ihtiyacıdır. Kendi ifade etme ihtiyacı dil ile doğru orantılıdır. Dilin en etkili ve estetik biçimde kullanıldığı yer ise edebi metinlerdir. Bu nedenle çocuk için edebiyat her zaman bir ihtiyaç olacaktır. Diğer yandan çocuklara verilen önem giderek artmaktadır. Günümüzde ise çocukların fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamak kadar edebiyat ihtiyacını karşılamak da önemli hâle gelmiştir. Çocukların edebiyat ihtiyacının bir sonucu olarak çocuklar için edebiyat ihtiyacı da kendiliğinden doğmuştur.

Çocuk edebiyatı çocuğun anlama ve kavrama düzeyini dikkate alarak duygu ve dünyasına seslenen edebiyattır (Şimşek, 2012). Şirin (1987)'e göre çocuk edebiyatı

çocukların okuması için yazılmış-derlenmiş veya yayımlanmış olan bütün yayımlardır. Çocuk edebiyat ihtiyacını kendi düzeyini dikkate alan ve kendi dünyasına seslenen çocuk yayımları sayesinde giderir. Çocuklar bu çeşitli yayımlar vesilesiyle edebi ve estetik zevk kazanırlar. Yine bu ürünler sayesinde doğruyu yanlış sezer ve birbirinden ayırt edebilirler. Eğitimci Oğuzkan (2013) çocukların da edebiyata ihtiyaç duyduklarını söyler. Çocukların edebiyata niçin muhtaç olduklarını ise şu şekilde sıralar:

- Edebiyat hoş vakit geçirir, çocukları eğlendirir.
- Edebiyat ruha canlılık vererek yaşama gücünü artırır.
- Edebiyat hayatın keşfine yardımcı olur.
- Edebiyat bir rehber görevi görür.
- Edebiyat yaratıcı etkinlikleri yapma konusunda yol gösterici olur.
- Edebiyat çocukların dillerini geliştirir.

Çocuk edebiyatı çocuğa görelilik ilkesini esas alır. Çünkü çocuklar ile yetişkinlerin dünyası birbirinden farklıdır. Çocuklara edebi ve estetik zevk kazandırmayı hedeflerken bir yandan da çocukların evrensel, millî ve manevi değerleri kazanmasını ister. Bunu yaparken de bu iletileri doğrudan öğütçü bir tavır yerine çocuklara sezdirme yollu metinler sunar. İletileri örtük bir biçimde okuruna sunar. Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda da evrensel, millî, manevi değerleri benimseyen, dengeli ve sağlıklı bireyler yetiştirme amaçlanmaktadır. Bu değerlerin çocuklara kazandırılmasında da yine yazınsal nitelikli eserlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle de çocuk edebiyatının önemi giderek artmaktadır.

2.2.1. Türkiye'de Çocuk Dergiciliği

Batılı anlamda gazete ve dergilerle Tanzimat dönemi ile tanışan Türk milletinin çocuk dergisi ve gazeteleriyle de tanışması ilk bu dönemde olur. Çocuk gazete ve dergileri bu dönemde çocukların eğitimi ve yetiştirilmesini amaç edinir (Temizyürek, Şahbaz, Gürel, 2016). 19. yüzyılda yayım hayatına atılan bu çocuk dergi ve gazetelerinin dili ağırdır. Zamanla söz konusu dergiler çocukların seviyelerine inmek için kendilerini yenileme yoluna gitmişlerdir. Birçoğu kısa ömürlü olsa da çocuk dergileri çocuk edebiyatı ve eğitimi için büyük önem arz etmektedir.

Çocuk dergileri, çocuğun eğitiminde, gelişiminde, topluma katılmasında kullanılan en önemli eğitim aracıdır (Yalçın ve Aytaş, 2016). Çocuklar çocuk dergileri sayesinde birçok davranışı kazanmaktadır. Dergilerde yer alan çeşitli türler aracılığıyla birtakım değerleri kazanan çocuklar bu kazanımları davranışlara dönüştürerek toplumuna faydalı bireyler olmaktadır. Çocuk dergileri aynı zamanda çocukların yeteneklerini sergileyebileceği, kendini gösterebileceği en güzel alandır. Bir çocuk dergisinde herhangi bir yazısı yayımlanan çocuğun özgüveni artmaktadır.

Çocuk dergilerinin bir önemi de çocukları güncel olaylardan haberdar etmesidir. Oğuzkan (2013)'a göre çocuklar için yayımlanan dergiler ders kitabı ile güncel olayların arasındaki kaçınılmaz boşluğu doldurmaya yarar. Çocuk dergileri çocukların güncel olayları öğrenme ihtiyacını giderdiği gibi bilgi ve kültür seviyelerinin artmasına da yol açmaktadır.

Çocuk dergilerinde aranılan nitelikleri Oğuzkan (2013)'a göre şöyle sıralamak mümkündür.

Derginin kâğıdı iyi, mat ve kaliteli olmalıdır.

1. Seçilen harflerin büyüklüğü ve küçüklüğü, satır aralarının genişliği çocuklara uygun olmalıdır.
2. Resimler, fotoğraflar ve şekiller sade, açık ve net olmalıdır.
3. Dergilerin kapak ve sayfa düzeni çocukların seveceği ve rahatça okuyabileceği biçimde olmalıdır.
4. Resim, şekil ve olaylara geniş yer verilmelidir.
5. Yayımlanan yazılar çocuklarda okuma, öğrenme isteği artırmalı, çocukları duyarlı olmaya yöneltmelidir.
6. Dil ve anlatım biçimi çocuklara kavrama bakımından bir güçlük çıkarmamalıdır. Sade ve açık bir dil kullanılmalıdır.
7. Çocuklarda dergilerde birbirinden farklı yazı türleriyle karşılaşmalıdır.
8. Çocuk dergilerinde ilgi alanlarına yönelik çeşitli uğraşılara yer verilmelidir.

Çocuklar, dergiler aracılığıyla kendi dünyalarına seslenen çeşitli yazınsal nitelikli türlerle karşılaşmaktadır. Pek çok yeni bilgi edinmekte, çeşitli dünyaları keşfetme mutluluğunu yaşamaktadır. Çocuk dergileri süreli yayımlar olduğu için bir anlamda çocuğun ilgi ve merakını sürekli uyanık tutmakta ve okuma, araştırma, öğrenme isteğini sürekli kılmaktadır. Çocuklar bu dergiler sayesinde estetik ve edebi bir zevk kazanırken bir yandan da metinler aracılığıyla pek çok değer kazanmaktadır. Çocuk dergileri çocukların gerek eğitim gerekse edebiyat ihtiyacını giderdiği için çocuk edebiyatında yeri yadsınamaz ürünlerdendir.

Ülkemizde bilinen ilk çocuk gazetesi Tevfik Bey'in haftalık olarak çıkardığı Mümeyyiz'dir. 1869'da yayımlanmaya başlayan dergi, Mümeyyiz gazetesinin haftalık eki olarak çıkmıştır. 49 sayı çıkan dergi Tanzimat döneminin en uzun soluklu dergilerinden biridir (Bayram, 2015).

1873 yılında 1 sayı yayımlanan Hazine-i Etfal hem kadınlara hem de çocuklara seslenen bir dergidir. Tahsin Bey'in 1875 yılında çıkardığı Sadakat dergisi ise 6 sayı yayımlanan bir çocuk dergisidir. Dergi dönemin siyasi Sadakat gazetesi tarafından çıkarılmıştır ve İslami nitelikler taşımaktadır (Ercan ve Akpınar, 2014). Yine Tahsin Bey tarafından çıkarılan Etfal dergisi 1875 yılında 16 sayı yayımlanır. İçinde çocuklara yönelik resimler barındıran ilk dergi olması bakımından önemlidir. Ayine dergisi de yine bu yılda yayımlanmaya başlar ve 1876 yılına kadar 41 sayı çıkar. Dergi hem çocuklara hem de kadınlara hitap eden aile dergisi görünümündedir (Pınarcı, 2013). Haftalık olarak yayımlanan Arkadaş dergisi Mehmet Şemsi Bey tarafından çıkarılır. Yer yer Osmanlıca kelimelere yer verse de devrinin en sade dergisi kabul edilir. Arkadaş dergisi 13 sayı yayımlanır. 1880 yılında Tercüman-Hakikat'in çocuk eki olarak çıkan Aile çocuk eğitimine yer verdiği için önemli kabul edilir. Aynı yıl Kemal Efendi de 40 sayı yayımlanan Bahçe dergisini çıkarır. 1881 yılında yayımlanan Mecmua-i Nevresdigân okullarda okutulan ders kitapları hakkında bilgi veren bir dergi olması dolayısıyla dikkat çeker. Çocuklara Arkadaş dergisi 1882 yılında Mehmet Şemsettin Bey tarafından çıkarılmıştır. Teknik yönden başarılı olan Çocuklara Arkadaş dergisi 12 sayı yayımlanmıştır. Çocuklara Kıraat dergisi ise 1881-1882 yılları arasında 18 sayı çıkan bir dergidir. Mehmet Ziya Bey tarafından çıkarılan bu dergi daha çok çocuklara yazma, okuma ve imla kuralları

açısından faydalı olma amacı gütmüştür. Bu dönem de çıkan başka bir dergi ise Vasıta-i Terakki'dir. 1883 yılında 15 günde bir çıkarılması planlanan dergi ancak dört sayı çıkabilmiştir. Numune-i Terakki, Debistan-ı Hired ise bu dönemde çıkan diğer dergilerdir. 1887'de Mehmet Şemsettin Bey'in çıkardığı dergi Çocuklara Talim adını taşımaktadır. Çocuklara Talim dergisi de yine çocuklara Türkçenin öğretimi ve imla kurallarını öğretmeyi amaçlayan dergiler arasında yerini alır. Çocuklara Mahsus Gazete adıyla Hakkı Tahir tarafından çıkarılan dergi 1886-1908 yılları arasında 626 sayıya ulaşarak Osmanlı döneminin en uzun soluklu dergisi olmayı başarmıştır. Edebi türler bakımından zengin olan dergi her yaşta çocuğa seslenebilmiştir (Küçük, 2010). Ahmet Mithat'ın 1897'de Selanik'te çıkardığı Çocuklara Rehber isimli sergilediği çocuk dergiciliği bilinci ve dil hassasiyeti ile ön plana çıkmaktadır. (Balcı, 2003).

20. yüzyıla gelindiğinde de çocuk dergileri yayım hayatına devam eder. *Çocuk Bahçesi* 1904 yılında Mustafa Necati tarafından Selanik'te çıkarılır. Derginin daha çok büyüklere öğüt veren ahlaki bir dergi olması dikkati çeker. *Çocuk Bahçesi* 43 sayı yayımlanır. 1909 yılında çıkarılan *Musavver Küçük Osmanlı* da dönemin başarılı dergileri arasındadır. Dergi 3 sayı çıkmıştır. Aynı yıl Mehmet Faik tarafından çıkarılan *Mekteblilere Arkadaş* adlı dergide Tevfik Fikret, Fazıl Ahmet, Hüseyin Suat, Celal Şahin gibi çocuklara önem veren kalemlerin çocuklar için yazması büyük önem arz eder. Dergi 14 sayı yayımlanmıştır.

1913 yılının çocuk dergileri açısından bereketli bir yıl olması göze çarpar. 1913 yılında yayımlanmaya başlayan *Çocuk Dünyası* adlı dergi 1918'e kadar 94 sayı yayımlanmıştır. Dergi Türk Milliyetçiliğini izleyen bir politika takip etmesi bakımından 1869'dan beri yayımlanan dergilerden ayrılmaktadır (Yılmaz, 2017). *Ciddi Karagöz* ise yine bu dönemde yayımlanan 3 sayılık bir dergidir. *Çocuk Yurdu* da bu dönemde yayımlanan bir diğer dergidir. Dergi Giritli Rahmi Bey tarafından 7 sayı çıkarılmıştır. 1913 yılında yayımlanmaya başlayan Mektepli dergisi de öğrenci yazılarına yer vermesi bakımından döneminin diğer dergilerinden ayrılır. Aynı yıl yayım hayatına başlayan bir dergi de *Talebe Defteri* adlı dergidir. Milliyetçi bir çizgi gösteren dergide Türk ve Osmanlı tarihinin zaferleri yer almış ve millî değerler ön plana çıkarılmıştır (Tuğluoğlu, 2015). *Çocuk Duygusu* isimli dergi 1914 yılına kadar

haftalık olarak 61 sayı çıkar. *Türk Yavrusu* adlı dergi ise Türk adının kullanılarak yayımlandığı ilk dergi olması bakımından büyük önem arz eder. Elimizde sadece iki sayısı bulunan dergi Gündüz Alp imzasını kullanan bir kişi tarafından çıkarılır (Bilge, 2017). *Çocuk Bahçesi*, *Çocuklar Alemi* ve *Kırlangıç* da bu yıllarda yılda yayım hayatına başlayan dergiler arasında yer alır

1914 yılına gelindiğinde yayım hayatına devam eden dergilerin yanı sıra yeni dergilerin çıkmaya başladığı da görülür. Bu yılda 13 sayı yayımlanan *Çocuk Dostu* okul öncesi çocuklara yönelik çıkarılan bir dergidir. Çocukların ahlaki, sosyal ve kültürel gelişimini önemsemesi bakımından önem arz eden dergi ilk iki sayısında yalnızca hikâyeye yer verirken zamanla içeriğini zenginleştirmeyi başarır (Ceyhan, 2008). Aynı yıl *Mini Mini* dergisi 14 sayı yayımlanır.

Hür Çocuk dergisi Mehmet Asaf tarafından 1918'de yayımlanmaya başlanır. *Küçükler Gazetesi* ise yine bu yılda çıkan 8 sayılı bir dergidir. *Haftalık Çocuk Gazetesi*, *Lâne* ve *Hacıyatmaz* da 20. Yüzyılda çıkan çocuk dergileri arasında yerini alır. Söz konusu dergiler az da olsa tarihe yer vermiştir (Sarıkaya, 2010).

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte yayımlanan dergiler ise daha çok Cumhuriyet'in değerlerini ve millî şuuru işler. Bu önemde çocuk dergileri harf inkılâbına kadar Arap alfabesiyle yayımlanmaya devam eder. 1922 yılında yayım hayatına başlayan *Bizim Mecmua* dergisi haftalık çocuk dergisi olarak yayım hayatına başlar. Yayım hayatına ara veren dergi 1925 yılında yeniden çıkarılmaya başlanır ve toplamda 74 sayı yayımlanır. Söz konusu bu aradan sonra dergi daha da sadeleşir ve resme ağırlık verir. 1923'de yayım hayatına başlayan *Çocuk Postası* dergisi 18 sayı çıkar (Okay, 1999). Süleyman Tevfik'in sorumluluğunda olan dergi döneminin zevkle okunan dergileri arasındadır. 113 sayı çıkan *Yeni Yol* dergisinin 17. sayıya kadar dili çok ağırdır. Bu sayıdan sonra derginin dilinde sadeleşme görülür. Dergi 41. Sayısından itibaren ise kapağını renklendirir. *Çıtı Pıtı* dergisi de bu dönemde çıkan 4 sayılı başka bir dergidir. Haftalık Resimli Gazetemiz adlı dergi ise 7 sayı çıkar (Kür, 1991). Dergi Tahsin Demiray tarafından haftalık olarak çıkarılır. *Sevimli Mecmua* dergisi ulusal bayramlarımızdan söz etmesi bakımından dikkat çeker. Dergi 13 sayı yayımlanır. Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmayı amaç edinen *Çocuk Dünyası* dergisi Muallim Ahmet Halid tarafından 30 sayı çıkarılır. *Çocuk Yıldızı* dergisi ise

İzmir'de 10 sayı çıkarılır. Dergi hem Latin asıllı alfabe kabul edilmeden eski harflerle çıkan son dergi hem de İstanbul dışında yayımlanan eski harfli son çocuk dergisi olma özelliği taşımaktadır (Karayazı, 2017). *Mektebliler Âlemi* isimli dergi ise Harf İnkılabına kadar çıkan dönemin diğer dergileri arasında yer alır.

Cumhuriyet yıllarında özellikle yeni harflerin kabulünden sonra yayımlanan dergi sayısında artış gözlemlenmiştir. Bu dönemde çocuklar üzerinde iz bırakan dergiler arasında *Çocuk Sesi*, *Afacan*, *Arkadaş*, *Mektepli*, *Çocuk* ve *Yuva* dergilerini saymak mümkündür (Oğuzkan, 2013).

1940 ve 50'li yıllarda *Çocuk Haftası*, *Çocuk Sesi* dergileri çıkar.1945'te çıkan Doğan Kardeş, Cumhuriyet döneminin en uzun soluklu dergilerinden biridir. Dergi Vedat Nedim Tör'ün yönetiminde çıkmaya başlamış, dergi birçok çocuk çizerin yetişmesine ve çocuk kitapları yayımcılığının gelişmesine vesile olmuştur (Çelik, 2014).

1950 - 1960 yılları arasında 51 dergi 1960 - 1970 yılları arasında ise 84 dergi çıkar. Bu dergilerin çoğu hoş vakit geçirme amaçlıdır ve çizgi roman türündedir. 1977 yılında yayım hayatına başlayan *Milliyet Çocuk*, Milliyet Yayınları tarafından çıkarılır. Dergide Gülten Dayıoğlu, Yaşar Kemal, Muzaffer İzgü, Yalvaç Ural, Bedri Rahmi Eyüboğlu gibi pek çok kalem yer alır. Ayrıca dergi RedKit'ten Mıstık'ın Uzay Çocukları'na kadar farklı pek çok çizgi romana sayfalarında yer verir. 1970'li yıllarda çıkan bir diğer dergi *Mavi Kırlangıç* da dergiciliğin gelişmesine katkıda bulunur. 1975 yılında çıkarılan *Başaralım* adlı dergi Akbank tarafından desteklenen bir dergidir. Tecüman gazetesi ise 1977 yılında *Tercüman Çocuk* dergisini çıkarır.1978 yılında ise İş Bankası destekli *Kumbara* dergisi yayım hayatına atılır.1979 yılında yayımlanmaya başlayan *Diyanet Çocuk* dergisi önceleri üç aylık, daha sonra iki aylık ve son olarak aylık yayımlanmaya başlar.

1980'li yıllara gelindiğinde Susam Sokağı adlı programdan yararlanılarak çıkarılan dergi göze çarpmaktadır. Türkiye Radyo ve Televizyonlarında yayımlanan program büyük ilgi görür. *Can Kardeş* 1981 yılında Niyazi Birinci tarafından yayımlanmaya başlar. Bir süre sonra *Yeni Can Kardeş* adıyla yayım hayatına devam eder. *Türkiye Çocuk*, *Hürriyet Çocuk*, *Güneş Çocuk* dergileri de bu dönemde

yayımlanan diğler dergiler arasında yer alır. Kıbrıs (2014) 'ın da belirttiğı gibi 1980 sonrası çocuk dergiciliğinin önemli bir şansı bazı bankaların bu hususta verdiği destektir. 1982 yılından itibaren ise *Milliyet Kardeş* yayımlanmaya başlar. 1983 yılında çıkarılan *Başak Çocuk* dergisi ise Ziraat Bankası destekli olarak yayım hayatında yerini alır. Yine bu yıllarda Şeker Bank destekli *Şeker Çocuk* dergisi de okurlarıyla buluşur. Yalvaç Ural tarafından yönetilen *Bando* dergisi 1988 yılında Gelişim Yayınları tarafından çıkarılır. 1989 yılından itibaren ise Türkiye Vakıflar Bankası destekli *Vakıf Çocuk* dergisi çıkarılır. *Pamuk Çocuk* da Pamuk Bank tarafından yayımlanmaya başlar. Bu yıllarda Kültür Bakanlığı da *Elma Şekeri* adlı çocuk dergisini çıkarır. (Yalçın ve Aytaş, 2016).

1990'lı yıllarda Fatih Erdoğan tarafından yürütölen *Kırmızıfare* dergisi dikkat çeker. 200. sayısında yayımına ara veren dergi, 2005 yılından itibaren tekrar yayımlanmaya başlar. *Mavikuş* dergisi ise 1996 yılında yayım hayatına başlar. (Şimsek, 2014)

2001 yılında Yalvaç Ural yönetiminde *Miço* dergisi çıkmaya başlar. Dergi 2008'de yayım hayatına son verir. Türk çocuk dergiciliğinde bu yıllarda dikkat çeken bir diğler dergi de *Ebe Sobe*'dir.

Son birkaç yılda yayımlan çocuk dergilerini ise çeşitli açılardan ele almak mümkündür. Edebiyat ağırlıklı dergilere baktığımızda dikkat çeken ilk dergi 2016 yılında 7'de 70'e edebiyat sloganıyla yayım hayatına atılan 7'den 70'e adlı dergidir. Edebiyat ve kültür dergisi olan dergide Ahmet Ümit, Can Dündar, Necati Tosuner, Canan Tan, İpek Ongun, Yalvaç Ural, Sevin Okyay, Ragıp Duran, Müge İplikçi, Tolga Gümüşay gibi isimlerin de eserleri görülür. 2015 yılından 2013 Kasımına kadar çıkan *BeyazBulut* dergisi de Konya'da çocuklar için edebiyat sloganıyla yayım hayatına atılır (Kılıç, 2017). Edebiyat ağırlıklı olarak düşünebileceğimiz *İyi Kitap* dergisi ise 2009 yılında Tudem Yayınları'ndan çıkmaya başlar. *Dünyalı ve Keçi Edebiyat* dergileri de edebi amaçlı çocuk dergileridir. Üç ayda bir yayımlanmakta olan *Sevgi Bir Kuş* dergisi Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından çıkarılmaktadır. Dergi zengin içeriğı ve çocukları yazmaya teşvik edici köşeleriyle göze çarpmaktadır. Son olarak 2018 yılının Ocak ayında *Çeto* dergisi yayım hayatına atılır. Mevlana İdris Zengin yönetiminde çıkmaya başlayan dergide pek çok önemli

kalem yer almaktadır. Görselliği yüksek bir dergi olan *Çeto* dergisi usta yazarların yanı sıra genç yazarlara da yer verir. Dergi aynı zaman da felsefe, sinema, tarih, peyzaj, sosyoloji, hatıra, pedagoji, eğitim gibi farklı disiplinlerle de çocuk gerçekçiliğini önceleyen yaklaşımları çocuklara ulaştırmayı hedeflemektedir (1,9).

Çocukların araştırma ve keşfetme becerilerini geliştirmek için çıkan bilimsel içerikli dergilerden akla ilk gelen dergi *Bilim Çocuk* dergisidir. TÜBİTAK tarafından çıkarılan derginin başkanı TÜBİTAK adına Ahmet Arif Engin'dir. Dergi bilimi çocuklara sevdirmek amacıyla bilim etkinliklerine yer verir. Dergi okurlarına çeşitli hediyeler de vermektedir. Çocukları bilimsel yönden geliştirmeyi amaçlayan bir diğer dergi ise *Araştırmacı Çocuk* dergisidir. Dergi, Araştırmacı Çocuk Merkezi tarafından çıkarılmaktadır. İki ayda bir yayımlan dergi çeşitli etkinliklere ve okurlarından gelenlere de yer vermektedir.

Diyanet Çocuk dergisi çocukları din ve ahlak bakımından bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından çıkarılan dergi aylık olarak yayımlanmaktadır. Çeşitli bilmece, bulmaca etkinliklerine yer veren dergi okurlarına bilgi kartları da hediye etmektedir. *Bizim Bahçe* dergisi ise 2005 yılının eylül ayından itibaren çıkmaktadır. Dergi kendisini Çocuklar İçin Aylık Karakter Eğitimi Dergisi şeklinde tanımlar.

Son birkaç yılda yayımlanan bazı dergiler ticari amaçlı olması, kâr gütmesi bakımından dikkat çekmektedir. Söz konusu dergiler eğlendirmeyi amaç edinirken kes- yapıştır, boyama gibi etkinliklere bolca yer vermektedir. Görselliğin ön planda olduğu dergiler ayrıca okurlarına çok çeşitli hediyeler de sunmaktadır. Bu dergilerden biri iki ayda bir yayımlanan *Kral Şakir* dergisidir. Dergi künyesinde yayım konusunu ticari olarak ifade etmesi bakımından dikkati çekmektedir. *Panını Çocuk, Pocoyo, Miaand Me, Strawberry, Radyobebek, Pepee, Kids, Cindy* dergileri ticari amaçlı dergilere örnek verilebilir.

Son yıllarda yayımlanan ve dikkat çeken başka dergiler de vardır. *Minika Çocuk* dergisi içinde boyama, bilmece, eşleştirme gibi bölümlerin de bulunduğu 3-6 yaş grubunu hedef alan bir dergidir. *MinikaGo* dergisi ise aynı organının bir diğer koludur. 2016 yılında yayım hayatına atılan Bilge Çocuk dergisi önemli kalemleri

bünyesinde barındırması bakımından da önem arz etmektedir. Mustafa Ruhi Şirin, Bestami Yazgan, Mevlana İdris gibi yazarlarında eserleri dergide yer alır. Dergide yemek tariflerinden zekâ oyunlarına kadar pek çok etkinliğe yer verdiği görülür. Yine aynı yayım organının bir diğer kolu olarak Bilge Minik dergisi çıkmaya başlar. Dergide metinler az, resimler çoktur. Dergide bilmecelerden Hadis-i şeriflere kadar pek çok etkinlik çocuğun dikkatini çeker. 2007 yılında Meraklı Minik dergisi yayım hayatına atılır. Kardeş Çocuk ise okul öncesi döneme hitap eden bir dergi konumundadır. Bir etkinlik ve oyun dergisi olan dergi Modern Çocuk ve Kardeş Çocuk olarak iki ayrı ambalaj içinde okurun eline ulaşır. 2011 yılının Ekim ayından itibaren çıkmaya başlayan TRT Çocuk da önemli dergiler arasındadır.

2.1.2. Balkanlarda Çocuk Dergiciliği

Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'dan çekilmesi Türkler ve Türkçe açısından büyük kayıplara neden olmuştur. Göçler, savaşlar, baskılar ve çeşitli zulümlere maruz kalan Türkler için zorlu dönemler başlamıştır. Türkler azınlık olarak kalmalarına rağmen kimliklerini ve ana dillerini korumak için hep çaba göstermişlerdir ve göstermeye de devam etmektedirler. Bu durumu Beksaç (2014) "Evet, bizler, Türkçe'nin Rumeli yakasında olanlar, uzun yıllardır babasının bir yolculuktan dönmesini bekleyen çocuk misali konumunda olsak bile, ana dilimizin büyük bir yurt olduğu gerçeğinin bilinciyle durumumuzu anlatmak için kolları sıvadık. Bu dile öksüz muamelesi yapılmasın diye, çok yönlü çalışmalara sarıldık" cümleleriyle ifade etmektedir. 1944 yılında Üsküp'te çıkan Birlik dergisi, bu tarihten kısa bir süre sonra Priştine'de kurulan Tan gazetesini bu düşüncenin ilk tezahürü saymak mümkündür. Ayrıca bu yayımlarda çocuk bölümü de bulunmaktadır. Balkanlar'da çocuk edebiyatı ürünleri Türkçenin doğru bir biçimde öğretilmesine ve gençlerin yetiştirilmesine hizmet etmektedir (Okumuş, 2016). Çocuk dergileri bu ürünler içinde en uzun süre devam eden ve okurda kalıcı izler bırakan ürünler olmuştur. Çocuk dergilerinin Balkan yöresinde büyük bir yeri vardır. Çocuk dergileri yine Beksaç'ın ifadesiyle Türkçenin nöbetine duran önemli bir konuma sahiptir.

2.1.2.1. Makedonya ve Kosova'da Türkçe Yayınlanan Çocuk Dergileri:

2.1.2.1.1. Makedonya'da Yayınlanan Çocuk Dergileri:

2.1.2.1.1.1. Sevinç Dergisi

1944 yılında çıkarılmaya başlanan Sevinç dergisi ilk çocuk gençlik dergisidir. Birlik Medya tarafından yayımlanan derginin amacı Makedonya ve Kosova bölgesindeki Türk çocukların eğitimi açısından faydalı olabilmektir (Çelebi, 2014).

Sevinç dergisinin Mayıs ve Haziran sayıları ortak olarak yayımlanırken Temmuz ve Ağustos sayıları basılmaz. Böylelikle aylık olan dergi yılda on sayı çıkar. Derginin kurucusu ve sahibi Remzi Cenova'dur. Yönetim merkezi ise Üsküp'tür. Sayfa sayısı 30-35 olan derginin dış kapağında canlı resimler ve süslemeler yer almaktadır. Söz konusu resimler derginin içeriğine ve gündemine uygun bir biçimde kullanılır. Ön ve arka sayfalarında kuşe kâğıt kullanılırken iç sayfalarında hamur kâğıt kullanılmaktadır (Okumuş, 2016).

Sevinç dergisinin hedef kitlesi daha çok ortaokul ve üstü çocuklardır. Çocuk ve gençlik edebiyatı merkezli dergide yaş gruplarına göre çeşitli edebi türler yer alır. Derginin içeriğinde popüler kültür, edebi metinler, bilgi içerikli yazılar, fotoğraflar, karikatürler, renkli ve desenli yazılar yer almaktadır. Dergide yer alan çeşitli yazınsal türler çocukların seviyesine göredir (Okumuş, 2016).

Dergide sürekli yazan şairlerin bulunması Makedonya ve Kosova dergilerini daha çok şiir ağırlıklı olmasına bağlanabilir. Dergide Şükrü Enis Regü, Arife Hancı, Aka Gündüz, Suat Engüllü, Şükrü Ramo, Nusret Dişo Ülkü, Zeynel Beksaç, Orhan Seyfi Orhon, Ümit Yaşar Oğuzcan, Yalvaç Ural, Fahri Ali, Hasan Ali Yücel, Melih Cevdet Anday, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Cevahir Selim, Aytül Akal gibi pek çok şairin şiirlerine de yer verilmiştir. Ayrıca dergide çocukların da şiirlerine yer verilir (Okumuş, 2016).

Sevinç dergisinin dili sade ve anlaşılırdır. Dergi çoğu sayısında deyimlere, fıkralara, bilmecelelere, karikatürlere de yer verir. Dergide; Ünlü Kişiler Köşesi, Posterler, Gıcır Ali Köşesi, Küçük Sahne Köşesi, Oyun Eğlence, Bilmece Köşesi, Okulları Geziyoruz Köşesi, Hikâye, Masal, Destan, Bilim Teknik, Sağlık, Spor, Müzik adlı köşeler bulunmaktadır. Derginin Nisan, Mayıs ve Aralık sayıları özel sayılardır. Nisan sayısı 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı özel sayısı, Mayıs sayısı 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı özel sayısı ve Aralık sayısı

da Yılbaşı özel sayısı olarak yayımlanır. Dergide Cahit Sıtkı Tarancı, Nusret Dişo Ülkü, Zeynel Beksaç, Ümit Yaşar Oğuzcan, Fahri Ali, Cevahir Selim, Aytül Akal şiir alanında; Enver Baki, Recep Bugariç, Ömer Seyfettin, Behiç Duygulu hikâye alanında en çok yazıları yayımlanan isimlerdir (Okumuş, 2016).

Sevinç dergisi birçok şair ve yazarı bir araya getirerek çocukların her alanda gelişmesini sağlama amacı güden bir dergidir. Derginin genç yeteneklerin yetiştirilmesi konusunda da önemli katkıları vardır (Okumuş, 2016).

2.1.2.1.1.2. Tomurcuk Dergisi

Tomurcuk dergisi 1957 yılında yayımlanmaya başlamıştır. Aralıklı olarak 1957-2012 tarihleri arasında yayımlanan Tomurcuk dergisi bir dönem Sevinç dergisiyle birleşerek Sevinç & Tomurcuk adı altında yayımlanmıştır. Sonradan Tomurcuk dergisi tek başına yayımlanmaya devam etmiştir (Okumuş, 2016).

Tomurcuk dergisi, yaklaşık olarak 5-12 yaş aralığındaki çocuklara yönelik olarak yayımlanan bir dergidir. Dergi Okumuş (2016)'un tespitiyle çocukların eğitim hayatlarına olumlu etkilerde bulunmakta millî değerler ve millî kimliklerinin güçlenmesi için çabalamaktadır. Bölgedeki birçok şair ve yazar ilk eserlerini bu dergide yayımlama fırsatı bulabilmiştir.

Tomurcuk dergisi Necati Zekeriya kuruculuğunda 1957 yılının Eylül ayında yayımlanmaya başlanmıştır. Derginin amacı ilkökul çağındaki çocukların Türkçeyi doğru bir şekilde öğrenmeleri ve kullanmalarını sağlamaktır. Temmuz ve Ağustos ayları hariç aylık olarak yayımlanan dergi yılda 10 sayı olarak yayımlanmaktadır (Okumuş, 2016).

Çocuklara hitap eden dergi içeriğinde canlı renk ve resimlere yer vermiştir. Dergi kapağı ayın konusuna göre belirlenmektedir ve dergi her ay 16 sayfa olacak şekilde hazırlanmaktadır (Okumuş, 2016).

Dergide genellikle şiir türüne yer verilmekte olup fıkra, bilmece-bulmaca, hikâye ve tiyatro da görülmektedir (Okumuş, 2016).

Tomurcuk dergisi çocuk edebiyatı merkezli olup ilkökul çağındaki çocukların eğitim-öğretim süreç ve müfredatlarına uygun konular işlemektedir. Derginin sayıları

eğitim-öğretim dönemi içinde olan 10 ay boyunca çıkarılır. Genellikle Eylül sayısında okulların açılması, Haziran sayısında ise yaz tatili ve tatilde yapılması gerekenler işlenir (Okumuş, 2016).

Dergide eğitim camiasından birçok öğretmen ve öğrencinin gönderdiği şiirler yer almaktadır. Dergide önemli şairlerden olan Necati Zekeriya, Nusret Dişo Ülkü, Fahri Kaya, Behçet Kemal Çağlar, Şükrü Ramo, Cahit Külebi, Nazım Hikmet, Fazıl Hüsnu Dağlarca, Orhan Veli Kanık, Cahit Sıtkı Tarancı gibi şairlerin eserlerine de yer verilmiştir (Okumuş, 2016).

Dergide yayımlanan şiirlerde bölgede yaşayanları Anadolu insanıyla ve Türk edebiyatıyla tanıştırmak için birçok Türk kökenli şaire yer verilerek çocuklarda anavatan olgusunu iyice geliştirmek de amaçlanmıştır (Okumuş, 2016).

Dergide şiirlerden sonra en çok hikâye türüne yer verilmiştir. Hikâye kullanımındaki amaç ise çocuklara okuma becerisi kazandırmak ve onların eğitimlerine destek olmaktır. Bu amaca uygun olarak dergide çocuklara yönelik yazma denemelerine de yer verilmektedir. Dergide bulunan hikâyeler ilkökul düzeyinde okuyucuya hitap ettiği için, kurgu ve anlatım bakımından basit ve anlaşılır olmasına özen gösterir (Okumuş, 2016).

Dergide yerli ve yabancı kaynaklı birçok hikâye ve öyküye yer verilmiştir. "Korku, Bizim Eve Gel, Tuhaf Koku" gibi Makedonya ve çevresinde yaşayan yazarlar tarafından ele alınan yerel hikâyelerin yanında yabancı milletlere ait metinler de yer almaktadır. Birçok Azeri, Mısır, Afgan, Rus, Çin, Japon, Suriye, Sırp ve Moğol kültürüne ait eserlere de yer verilmiştir (Okumuş, 2016).

Dergide ağırlıklı olarak şiir ve hikâyeler yer almasının yanı sıra birçok edebiyat, kültür ve sanat, dil konulu yazılar da yer almaktadır (Okumuş, 2016).

2012 yılında yayım hayatına son veren dergi yayım hayatı boyunca birçok yerli yabancı şair ve yazarla çocukların düşünce ve kalplerine dokunmuştur. Makedonya Türk çocuk edebiyatının temellerinden birini oluşturan dergi, gerek çocukların eğitimine yaptığı katkılar gerekse birçok yeni yazar ve şairin yetişmesine olan katkılarıyla tarihte yerini almıştır (Okumuş, 2016).

2.1.2.1.2. Kosova'da Yayımlanan Çocuk Dergileri:

2.1.2.1.2.1. Boncuk Dergisi

Boncuk, çocuk dergisi olarak 1974 yılından itibaren Tan gazetesinin eki olarak yayımlanmaya başlamıştır. İlkokul öğrencilerine yönelik hazırlanan dergi, gazetenin 11. ve 12. sayfalarında yer almaktadır (Okumuş, 2016).

Boncuk, çeşitli bölümlerden oluşur. Bu bölümlerden bazıları şunlardır: Sizden Gelenler, Çalışkan Çocuklar, Dil Köşemiz ve önemli tarihleri anlatan bölümlerdir. Bu bölümlerde genellikle başarılı okullar, başarılı sınıflar ve başarılı öğrenciler tanıtılır, çocuklardan gelen şiir, hikâye ve diğer yazılar bulunur, Türkçede kullanılan yanlış ifade ve yazım hataları incelenir ve doğru kullanım şekilleri belirtilir. Ayrıca dergide fıkralara yer verilmiş olup Ohri, Kalkandelen ve Üsküp'ten gelen birçok yazının bulunması da dikkat çekmektedir (Okumuş, 2016).

Boncuk, 1979 yılı Ocak ayında bağımsız bir dergi olarak Kosova'da Türkçe olarak yayımlanan ilk çocuk dergisi olan "*Kuş*", çocuk dergisine dönüşmeden önce içeriğiyle bu derginin temelini atmış sayılmaktadır (Okumuş, 2016).

2.1.2.1.2.2. Kuş Dergisi

Kuş dergisi *Boncuk* dergisinin devamı niteliğinde olup 1974-1999 tarihleri arasında yayımlanmıştır. Dergi içeriği ağırlıklı olarak şiirlerden oluşmakla birlikte dergide eğitim, edebiyat, kültür, tarih gibi birçok alanda da yazılara yer verilmiştir. Çocukların eğitimlerine destek olmayı amaçlayan dergi birçok yeni başarılı yazar ve şairlerin yetişmesine de katkıda bulunmuştur (Okumuş, 2016).

Kuş dergisi Kosova'da yayımlanan ilk çocuk dergisidir. Tan gazetesi içerisinde çocuklar için yayımlanan *Boncuk* dergisi 1979 yılında kapsamını genişletip "*Kuş*" çocuk dergisine dönüşmüştür (Okumuş, 2016).

Priştine'de basılan derginin sayfa boyutu A5 olup 16'sı renkli 16 siyah-beyaz olmak üzere 32 sayfadan oluşmaktadır. *Kuş* dergisi, Temmuz ve Ağustos ayları hariç yıllık 5-7 sayı şeklinde basılmaktadır (Okumuş, 2016).

Kuş dergisi Tan Yayınları tarafından Makedonya ve Kosova'da birçok okula dağıtıldıktan sonra çok beğenilip bazı okullarda yardımcı ders kitabı olarak

kullanılmıştır. Kuş dergisi Yugoslavya dışında Almanya, Hollanda, ABD, Mısır gibi birçok ülkede de beğeniyle okunan bir dergi olmuştur(Okumuş, 2016).

Dergi genellikle yaşanan maddi sıkıntılar dolayısıyla 150. son sayısıyla 1999 yılında kapanmıştır (Okumuş, 2016).

Dergi diğer çocuk dergilerinden farklı olarak içerik ağırlığını daha çok hikâyelere vermektedir. Hikâyelerin yanında şiir, masal, çizgi roman, tiyatro gibi birçok türden çalışmanın yanında çocuklara yönelik bulmacalar da içermektedir. Ayrıca dergide spor, sağlık, trafik, doğa olayları, magazin haberleri, ülke ve şehir tanıtımları, bilim adamı biyografileri gibi günlük hayatla ilgili birçok konu da işlenmektedir (Okumuş, 2016).

Kuş dergisi yayımlandığı Yugoslavya toplumunu oluşturan farklı milletlerin de eserlerini içermektedir. Dergide Kosova Türklerinin geçmişi, değerleri ve anavatan Türkiye ile ilgili birçok yazıya yer verilmiştir. Bunun dışında dergide Hırvat, Boşnak, Karadağlı, Sırp, Sloven gibi birçok etnik kökenden toplumun özellik ve değerlerinin tanıtılmasına da yer verilmiştir. Dergi içeriğini sadece Yugoslavya'da yaşayan yazarlardan değil başta Türkiye olmak üzere birçok dünya edebiyatı yazarlarından seçmektedir. Bu durum dergiye daha geniş ve evrensel bir kitleye hitap etme özelliği katmaktadır. Ayrıca dergide ilgili hikâye ve masallara uygun ve yüksek kaliteli çizim ve resimlerin bulunması dergiye görsel olarak da değer katmaktadır (Okumuş, 2016).

Dergide Necati Zekeriya, Şükrü Ramo, Nimetullah Hafız, İlhami Emin, Nusret Düşo Ülkü, Arif Bozacı, İskender Muzbeğ, Hasan Mercan, Osman Baymak, Zeynel Beksaç, Naim Şaban, Mehmet Bütüç, Türkiye'den, Melih Cevdet Anday, Nazım Hikmet, Behçet Necatigil, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Yalvaç Ural, talip Apaydın, Rıfkı Kaymaz, Hasan Ali yücel, Namık Gökçay, Bülent Ecevit, Mevlana İdris Zengin, Melih Cevdet Anday, Oktay Rıfat, Ziya Gökalp, Yugoslavya'dan İsmet Bekriç, Zdravko Ostoyiç, Nasih Kapiçiç-Haçiç (Bosna Hersek), Gregor Vitez, Zvonimir Balog (Hırvatistan), France Filipiç, Niko Grantauer (Slovenya), Dobrica Eriç (Sırbistan), Dušan Curişiç (Karadağ), Vidoe Podgoreç (Makedonya) gibi şairlerin çeviri şiirleri yayımlanır. Fahri Kaya, Necati Zekeriya, Enver Baki, Ahmet S. İgciler, İskender

Muzbeg, Hasan Mercan, Alaettin Tahir, Avni Abdullah, Süreya Yusuf, Altay Suroy, Nusret DişoÜlkü, Tarık Dursun K., Aziz Nesin, Bekir Yıldız, Selim İleri gibi yazarların ise hikâyeleri yer almaktadır. Diğer alanlarda ise Hüseyin Süleyman, Orhan Veli, La Fontene, Carlo Collodi, Grimm Kardeşler, Şerafettin Nebi, Lütfü Seyfullah, Enver Baki, Gülten Nobırda, Dr. Salih Türkyılmaz, Dr. Ahmet Sınav gibi kalemlerin yazıları yer almaktadır (Okumuş, 2016).

2.1.2.1.2.3. Bahar Dergisi

Kosova Türk Eğitim Derneği'nin (KOTED) yayımı olan *Bahar* dergisi, yayım hayatına Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı olan 23 Nisan 2007 tarihinde başlamıştır (Okumuş, 2016).

Derginin amacı Kosova'da Türkçe konuşan tüm çocuklar için hem eğitsel bilgileri eğlenerek öğretmek hem de millî kimliklerini koruyarak erdemli davranışlar kazandırmaktır (Okumuş, 2016).

Diğer çocuk dergilerinden farkı tüm çocuklara hitap etmesidir. Dergi ayrıca tasarım ve içerik açısından da daha kapsamlı ve düzenlidir. İlk sayısının dağıtımı öncelikle Yanova'da yapılan dergi sonrasında Türkçe'nin konuşulduğu Prizren, Mamuşa, Dobırçan, Gilan, Priştine, Viçitiran, Mitroviça ve İpek'e, Kosova dışında ise İstanbul ve Edirne'ye kadar ulaştırılır (Okumuş, 2016).

Basım yeri Priştine olan *Bahar* dergisi aylık olarak yayımlanmaktadır. Dergi eğitim öğretim dönemine uygun olarak 9 sayı şeklinde hazırlanıp Mayıs-Haziran ayları tek sayı olacak şekilde Temmuz ve Ağustos ayları hariç diğer her ay yayımlanmaktadır. Dergi içeriği her sayısında 24 sayfa olacak şekilde düzenlenmiştir. Dergi 2012 yılında son olarak 51. sayısını çıkardıktan sonra maddi sıkıntılar nedeniyle kapanmıştır (Okumuş, 2016).

Dergi eğitsel çalışmaların yanında kültürel ve kişisel gelişim anlamında çocukların kendini geliştirmesini, geniş çevrede yaşananlardan haberdar olmasını da amaçlar. Bundan dolayı dergi içeriğinde birçok yerde eğlence, bilgi ve kültür konuları içeren çalışmalar da yer almaktadır (Okumuş, 2016).

Dergi içeriği hazırlamada yazarların çoğu öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu sayede içerikler müfredata uygun olarak da hazırlanmış olmaktadır. Dergi içeriğinde

tanınmış ve anonim eserlere yer verilmiştir. *Bahar* dergisinde özellikle çocuklara edebiyatı sevdirmeye yönelik değişik yöntemlerden faydalanılır. Ayrıca Bahar Kültür Sanat Merkezi'nde hem kütüphane hem de okul dışı eğitim faaliyetleri ve kültürel, sanatsal çalışmalar yaptırılıp kurslar da düzenlenmektedir. Bu çalışmalardaki asıl amaç "Kosova'da Türk bilincini genişletmek ve çocuklara Kosova'nın çokulusluluğunu tanıtmaktır(Okumuş, 2016).

Bahar dergisi içeriğinde Çizgi-Roman, Kitap Tanıtımları, Şiir, Masallar, Hikâye, Fıkra, Bilmece-Bulmaca, Ülke, Şehir, Mekân Tanıtımları, Çocuk Oyunları, Biyografi, Doğa ve Fen Bilimleri, Röportaj bölümleri yer alır. Dergide bu bölümlerden başka; Zeynep'in Günlüğü, Bilim Köşesi, Deney Yapalım, Garip Bilgiler, Dilbilgisi, Sağlık Köşesi, Hayatın İçinden, Okullarımız, Anı Defterinden, Trafik Köşesi, Atasözleri ve Deyimlerin Hikâyesi, TDK Bulmaca, Ayın Konusu, Eğlenceli Matematik, Uğurböceğim, Çevremiz, Tuncay'ın Laboratuvarından, Gramafon gibi bölümler yer alır. Dergi "Sizden Gelenler" bölümüyle okuyucusu olan öğrenci yazar ve şairlerin eserlerini de içerisine almıştır. Dergide başarılı öğrencilerle yapılan söyleşiler yer almakla birlikte öğrencileri okumaya ve yazmaya teşvik etmek amacıyla "Ayın Özeti" , "Yarışmalar" gibi ödüllü etkinlikler de düzenlenmektedir (Okumuş, 2016).

Dergi öğrencilerin bireysel ilgi ve farklılıklarını esas alarak çeşitli içeriklere sahip olarak hazırlanmıştır. İçerisinde ideolojik fikirlere yer vermeyen dergi, öğrencilere ahlaki ve evrensel değerler kazandırmayı amaçlamaktadır (Okumuş, 2016).

2.1.2.1.2.4. Diğer Dergiler

Balkan topraklarında Türkçeyi korumak ve yaşatmak amacıyla yayımlanan diğer dergiler ise *İnci* ve *Filiz* çocuk dergileridir (Okumuş, 2016).

İnci dergisi Balkan Aydınlar ve Yazarlar derneğinin çocuk yayımıdır. Sahibi ve yazı işleri müdürü yazar ve şair olan Osman Baymak'tır. Osman Baymak, *Bay* ve *Dost* adlı iki dergi daha çıkarmaktadır. *Bay* dergisi kültür, sanat, edebiyat içeriklidir ve yetişkinlere yöneliktir. *Dost* dergisi ise gençlere hitap etmektedir (Okumuş, 2016).

1971 yılında Zeynel Beksaç adı sonradan Esin'e dönüşen *Doğru Yol* dergisinin ilk yedi sayısını çıkarır. Beksaç daha sonra ise 1986 yılında aynı derneğin *Filiz* çocuk dergisini hazırlamıştır. 1990 yılında da *Tan*'ın yayımlarının *Çığ* dergisini Prizren'de çıkarmıştır (Kılınç ve Tarhan, 2012).

2.1.2.1.2.5. Türkçem Dergisi

Kosova'da yayımlanan ilk çocuk dergisi Kuş dergisinin kapanmasıyla doğan boşluğu gidermek amacıyla Kosova Çocuk Kültürü ve Edebiyatı Araştırmaları Derneği (KÇKEAD) tarafından "Türkçem" çocuk dergisinin çıkarılması kararlaştırılır. Dergi, Zeynel Beksaç yönetiminde çıkarılmaya başlamıştır. Beksaç, derginin yayım sürecini şu cümleleriyle ifade etmektedir. "Kosova başkenti Priştine'de Kuş dergisi kapatılmış, Kosova'da Türkçe öğrenim gören öğrenciler böyle bir dergiden mahrum kalmıştı. Bu durum karşısında kolları sıvayıp kendi öz katkılarımızla Türkçem dergisini yayımlamaya başladık. Çıkarken, öncelikle Kosova'da ve Balkanlarda yaşatılıp gelişen Türk çocuk edebiyatına yeni bir boyut getirmek ve ivme kazandırmak amacını güdüyorduk. Ayrıca bir yandan da Kosova'da 3 binin üzerinde Türkçe öğrenim gören özellikle ilköğretim sıralarındaki öğrencilere edebiyat aşısı vermek, 60 yıldır süren ders ve yardımcı ders kitaplarının boşluğunu bir yerde kapatma yönünde katkı sunmaktı. Bugün, Türkçem dergisi Kosova'da Türkçe eğitim gören öğrencilerin vazgeçilmez dergisi konumundadır" (www.tarihistan.org, 25.12.2015).

1999 yılının ocak ayında ilk sayısını yayımlayan dergi "Balkanlarda Anadil Zevkini Beraber Yaşatalım" alt başlığıyla çıkmaktadır. Dergi, Kosova'da Türkçe eğitimine destek vermeyi amaçlarken yardımcı ders kitaplarının yokluğu gibi sıkıntıları gidermeyi de bir görev bilmiştir (Beksaç, 2015). Yine Beksaç, derginin amacını "Makedonya ve Kosova'da yaşatılıp geliştirilen Türk çocuk edebiyatına sahip çıkmak, imkân dâhilinde bu edebiyatları gündemde tutup yeni kalem erlerinin ortaya çıkmasına olanaklar çerçevesinde katkı sunmak" (www.kosovahaber.net, 01.01.2016) olarak belirtmektedir.

Yayım merkezi Prizren olan dergi ilk sayılarında "Çocuk Dergisi", sonraki sayılarında ise "Aylık Popüler Çocuk Dergisi" adı altında çıkar. Zeynel Beksaç

derginini sahibi ve yazı işleri müdürüdür. Derginin yayım koordinatörü önceleri Atilla Beksaç iken, 2015, 2016 yılları arasında Yeşim Beksaç'tır.

Dergi A4 formatında olup 24 sayfa olarak yayımlanır. Derginin kapağı ve iç sayfaları canlı renklerle resimlenmiştir. Dergide genel olarak şiire yer verilmekle beraber hikâye, masal, tiyatro, mani gibi türlere de yer verilir. Dergide sadece Kosova'daki şairlerin değil Türkiye ve Balkanlardaki diğer şairlerin de şiirlerine yer verilir.

Dergi, yayım hayatına başladığı 1999'dan bu yana, çocuk edebiyatının gelişmesine katkıda bulunanlara her yıl Türkçem dergisi Yılın Ödülü'nü verir. Bu ödülü alanlar arasında, Mustafa Ruhi Şirin, Prof. Dr. Mustafa İsen, Yalvaç Ural, Mevlana İdris Zengin, Mevlüt Kaplan, Gülten Dayıoğlu, Fatih Erdoğan, Fahri Kaya, İlhami Emin gibi isimler de yer almaktadır. Dergi son olarak 2017 yılında Türkçem dergisi Yılın Ödülü'nü Bestami Yazgan'a sunmuştur. Bestami Yazgan teşekkür konuşmasında gazete ve dergilerin kültürlerin birbirini tanımasındaki rolünden bahsederken “Kosova’ya gelmeden önce Tan, Kuş, Türkçem aracılığı ile buraları tanıdım.” ifadesini kullanır. Kosova’ya ilk kez geldiğine rağmen kendini hiç yabancı hissetmediğini belirten Yazgan, buralara geldikten sonra da Türkçenin yaşatılması için verdiği çalışmak sözünü iki katına çıkaracağını vurgular. Türkçem Dergisi Ödülü için teşekkürlerini ifade eden Bestami Yazgan, Türkçem dergisinin yaşatılması için destek ve Yunus Emre kültür merkezleri aracılığıyla tanıtılması çağrısında bulunur (www.kosovahaber.net, 21.10.2017)

Derginin hem 200. Sayısının kutlandığı hem de Türkçem Dergisi Yılın Ödülü'nün sahibini bulduğu törende Kosova Türk Yazarlar Derneği Eşbaşkanı Dr. Taner Güçlütürk düşüncelerini, Kosova’da çocuk dergilerinin tarihçesi ve çocuk dergilerinin çocuklara edebiyat sevgisinin aşılmasındaki önemi ve rolüne değinerek “TÜRKÇEM” dergisi Kosova’da günümüzün bir nevi yazılı ‘çağdaş Göktürk abidesiyse’, geleceğe günümüzden, bizden kalacak izimiz ve sesimiz olacaktır. Geçmiş ve geleceğimizse eğer “TÜRKÇEM”iz, bundan sonra da bu doğrultuda yapılması gereken çok işimiz var bizim demektir” ifadeleriyle dile getirir. Aynı törende Zeynel Beksaç ise “20 yıl gerçekten kolay geçmedi. Biraz direktmek, biraz sürünmek lazım oldu... Tek sözle burada Türkçeyi yaşatmak için çaba

harcadık. Bütün bu mücadelemiz sürerken, büyüklerimizin deyimiyle, ‘Bizimkisi Erbain’de gül aramaktı’ sözleriyle düşüncelerini ifade eder (www.yenibalkan.com, 22.10.2017).

Türkçem dergisi diğer Balkan edebiyat ürünlerine de yer vermektedir. Dergide, Makedonya, Yugoslavya, Hırvatistan, Azerbaycan, Tataristan, Kıbrıs edebiyatlarından da pek çok edebi tür bulunmaktadır. Dergi bölgede TİKA, Yunus Emre Enstitüsü gibi dernekler aracılığıyla yapılan faaliyetleri haber niteliğinde yayımlar. Türkçem dergisi diğer Türk ve Balkan ülkelerindeki gelişmelere de kayıtsız kalmayarak çeşitli vesilelerle bu gelişmeleri sayfalarına taşımaktadır.

Derginin özellikle 2015 yılı sayılarından itibaren güncel, kültür ve sanat haberlerine daha sık yer verdiği görülür. Derginin yayımlandığından beri devam etmekte olan tek köşesi “Sizden Gelenler” adlı köşedir. Söz konusu köşede her yaşta çocuğa ait eserler yayımlanmaktadır. Bununla beraber dergide kimi zaman bilim, teknik, beslenme, sağlık, spor ile ilgili metinlere kimi zaman da Türk’ün ve Türkçe’nin sorunlarına eğilen yazılar yayımlanmaktadır.

Dr. Taner Güçlütürk, Türkçem dergisinde yer alan bir yazısında Türkçem dergisinin öneminden ve yararlarından bahseder. Güçlütürk aslında bu yazısında Türkçem dergisinin önemini, amacını, yüklediği görevleri çok güzel bir biçimde özetlemektedir. Derginin söz konusu bu niteliklerinden bahsederken de özellikle şu ifadeleri dikkat çekmektedir: “Dili Türkçe olduğu için kanatları kırılan “Kuş” dergisinin dilini çok görenlere ismini “Türkçem” adlandırdığınız derginizle dilimize, millî benliğimize, çocuklarımıza ve yarımlarımıza sahip çıkabilmektir. Türkçem dergisi sadece öğrencilerimize ve onların dünyalarına değil, edebi yaratıcılığımıza, çocuk edebiyatına ve toplumumuzun önemli olaylarına sayfalarını açar. Çocuk edebiyatına katkısı geçenlere ödül dağıtır. Balkanlar'dan Sibiryaya kadar bütün Türk dünyasına kucak açar. Çocuk edebiyatını önemser ve teşvik eder. Çünkü çocuk edebiyatı çocukların kişiliklerinin olgunlaştığı ve yaşama hazırlandığı bu süreçte edebiyatla onlara rehberlik etmekle kalmaz, olgunlaşmakta olan fidanlarımızı şekillendirmektedir” (201, 171).

Derginin Kosova'da Türkçe eğitimin yanında olmak, yardımcı ders kitabı görevi görmek, Türk çocuk edebiyatına sahip çıkmak, yeni kalemlerin ortaya çıkmasına katkı sağlamak gibi görevler üstlendiğini belirten Yılmaz (2016) aynı zamanda derginin kimlik inşasında da önemli bir rol üstlendiğinin dile getirir. Türkçem dergisi Balkanlar'da zorlu günlerin yaşandığı dönemlerde Türk milletine anadili koruma ve yaşatma çalışmalarıyla pek çok yönden Türk milletine umut ışığı olmuştur. Öyle ki çeşitli şairler Türkçem dergisine minnetlerini ifade etmek için derginin adına şiir bile yazarlar. Muhammed Ustaibo'nun "Günaydın" adlı şiirinde geçen "Günaydın, günaydın/ Türkçem'i koruyan/ Türkçem dergimiz" dizelerinde Türkçeyi koruyan dergiyi selamlar (2016, 182). Kosova'da diğer kalemlerden farklı olarak daha çok öykücülük alanında başarılarıyla öne çıkan Enver Baki ise Türkçem dergisinin kendisi için önemini dergide yayımlanan "Türkçem Dergisi" şiiriyle dile getirmektedir.

"TÜRKÇEM DERGİSİ

TÜRKÇEM DERGİSİ

Çocuğumun gözbebeği

Kızımın nurçiçeği

Torunumun yelpazesi

Çocuklarımızın alfabesi, meşalesi.

TÜRKÇEM DERGİSİ

Türkçem, şiirim, öyküm,

Kitabım, okulum

Hepimizin dergisi

Çocuklarımızın alfabesi, meşalesi.

TÜRKÇEM DERGİSİ

Dilim, bayrağım, erim,

Yunus'um, Mevlana'm

Nasrettin'im, Ata'm

Çocuklarımızın alfabesi, meşalesi.

TÜRKÇEM DERGİSİ

Bariş sevgisi,

İlham kaynağı

Dostluk dayanağı

Herşeyin tacı

Çocuklarımızın alfabesi, meşalesi” (2015, 175) dizelerinde Baki, Türkçem Dergisi'nin çok şey ifade ettiğini vurgulamaktadır.

Çalışmaya konu olması bakımından Türkçem dergisi hakkında bu başlık altında daha ayrıntılı bilgiler verilmeye çalışılmıştır.

2.2.İlgili Çalışmalar

Çocuk dergileri üzerine yapılan çalışmaların günümüzde giderek arttığı görülmektedir. Çocuk dergileri ile ilgili alan yazınına bakıldığında çocuk dergilerinin çeşitli özellikler bakımından incelendiğini söylemek mümkündür. Çocuk dergilerinin çocuk eğitimi, değerler eğitimi, biçim ve içerik, çeviri-inceleme, yayımlandığı dönemin özellikleri açısından incelendiğini görmekteyiz. Alan yazını incelendiğinde söz konusu özellikler bakımından karşımıza çıkan bazı çalışmalara aşağıda yer verilmiştir.

Çalışılan konuya yakınlığı ve çalışmaya yol gösterici olması bakımından önem arz eden “Türkçem Çocuk Dergisi ve Kimlik İnşası” adlı makalede Yılmaz (2016) Türkçem dergisinde yer alan kurgusal metinlerdeki iletilerin ortaya çıkardığı karakter

özelliklerini belirlemeye çalışmıştır. Çalışma sonucunda dergide kimlik inşasında önemli rol oynayan din, tarih, kültür, akıl ve çevre ile ilgili pek çok iletinin yer aldığını tespit etmiştir.

Döneminin özelliklerine göre incelenen dergi çalışmalarında ilk olarak Ertem (2005)'in “1930’lar ve 40’ların Türkiye’inde Cumhuriyet Çocukları ve Yükleri: Çocuk Dergilerinde Ulusun Geleceği Olarak İdealleştirilen Orta Sınıf Çocukları ve Yoksul Çocuk” adlı çalışması göze çarpmaktadır. Ertem döneminin şartları içinde çocuğa yüklenen görevleri aydınlatmaya çalışmıştır. Araştırma sonucunda Cumhuriyet döneminde ailelerin çocuğu ideal bir birey yapma çabası içinde olduğunu tespit etmiştir. Cumhuriyet dönemi çocuk dergileri hakkında yapılan diğer araştırmalarda Akbayrak (2014) ve Alabaş (2014) da o dönemdeki çocuk dergilerinin çocukları döneminin ideal bireyi yapma, Cumhuriyet rejimini benimseme gibi olumlu davranış biçimleri kazandırmaya ağırlık verdiğini tespit etmiştir. Başka bir dönem hakkında Ulus (2014) yaptığı “II. Meşrutiyet Döneminde Bir Çocuk ve Gençlik Dergisi: Talebe Defteri” adlı çalışmasında derginin döneminde üstlendiği rolleri incelemiştir. Çalışma sonucunda derginin aynı zamanda Cumhuriyet’i kuracak neslin yetiştirilmesinde de önemli bir görev üstlendiğinin tespit etmiştir.

Çocuk dergilerini biçim ve şekil açısından yapı olarak konu edinen araştırmalar da bulunmaktadır. Sürmeli (2010) Türkiye’de 5-15 yaş arası eğitim amaçlı çocuk dergilerini inceleyerek çocuk dergilerindeki fiziksel yapının, grafik tasarımın ne boyutta olduğunu ortaya koymuştur. Turan, Kurt ve Aslan (2016) da çocuk dergileri üzerine yaptıkları benzer bir çalışmada kimi dergilerin biçim bakımından düzenlenmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

Çocuk dergilerinde yer alan metinlerin tür, içerik ve anlatım özellikleri bakımından incelendiği çalışmalar mevcuttur. Eker (2006) ve Yıldırım (2006) Doğan Kardeş dergisinin farklı sayılarını ele alarak dergideki metinleri tür, içerik ve anlatım özellikleri bakımından incelemiştir. Araştırmalarının sonucunda Doğan Kardeş dergisindeki metinlerin tür, içerik ve anlatım özellikleri bakımından çocukların ahlâkî, kişisel ve bilişsel gelişimine katkı sağladığını tespit etmişlerdir.

Özellikle eski harfli çocuk dergilerini dönemini ele alarak metin incelemesi ve çeviri bakımından inceleyen çalışmalar da mevcuttur. Durmuş (2007) yaptığı

çalışmada çocuk edebiyatında çeviri metinlerin önemini belirtirken aynı zamanda bir dönem çalışması da yaparak çocuk edebiyatında çeviri metinlerin önemine değinmiştir. Benzer olarak “Cumhuriyet Dönemi Çocuk Dergi ve Gazeteleri” adlı çalışmasında İnan (2012) 1923 yılından başlayarak 1940 yılı dâhil olmak üzere çıkan çocuk dergilerini incelemiştir.

Çocuk dergilerini değerler eğitimi açısından inceleyen araştırmalar da vardır. Çocuk dergilerinin değer aktarımı açısından incelendiği “Edebi Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Metinlerin Değer Aktarımına Katkıları” adlı çalışmada Karaca (2010) Değer İnceleme Formu hazırlayarak dergideki metinleri Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve ilköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (1-8. Sınıflar) yer alan değerlere uygunluğu bakımından incelemiştir. Çalışma sonucunda Kırmızıfare dergisindeki metinlerin büyük bir çoğunluğunun Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan değerlere uygun olduğunu tespit etmiştir.

Çocuk dergilerinin çocuk eğitimi bakımından incelendiği bazı çalışmalar da değer eğitimi çalışmalarına yakınlığı dolayısıyla dikkat çekmektedir. Karakoç (2014) “Çocuk ve Yuva Dergisinin Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Eğitimindeki Rolü” adlı çalışmasında dergideki edebi türleri sınıflandırarak bu türlerin çocuk eğitimindeki rolünü incelemiştir. İnceleme sonucunda dergideki edebi türlerin millî, ahlaki, evrensel değerler bakımından zengin olduğunu ve çocuk eğitimine önemli katkılar sağladığını tespit etmiştir. “Çocuklara Rehber Dergisi'nin Çocuk Eğitimine Katkısı Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmasında Balcı (2002) dergide yer alan edebi metinler üzerinden derginin çocuk eğitime katkısını araştırmıştır. Araştırmasında derginin çocukları bilgilendirme, eğlendirme ve çocuklara ahlaki değer kazandırma gibi hususlarda çocuk eğitiminde önemli bir yeri olduğu sonucuna ulaşmıştır.

2001-2015 yılları arasında yayımlanan Diyanet Çocuk dergisinin Nisan ayı sayıları yoğun olarak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı ile Kutlu Doğum Haftası iletilerinin incelendiği “ Türkiye'de Çocuk Dergiciliği: Diyanet Çocuk Dergisinin İçerik Analizi” adlı çalışmada Aydın (2015) dergide gerek 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı gerek Kutlu Doğum Haftası iletilerine yeteri oranda yer verildiği sonucuna varmıştır. Çocuk dergilerinde verilmek istenen iletilerin incelendiği bir diğer çalışma ise Kılıç (2017) tarafından yapılmıştır. Kılıç

(2017) “Beyazbulut Dergisindeki Kurgusal Metinlerde Karakterler Aracılığıyla Verilen İletiler” başlıklı çalışmada Beyazbulut dergisindeki kurgusal metinlerde anne, baba, çocuk, dede, nine, abla, ağabey, hayvan, bitki, nesne, hayali, meslek karakterleri üzerinden verilen iletiler incelenmiştir. Çalışma sonucunda verilen iletilerin çocuk gerçekliğine uygun olduğuna ve çocuklara yeni bakış açıları kazandırdığına ulaşılmıştır.

Çocuk dergilerine dair yapılan çalışmalara bakıldığında genel olarak dergilerde yer alan metinlerin vermek istediği iletiler ve çocuk eğitimi üzerinde durulduğunu söylemek mümkündür. Ancak Türkçem dergisi üzerine daha önce tez çalışması yapılmadığı görülmüştür. Bu nedenle Balkanlarda hem ana dili yaşatma hususunda hem de çocuk dergiciliğinde önemli bir görev üstlenen Türkçem dergisi incelenmeye çalışılmıştır. Dergide yer alan metinlerde eğitsel değerler tespit edilmiştir. Eğitsel değerler tespit edilirken Türkçe Dersi Öğretim Programı esas alınmıştır. Çalışmada Türkçem Dergisinde yer alan metinlerin değer aktarımına katkısı incelendiğinden çalışmaya bu doğrultuda yol gösteren eğitsel değerlerin tespiti ile ilgili çalışmalardan da yararlanılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli (Deseni)

Çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından doküman analizi deseni kullanılarak yapılmıştır. Doküman analizi yöntemi araştırılması istenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı metinlerin analizi şeklinde tanımlanmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2011) . Çalışmada Türkçem dergisinde yer alan metinler eğitsel değerler açısından incelendiği için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

3.2.İncelen Dergiler

Çalışmada Kosova'da yayım hayatına devam etmekte olan Türkçem dergisi incelenmiştir. Dergi “Balkanlarda Anadil Zevkini Beraber Yaşatalım” alt başlığıyla çıkmaktadır. Türkçem dergisi, çocuklar için edebiyat yapma görevi üstlenirken çocukların kişilik eğitimlerine de yardımcı olmayı hedeflemesi ve Türkçeyi koruma, yaşatma amacıyla olması bakımından çalışma konusu olarak seçilmiştir.

1999 yılının ocak ayında yayım hayatına başlayan derginin sahibi ve yazı işleri müdürü Zeynel Beksaç'tır. Derginin yayım koordinatörü önceleri Atilla Beksaç iken, 2015, 2016 yılları arasında Yeşim Beksaç'tır.

İncelemeye Türkçem dergisinin 2013 yılının Ağustos ayı sayısından başlanarak 2016 yılının Aralık ayı sayısı dâhil edilmiştir. Söz konusu incelenen 42 sayının çalışma konu ve kapsam için yeterli oluşu etkili olurken ayrıca derginin sayılarına ulaşılabilirlik de bu durum üzerinde etkili olmuştur.

Türkçem dergisinin 42 sayısında yer alan bütün metinler incelenmiştir. Bu metinlerin 400 tanesinde eğitsel değerler belirgin bir şekilde okurun karşısına çıkmaktadır. Bir çocuk dergisi olan Türkçem dergisi edebi türlerden masala, öyküye ve şiire daha çok yer vermektedir. Dergi Türk dünyasından çeşitli masallara ve öykülere yer vermesi bakımından da dikkat çekmektedir. Arnavut, Kıbrıs, Makedonya, Hırvatistan, Azerbaycan, Kosova masallarına, öykülerine ve yazarlarına, şairlerine de yer vermektedir. Dergide sözü edilen bu edebi türlerin yanında deneme, anı, fabl gibi metinlere de yer almaktadır. Ayrıca Balkanlardaki

kültür ve sanat etkinliklerini okurlara duyuran haber metinleri de okurun karşısına çıkmaktadır.

3.3.Verilerin Toplanması

Çalışmada çocuk dergileri üzerine yapılan araştırmalar incelenmiştir. İlgili literatür tarandıktan sonra Türkçem dergisinin sahibi ve genel yayım yönetmeni Zeynel Beksaç ile iletişime geçilmiş ve derginin sayılarına nereden ulaşılabileceği öğrenilmiştir. Derginin 2013 yılı Temmuz ayından itibaren 2016 yılına kadar yayımlanan sayıları bilgisayara kaydedilmiştir. Söz konusu sayılarda belirgin ve sık bir biçimde ortaya çıkan değerler incelemeye tabi tutulmuştur.

3.4.Verilerin Analizi

Çalışmada veriler analiz edilirken önce metinler okunmuş ardından betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analiz sonucunda elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi sonucunda ise çeşitli kodlar oluşturularak bu kodlar çeşitli kategoriler altında toplanmıştır. Türkçem dergisinde belirgin olarak okurun karşısına çıkan değerler Türkçe Dersi Öğretim Programı esas alınarak evrensel, millî ve manevi, kişisel gelişime yardımcı değerler olarak üç başlık altında toplanmıştır. İçerik analizi sırasında bu üç başlık da kendi içinde gruplandırılmıştır. Evrensel değerler; sosyal bağları güçlendiren evrensel değerler ve bireyi günlük hayatta öne çıkaracak evrensel değerler olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Millî ve Manevi değerler ise hem millî hem manevi değerler olarak incelenirken hem de millî değerler kendi içinde toplumun dil varlığı ile ilgili değerler ve toplumun tarihi ile ilgili değerler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Kişisel Gelişime yardımcı değerler ise duygusal ve düşünsel değerler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Tespit edilen söz konusu değerler tablolarla gösterilip yorumlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.BULGULAR VE YORUMLAR

4.1.Evrensel Değerler

4.1.1.Sosyal Bağları Güçlendiren Evrensel Değerler

4.1.1.1.Sevgi

Tablo 1: Sevgi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Sevgi, çok bereketli şeydir, tükenmeyen bir hazinedir. Zira yemek yedikçe azalır. Para harcadıkça tükenir. Fakat sevgi, sevdiğe artar ve çoğalır. Çocuklar sevgiyle büyürler. Gençler sevgiyle olgunlaşırlar. Yaşlılar da sevgiyle yaşarlar. Sevgi insanı hayata sınıksız bağlar. Mutlu olmak için umutlu olmalıyız. Umutlu olabilmek için de her şeyi çok sevmeliyiz(176,6).
Ey nakkaş sevgiyi çizmeyi unutma!/Sonra gökkuşağı renkleriyle boya/Yağmurla tazelensin/Rüzgârla yayılsın dünyaya(173,4).
Söyleyeyim; Sevgi ve mutlulukla beslenirmiş bu ağaç. Diğer ağaçlar gibi topraktaki suyu ve besinleri çölde bulamadığı için, sevgi ve mutluluktan sağlamış gereksinimini. Bu ağacın sevgiden oluşan besini, diğer tüm ağaçlardan ayrı bir özellik katarmış ona(166, 12).
Ve dostluğu ve sevgiyi yeni doğmuş tüm bebeklerin yüreğine yazmak isterdim/Onlarla birlikte büyüsün bütün dünyayı sarsın diye(178,7).
İnsanı insan yapan ne varsa.../İyilik, hoşgörü, sevgi.../Kuşanalım hepsini/Sonra çıkaralım kin ve öfke giysisini...(182, 11).
Seven yürekler yıldızlara kök saldı/Sevmeyenler hep karanlıkta kaldı(177, 24).
Kuyruğu kardeşlik, saçakları dostlukla süslü/Sevgiden uçurtmalarım olsa/Sevgi kuşağı olsa...(177, 11)
Bir fabrika kuralım,/Bir tek sevgi üretsin!(175,8)
Sevgi durup dururken/Kin boğar insanları/Neden(179,6).
Sevsek, sevsek, hep sevsek...(176,6)

Türkçem dergisinde sevgi değeri geniş bir yer tutar. Dergide sevgiye ve sevginin önemine başlı başına yer verildiği görülür. Sevgi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 1’de sıralanmıştır. “Sevgi Bir Güneş Gibidir” adlı metinde sevgi

bitmez, tükenmez bir hazine olarak okurun karşısına çıkar. Yemeğin yendikçe azalmasına ve paranın harcadıkça tükenmesine karşın sevgi sevdiğe artıp çoğalmaktadır. Hayata sınıksız bağlanabilmemiz için mutlu ve umutlu olabilmek için her şeyi çok sevmemiz gerektiği tavsiyesinde bulunulur. “*Sevgi, çok bereketli şeydir, tükenmeyen bir hazinedir. Zira yemek yendikçe azalır. Para harcadıkça tükenir. Fakat sevgi, sevdiğe artar ve çoğalır. Çocuklar sevgiyle büyürler. Gençler sevgiyle olgunlaşırlar. Yaşlılar da sevgiyle yaşarlar. Sevgi insanı hayata sınıksız bağlar. Mutlu olmak için umutlu olmalıyız. Umutlu olabilmek için de her şeyi çok sevmeliyiz*”(176,6).

“*Ey nakkaş sevgiyi çizmeyi unutma!/Sonra gökkuşağı renkleriyle boya/Yağmurla tazelenisin/Rüzgârla yayılsın dünyaya*”(173,4)dizelerinin yer aldığı “Durma Çiz” şiirinde nakkaştan sevgiyi çizip gökkuşağı renkleriyle boyaması istenilir. Çünkü sevgi de gökkuşağı gibi yağmurla tazelenip dünyaya rüzgârla yayılacaktır. Benzer bir duygu da “*Ve dostluğu ve sevgiyi yeni doğmuş tüm bebeklerin yüreğine yazmak isterdim/Onlarla birlikte büyüsün bütün dünyayı sarsın diye*”(178,7)dizelerinde okurun karşısına çıkar.

“*Söyleyeyim; Sevgi ve mutlulukla beslenirmiş bu ağaç. Diğer ağaçlar gibi topraktaki suyu ve besinleri çölde bulamadığı için, sevgi ve mutluluktan sağlamış gereksinimini. Bu ağacın sevgiden oluşan besini, diğer tüm ağaçlardan ayrı bir özellik katarmış ona*”(166, 12) ifadelerinin yer aldığı “Sevgi Ağacı” adlı metinde ağaç diğer ağaçlardan farklı olarak sevgi ve mutlulukla beslendiği için tüm ağaçlardan daha ayrı bir özelliğe sahiptir.

“*Sevgi durup dururken/Kin boğar insanları/Neden*(179,6)dizelerinde ise sevgi varken insanları kinin boğmasına şaşırılır.

Dergide karşımıza çıkan metinlerde kimi zaman da sevginin yayılması ve çoğalması gibi hususlarda temennilere yer verilir.

“*Ve dostluğu ve sevgiyi yeni doğmuş tüm bebeklerin yüreğine yazmak isterdim/*

Onlarla birlikte büyüsün bütün dünyayı sarsın diye”(178,7) dizelerinde sevgi yeni doğmuş bebeklerin kalbine yazılmak istenerek sevginin bütün dünyayı sarması temenni edilir.

”Kuyruğu kardeşlik, saçakları dostlukla süslü/Sevgiden uçurtmalarım olsa/Sevgi kuşağı olsa...”(177, 11)dizelerinde ise şair sevgiden uçurtmalarının olmasını temenni eder. Benzer bir temenni de

“İnsanı insan yapan ne varsa.../İyilik, hoşgörü, sevgi.../Kuşanalım hepsini

Sonra çıkaralım kin ve öfke giysisini...”(182, 11) dizelerinde okurun karşısına çıkar. “Sevsek, sevsek, hep sevsek...”(176,6)ifadelerinde ise daima sevmek, sevebilmek temenni edilir. Yine “Çağrı” adlı metinde de bir tek sevgi üreten bir fabrikanın kurulması dileği vardır. ”Bir fabrika kuralım,/Bir tek sevgi üretsin!”(175,8).

“Seven yürekler yıldızlara kök saldı/Sevmeyenler hep karanlıkta kaldı”(177, 24)dizelerinin yer aldığı “Seven ve Sevmeyen Yürekler” adlı şiirde seven ve sevmeyen yürekler arasındaki fark ortaya konur. Seven yürek yıldızlara kök salarken sevmeyen yürek karanlıkta kalır. Bu yolla sevginin önemi okura sezdirilir.

4.1.1.1.1.Aile Sevgisi

Tablo 2: Aile Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Ne güzel çocuk oldum/Daha ne mi isterim?/Bütün canlılar gibi/Ben yuvamı/Ben annemi isterim(155, 24).

Anamı, babamı/Kardeş, kızkardeşimi,/Ninemi,dedemi hepsini çok severim. (188, 17).

Babam sevdi/ sevdirdi/anam öğrendi/ öğretti sevdim/ öğrendim/ne mutlu...(158,9)

Tablo 2'de aile sevgisi ile ilgili öne çıkan iletiler gösterilmiştir. “Ne güzel çocuk oldum/Daha ne mi isterim?/Bütün canlılar gibi/Ben yuvamı/Ben annemi isterim”(155, 24) dizelerinin yer aldığı “Sokak Çocuğu'nun İsteği” şiirinde sokak çocuğu bir yuva, aile düşlemektedir. “Anamı, babamı/Kardeş, kız kardeşimi,/Ninemi, dedemi hepsini çok severim.”(188, 17) dizelerinde ise aile bireylerinin tümüne olan sevgi dile getirilir. “Önemli Olan” adlı şiirde ise anne ve babanın bir şeyleri öğretip sevdirmesinden dolayı duyulan mutluluk yer alır. “Babam sevdi/ sevdirdi/anam öğrendi/ öğretti sevdim/ öğrendim/ne mutlu...”(158,9)Şiirde anne baba bir öğretici olarak okurun karşısına çıkar ve çocuk anne, babasını bu özelliğinden ötürü de sever.

4.1.1.1.1. Anne Sevgisi

Tablo 3: Anne Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Dünyada eşi benzeri bulunmayan anneler/Hepinizin ellerinden öpüyorum/Cennet sizin ayaklarınızın altında/Ve hepiniz birer meleksiniz aslında biliyorum(171, 17).
Sözlerini her an anımsarken/Anaların, ananın sıcaklığı/Tüter tenimin her yerinde(179,7).
Ne korku ne keder/Kalbine güven verir her anne(153,5).
Anneciğim çabuk büyüsem de/ Birlikte gitsek işe/Hiç ayrılmasak birbirimizden(153, 15).
Günüm olsa gecem olsa/Yağmurum olsa karım olsa Ben onsuz yaşayamam/ Benim gülüm anneciğim(153, 12).
Cici annem,/Sözünü hiç/İki etmem/Ayrılmam artık/hiç senden/Anne anne/Söz verdim ben. (163,8).
Annemin yanı/Kıyısıdır en güzel denizlerin/Öyle güzel eser ki/Şefkatiyle/Susturur alizeleri(177,8).
Hastalandığımı sandığımda, beni/Biri sarılır vücuduma Kadifesi dokunur, bedenime/Kim düşürse beni/Kaldıracak sen varsın/Tutup ta ellerimi öpecek olan (177, 16).
Anne /Gelsem yanına/Koysam başımı dizine/Okşasan saçlarımı/Yine senin küçük kızın olsam/Beyaz kurdeleli...(185,7).
Dudaklarım kupkuru, çatlamış çöl gibi/Acılarla gelir anılarım hep/Ta ötelerden bir ninni duyarım(175,8).

Türkçem dergisinde sevgi ekseninde pek çok değere yer verilir. Bu değerlerden biri de anne sevgisidir. Dergide anne sevgisine sık yer verildiği görülür. “Meleklerin Kokusu” şiirinde annelerin eşi benzeri bulunmayan birer melek oldukları, cennetin ayakları altında olduğu ve bu yüzden de elleri öpülesi varlıklar olduğu dile getirilir. “*Dünyada eşi benzeri bulunmayan anneler/Hepinizin ellerinden öpüyorum/Cennet sizin ayaklarınızın altında/Ve hepiniz birer meleksiniz aslında biliyorum*”(171, 17).

“*Anneciğim çabuk büyüsem de/Birlikte gitsek işe/Hiç ayrılmasak birbirimizden*”(153, 15)dizelerinin yer aldığı “İşçi Annenin Çocuğu” adlı şiirde annesine duyduğu sevgiden kaynaklı olarak çocuk annesinden hiç ayrılmak istemez hatta işe bile birlikte gitmek ister. “*Cici annem,/Sözünü hiç/İki etmem/Ayrılmam artık/hiç*

senden/Anneanne/Söz verdim ben”(163,8) dizelerinde de benzer duygular görülür, çocuk annesinden ayrılmak istemez. “Günüm olsa gecem olsa/Yağmurum olsa karım olsa Ben onsuz yaşayamam/ Benim gülüm anneciğim”(153, 12) dizelerinde de yine çocuk annesinden ayrılamayacağını, annesiz yaşayamayacağını dile getirir.

Türkçem dergisinde anne sevgisi kimi zaman şefkat, güven gibi duygularla harmanlanmış biçimde de okurun karşısına çıkar. ”*Annemin yanı/Kıyısıdır en güzel denizlerin/Öyle güzel eser ki/Şefkatiyle/Susturur alizeleri”(177,8) dizelerinin yer aldığı “Anne Kenarı” adlı şiirde en güzel denizlerin kıyısıdır ve şefkatiyle rüzgârları susturur.*

“Hastalandığımı sandığında, beni/Biri sarılır vücuduma/Kadifesi dokunur, bedenime/Kim düşürse beni/Kaldıracak sen varsın/Tutup ta ellerimi öpecek olan “(177, 16) dizelerinde anne evladı hastalandığında, düştüğünde her defasında şefkatle yavrusunu sarar sarmalar. “Ne korku ne keder/Kalbine güven verir her anne”(153,5)dizelerinde ise anne evladının kalbine güven veren bir varlık olarak dikkati çeker.

Türkçem dergisinde anneye olan sevgi kimi zaman ise özlem duygusuyla birlikte de ele alınır. “*Sözlerini her an anımsarken/Anaların, anamın sıcaklığı/Tüter tenimin her yerinde”(179,7) dizelerinin yer aldığı “Analar, Anam” şiirinde anne sevgisinden doğan özlem ifade edilir. Şiirde annenin sözleri, sıcaklığı özlenir. “Anne /Gelsem yanına/Koysam başımı dizine/Okşasan saçlarımı/Yine senin küçük kızın olsam/Beyaz kurdeleli...”(185,7) dizelerinde de benzer duygular yer almaktadır. Şiirde anneye duyulan özlem yer alır. Şair annesinin dizine başını koyduğu, saçlarını okşadığı küçük kızı olduğu zamanları özlemektedir.*

“Dudaklarım kupkuru, çatlamış çöl gibi/Acılarla gelir anılarım hep/Ta ötelerden bir ninni duyarım”(175,8) dizelerinin geçtiği “Anneyi Düşlemek” şiirinde çocuk annesini kaybetmiştir ve bundan dolayı annesine duyduğu özlemi ifade eder. Bu yüzden de annesini hep acıyla anımsar, ötelerden bir ninni sesiyle düşler annesini.

4.1.1.1.2.Baba Sevgisi

Tablo 4: Baba Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Benim canım babacığım /Seni nasıl seviyorum bir bilsen /Kızdığımda öfkelenđimde hep affedersin(153, 12).

O beni büyüten, bana masallar anlatan, nereye giderse gitsin, hiç yüksünmeden beni de yanında taşıyan adamdı. O öfkelenmeyen, bağırmayan, surat asmayan, bir kerecik bile kalbimizi kırmayan adamdı(170,6).

Kumar nedir bilmez/İçki hiç kullanmaz/Yalandan hiç hoşlanmaz/Sevgiden başka bir şey bilmez/O benim babam – velinimetim(172,7).

Her şey seni hatırlatıyor bana/Duvarda asılı bıraktığın mushaf/Pencereme konan güvercinlerin/Toprağa gecedden düşen yağmur sesi(177,9).

Seni çok özledik/Gittikçe daha bir özlüyoruz/Babam.../Gülmesen de, konuşmasan da/Otursan şöyle odanın baştaki sedire/Gölgen bile olsa/O da bize yeter(188, 15).

Çalışmaya konu olan baba sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 4'te gösterilmiştir. Dergide yer alan metinlerde baba sevgisi çeşitli vesilelerle ön plana çıkar. Söz konusu metinlerde baba kimi zaman affedici, kimi zaman fedakâr kimi zaman da doğru yolu gösterici bir rol üstlenmektedir.

“Benim canım babacığım/Seni nasıl seviyorum bir bilsen/Kızdığımda öfkelenđimde hep affedersin”(153, 12) dizelerinin yer aldığı “Babam” şiirinde affedici bir baba ve babasını çok seven bir çocuk vardır.

“O beni büyüten, bana masallar anlatan, nereye giderse gitsin, hiç yüksünmeden beni de yanında taşıyan adamdı. O öfkelenmeyen, bağırmayan, surat asmayan, bir kerecik bile kalbimizi kırmayan adamdı ”(170,6) ifadelerinin yer aldığı bir başka metinde baba fedakâr, sevecen, kalp kırmayan bir aile büyüğü olarak okurun dikkatini çeker. “Baba Velinimetim” şiirinde ise baba kumar, içki, yalan bilmez sadece sevgiyi bilir.

“Kumar nedir bilmez/İçki hiç kullanmaz/Yalandan hiç hoşlanmaz/Sevgiden başka bir şey bilmez/O benim babam – velinimetim”(172,7).

Baba sevgisi dergide kimi zaman ise özlemlerle birlikte yer alır. Baba sevgisinden kaynaklı olarak babanın yokluğundan duyulan özleme de yer verilir. “*Her şey seni hatırlatıyor bana/Duvarda asılı bıraktığın mushaf/Pencereme konan güvercinlerin/Toprağa gecedan düşen yağmur sesi*”(177,9) dizelerinin yer aldığı şiirde duvardaki mushaf, pencereye konan güvercinler, yağmur sesi çocuğa babasını hatırlatmaktadır. Benzer duygunun göze çarptığı bir başka şiir ise “O Gün Hatıramda Yaşar” şiiridir. “*Seni çok özledik/Gittikçe daha bir özlüyoruz/Babam.../Gülmesen de, konuşmasan da/Otursan şöyle odanın baştaki sedire/Gölgen bile olsa/O da bize yeter*”(188, 15) dizelerinde de babaya duyulan özlem yer alır. Baba gülmese de konuşmasa da gölgesi yeten bir aile büyüğü olarak ifade edilir.

4.1.1.1.3.Evlat Sevgisi

Tablo 5: Evlat Sevgisi İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Yolu açık olsun/Ne olur otomobiller, arabalar/İşlemese bugün/Kesme yolunu/Hiçbir şey çocuğumun(163,8).

Sen beni yeniden hayata bağladın/Benim biricik yavrum Umud'um/Annen seni her zaman/Umud'um, muradım, aslanım diye sevecek (171,8).

Sen büyürken sevinç çiçeği de büyüyor evimizde. Her gün, seninle daha da güzelleşiyor dünya. Seni kelimelerle anlatmak imkânsız bebeğim. Yeni başlamış ve hiç bitmeyecek bir şiir gibisin. Bazen çözülmeyecek bir bilmeceye benziyorsun. Bazen de tıpkı çocukluğum gibi görünüyorsun bana. Ağlasan kalbim titriyor. Gülünce paha biçilmez incileri armağan ediyorsun dünyaya(176,4).

Varsın adımların gölgesi taşısın yarınlara/Bir gözyaşı paklığına yol al/Boyun boylansın soyun soylansın/Vefalı uğur böceğim benim(192,7).

İlmen'e dair türkü söylenirken ağladı/Ana onu yıllarca beklemişti/Tam on iki yıl, gelir diye/Umutları bağrına basarak/Beklemiş, oğlum gelir demişti(192,7).

Tablo 5’te evlat sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. “*Yolu açık olsun/Ne olur otomobiller, arabalar/İşlemese bugün/Kesme yolunu/Hiçbir şey çocuğumun*”(163,8) dizelerine yer verilen “Çocuğu Okula İlk Gün Giden Bir Annenin Dileği” şiirinde anne evladını okula uğurlarken yolunun açık olması, hiçbir şeyin yolunu kesmemesi için dua eder. “*Varsın adımların gölgesi taşısın yarınlara/Bir gözyaşı paklığına yol al/Boyun boylansın soyun soylansın/Vefalı uğur*

böceğim benim”(192,7)dizelerinde de anne evladını vefalı bir uğur böceği olarak sever. Boyunun boylanması, soyunun soylanması için dua eder.

“*Sen beni yeniden hayata bağladın/Benim biricik yavrum Umud'um/Annen seni her zaman/Umud'um, muradım, aslanım diye sevecek*”(171,8) dizelerinde ise evladı sayesinde yeniden hayata bağlanan bir annenin sevgisi dile getirilir. “Annemin İlk Mektubu” adlı metinde bir anne evladını büyütürken hissettiği duyguları ifade eder. Evladının büyümesiyle her şeyin daha da güzelleştiğini, ağlasa kalbinin titrediğini, gülse dünyaları kendisine armağan ettiğini dile getirir. “*Sen büyürken sevinç çiçeği de büyüyor evimizde. Her gün, seninle daha da güzelleşiyor dünya. Seni kelimelerle anlatmak imkânsız bebeğim. Yeni başlamış ve hiç bitmeyecek bir şiir gibisin. Bazen çözülmeyecek bir bilmeceye benziyorsun. Bazen de tıpkı çocukluğum gibi görünüyorsun bana. Ağlasan kalbim titriyor. Gülünce paha biçilmez incileri armağan ediyorsun dünyaya*”(176,4).

“Ağladı Yaşlı Ana” metninde ise evladına hasret bir anne okurun karşısına çıkar. Anne tam on iki yıl gelir diye umutla oğlu İlmen'i beklemektedir. “*İlmen'e dair türkü söylenirken ağladı/Ana onu yıllarca beklemişti/Tam on iki yıl, gelir diye/Umutları bağrına basarak/Beklemiş, oğlum gelir demişti*”(192,7).

4.1.1.1.4.Kardeş Sevgisi

Tablo 6: Kardeş Sevgisi İle İlgili Öne Çıkan İletiler

İyi günde, kötü günde/Odur hep yanında/Dert ortağın, can yoldaşın,/Bunun adı kardeşlik(172, 11).

Türkçem dergisinde aile odaklı olarak kardeş sevgisi de karşımıza çıkmaktadır. Tablo 6'da kardeş sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiye yer verilmiştir. Kardeş sevgisi en belirgin olarak “Kardeşlik” şiirinde okurun karşısına çıkar. “*İyi günde, kötü günde/Odur hep yanında/Dert ortağın, can yoldaşın,/Bunun adı kardeşlik*”(172, 11) dizelerinde kardeş iyi günde kötü günde hep yanında, can yoldaşı, dert ortağıdır.

4.1.1.1.5. Dede Sevgisi

Tablo 7: Dede Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Neler bilir dedem neler,/Her sözü bellemeğe değer,(163,9).

Yanımda büyük bir kamyon,/Onda da oymalı baston,/Tıpış tıpış yürüyorken/Ne mutluyuz bir düşünün(163,9).

Ergüneş dedesiyle dosttur/Arkadaştır/Güler oynar/Boynuna sarılır/Dedesini sevgiyle öper(176,7).

Dede sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 7'de gösterilmiştir. Dergide yer alan metinlerde dede sevilen ve sayılan bir aile bireyi olarak okurun karşısına çıkmaktadır. “Dedem” şiirinde dede çok şey bile ve her sözü bellemeye değer bir aile büyüğüdür. “*Neler bilir dedem neler,/Her sözü bellemeğe değer,*”(163,9).

Yanımda büyük bir kamyon,/Onda da oymalı baston,/Tıpış tıpış yürüyorken/Ne mutluyuz bir düşünün”(163,9)dizelerinde torun dedesini yanında tıpış tıpış yürüyen bir kamyona benzeter ve söz konusu bu durumdan mutluluk duyduğunu ifade eder. “*Ergüneş dedesiyle dosttur/Arkadaştır/Güler oynar/Boynuna sarılır/Dedesini sevgiyle öper*”(176,7) dizelerinin geçtiği “Ergüneş Dedesiyle” şiirinde dedesiyle dost, arkadaş onu sevgiyle öpen sarılan bir torun vardır.

4.1.1.1.6.Nine Sevgisi

Tablo 8: Nine Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Yüreği özlüyor gençlik günlerini/Gördüğüm sis, anıların bulutu/Bırakma kendini bulutların içine,/Nine/Yaşamdan bir dal uzatıyorum sana/Haydi! ... Tutun ucuna(192, 10).

Türkçem dergisinin aile sevgisi ekseninde yer verdiği değerlerden biri de nine sevgisidir. Tablo 8'de nine sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiye yer verilmiştir. Dergide nine sevgisinin en belirgin olarak göze çarptığı metin “Nine” adlı şiirdir. Şiirde torun ninesine seslenmektedir. Torun, ninesinin kendisini bulutların, karamsarlığın içine bırakmamasını ister. Ninesine yaşamdan bir dal uzattığını ve bu dalın ucuna tutunmasını söyler. “*Yüreği özlüyor gençlik günlerini/Gördüğüm sis, anıların bulutu/Bırakma kendini bulutların içine,/Nine/Yaşamdan bir dal uzatıyorum sana/Haydi! ... Tutun ucuna*”(192, 10).

4.1.1.1.7.Torun Sevgisi

Tablo 9: Torun Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Tıpkı senin anlattığın gibi torun baldan tatlıymış baba (170,6).

Balım, /Bir cazibesin bu kadar sevilir miymiş torun/Mutluluğun kaynağısın sensiz yaşayamam(178,8).

Seninle birlikte geçen/Her günüm uğurlu, mutlu/Deden seninle onurlu(190,5).

Tablo 9'da Türkçem dergisinde yer verilen torun sevgisi ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. “Balım, /Bir cazibesin bu kadar sevilir miymiş torun/Mutluluğun kaynağısın sensiz yaşayamam”(178,8) dizelerinin yer aldığı şiirde torun bir cazibe, mutluluğun kaynağı ve dedesinin balıdır. Dedesi bu yüzden torunu olmadan yaşayamaz.

“Seninle birlikte geçen/Her günüm uğurlu, mutlu/Deden seninle onurlu”(190,5) dizelerinde ise dede torunuyla geçen her gün mutlu, uğurlu ve onurlu olduğunu dile getirir. Babamı Gördüm adlı metinde kendi babasına hak veren bir dede yer almaktadır. Torunun baldan tatlı gelmesi hususunda babasına hak verir. “Tıpkı senin anlattığın gibi torun baldan tatlıymış baba”170,6).

4.1.1.1.2.Doğa Sevgisi

Tablo 10: Doğa Sevgisi İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Geçenlerde bana biri söyledi, okula yeni gidenler okuyan gençler çok akıllıymış biliyor musun? Çevre temizliğine çok önem veriyorlarmış. Birisi yerlere bir şey attı mı hemen onu ikaz ederek çöp bidonlarını gösteriyorlarmış ya!..”(162,8)

Nedendir bu çektiğimiz/Soluduğumuz bu pis hava, Bu duman, bu is?/Gitmeliyiz/Anlaşıldı, insanlardan uzaklara gitmeliyiz(163,4).

Türkiye'nin üç bir yanını masmavi denizlerle donatmış. Çöp ve fabrika atıklarıyla kirletilmeyen güzel sahiller çizmiş. Köpük köpük çalkalanan temiz plajlar oluşturmuş. Berrak sularıyla çağıldayarak akan masmavi ırmaklara yer vermiş(189, 16).

Severim kokusu olan çiçeği,/Türküsü olan kuşu./Severim yaprağı olan ağacı/Yağmuru olan bulutu. (165,7).

Türkçem dergisinde yer alan doğa sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 10'da gösterilmiştir. Dergide doğa sevgisi çevre bilinciyle harmanlanarak okura

sezdirilir. “Geçenlerde bana biri söyledi, okula yeni gidenler okuyan gençler çok akıllıymış biliyor musun? Çevre temizliğine çok önem veriyorlarmış. Birisi yerlere bir şey attı mı hemen onu ikaz ederek çöp bidonlarını gösteriyorlarmış ya!..”(162,8) ifadelerine yer verilen “Topal Karınca Masalı” isimli metinde çevre temizliğine önem verilmesi, önem vermeyenlerin uyarılması gerektiği okura sezdirilmeye çalışılır.

“Nedendir bu çektiğimiz/Soluduğumuz bu pis hava,/Bu duman, bu is?/Gitmeliyiz/Anlaşıldı, insanlardan uzaklara gitmeliyiz”(163,4) dizelerinde kuşlar insanlardan şikâyet eder. İnsanların doğayı sevip korumadıkları için insanlardan uzak gitmeleri gerektiğini söyler. Bu yolla da doğa sevgisi çevre bilinciyle harmanlanarak kendini gösterir. “Aydede’ye Mektup” metninde ise çocuk hayalindeki doğayı çizer. Düşlediği ve sevebileceği bir doğada masmavi denizlere, atıklarla kirlenmemiş sahillere, berrak plajlara yer verir. “Türkiye'nin üç bir yanını masmavi denizlerle donatmış. Çöp ve fabrika atıklarıyla kirlenmemiş güzel sahiller çizmiş. Köpük köpük çalkalanan temiz plajlar oluşturmuş. Berrak sularıyla çağıldayarak akan masmavi ırmaklara yer vermiş”(189, 16).

“Severim kokusu olan çiçeği,/Türküsü olan kuşu./Severim yaprağı olan ağacı/Yağmuru olan bulutu”(165,7) dizelerinde ise doğaya ait bütün varlıkların sevildiği ifade edilir.

4.1.1.1.3. Hayvan Sevgisi

Tablo 11: Hayvan Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Yavrunun yaşadığını görünce de aniden garip bir sevinç kapladı içini... Küçük yüreği neşeye doldu. Allah'a şükretti. Hemen kepeneğini alıp yavrunun üzerine örtmek istedi.(189, 11).

Ben babamın güvercinlere zarar vermek günahı dediğini hatırlayarak, bu teklifi red ettim. (177, 10).

O güzel anam kış aylarında serçelere analık yapardı. Sofradan kalan ekmek artıklarını bahçenin bir ucuna atar, açıklarını giderirdi. (155,6).

Fatma, hayvan acı çekmesin diye şifa ayetlerini ardından bildiği bütün sureleri okumaya başladı(154,9).

Şaşkınlığımı gizlemeye çalışarak, Hiç düşünmeden, belki en büyük münasebetsizliği yapıp bahçedeki mezarı sordum. Kadının suratı değişti birden. Yüzüne hüznü çöktü. Gözleri yaşardı. Ağlamaklı değil

ağlayan bir sesle:

"Köpeğimdi." dedi. (188,7).

Hayvan sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 11'de gösterilmiştir. Türkçem dergisinde yer alan metinlerde hayvan sevgisi çoğunlukla merhamet duygusuyla okurun karşısına çıkar. Hayvan sevgisinden ötürü hayvanlara zarar verilmemesi gerektiği okura sezdirilmeye çalışılır. *"Fatma, hayvan acı çekmesin diye şifa ayetlerini ardından bildiği bütün sureleri okumaya başladı(154,9)* ifadelerinin yer aldığı "Hayırlısını Ver Allah'ım" metninde Fatma nine hayvanın acı çekmesine merhamet ederek hayvan şifa bulsun diye dua eder. Benzer duygu *"O güzel anam kış aylarında serçelere analık yapardı. Sofradan kalan ekmek artıklarını bahçenin bir ucuna atar, açlıklarını giderirdi"(155,6)* ifadelerinde de kendini gösterir. Metinde anne, serçelerin aç kalışına merhamet ederek sofradan kalan ekmek artıklarını serçeler yesin diye bahçeye atar. "Doru Kısrak" adlı metinde yavru atın yaşamasından dolayı duyulan sevinç yer alır. *"Yavrunun yaşadığını görünce de aniden garip bir sevinç kapladı içini... Küçük yüreği neşeye doldu. Allah'a şükretti. Hemen kepeneğini alıp yavrunun üzerine örtmek istedi"(189, 11).* "Yüksek Ağaçlar Gölgesi" nde metninde de çocuk babasının nasihatini hatırlatarak güvercinlere zarar vermektan kaçınır. *Ben babamın güvercinlere zarar vermek günahdır dediğini hatırlayarak, bu teklifi red ettim. (177, 10).* "Çiçekli Mezar" adlı metinde ise köpeğinin ölmesinden ötürü üzüntü duyan bir kadın vardır. "Kadın kendisine bahçedeki mezar sorulunca üzülür ve ağlayarak köpeğinin olduğunu söyler. *"Şaşkınlığımı gizlemeye çalışarak, Hiç düşünmeden, belki en büyük münasebetsizliği yapıp bahçedeki mezarı sordum. Kadının suratı değişti birden. Yüzüne hüznün çöktü. Gözleri yaşardı. Ağlamaklı değil ağlayan bir sesle: "Köpeğimdi." dedi"(188,7).*

4.1.1.1.4.Kitap Sevgisi

Tablo 12: Kitap Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

En iyi dosttur kitap /En iyi arkadaştır /Kimse olmadığında yanımızda/ O bizi yalnız bırakmaz(153, 12).

Okuma nöbeti var/Her gece bizim evde/Kardeşim uyumuyor/Kitapsız hiçbir gece(159, 11).

Deden, mektubunda çok kitap okuduğunu yazdı. Çocukluk çağında oyuna ayırdığın zaman kadar okumaya da zaman ayırmana çok sevindim. Okumanın tadını küçük yaşta alırsan kitaplarla kolay arkadaş olursun. İyice güzel kitapları okudukça, yıldızların şarkılarını daha iyi duyabilirsin(167,3).

Türkçem dergisi kitap sevgisine de yer verir. Tablo 12'de Kitap sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler gösterilmiştir. Dergide çeşitli metinler aracılığıyla kitap sevgisi okura aşılana çalışılır.

“En iyi dosttur kitap/En iyi arkadaşdır/Kimse olmadığında yanımızda/O bizi yalnız bırakmaz”(153, 12) dizelerinde kitabın özellikle yalnız olduğumuz anlarda en iyi dostumuz, arkadaşımız olduğu vurgulanır. *“Deden, mektubunda çok kitap okuduğunu yazdı. Çocukluk çağında oyuna ayırdığın zaman kadar okumaya da zaman ayırmana çok sevindim. Okumanın tadını küçük yaşta alırsan kitaplarla kolay arkadaş olursun. İyice güzel kitapları okudukça, yıldızların şarkılarını daha iyi duyabilirsin”* (167,3) ifadelerinin yer aldığı “Günler Kardan Gibi Yumak” metninde oyuna ayrılan zaman kadar okumaya da zaman ayrılması gerektiği, küçük yaşta okumanın tadına varılırsa kitaplarla daha kolay arkadaş olunabileceği ön plana çıkar. “Okuma Nöbeti” isimli şiirde kitap sevgisi aile bireylerinde de görülür. Evde her gece okuma nöbeti vardır. *“Okuma nöbeti var/Her gece bizim evde/Kardeşim uyumuyor/Kitapsız hiçbir gece”*(159, 11).

4.1.1.1.5. Öğretmen Sevgisi

Tablo 13: Öğretmen Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Canım öğretmenim/Sen bir güneşsin/ Işın yerine bilgi saçan B/ir çiçeksin sevgi açan(153, 12).

Büyüklere saygı/Küçüklerle sevgi besleyen/ Çalışkanı zayıftan ayırmayan/ Benim öğretmenim(155, 12).

Siz aslında bir melek/Bize hayatı öğretecek tek gerçek/Size olan sevgim hiç bitmeyecek/İnanın hiç tükenmeyecek(158, 12).

Doğruyu, güzeli senden öğrenirim/Ne güzel gülüşün var/Dilin tatlı, bizleri hepimizi/Sevgili öğretmenim(174, 22).

- Bir ay sonra öğretmenden nasıl ayrılacağım? Daha şimdiden yüreğim parçalanıyor, dört yıllık babalık yaptı bize, dedi Orhan. - Orhan, ne olur bundan konuşmayalım, nerde ise ağlayacağım(177,4).

Türkçem dergisinde öğretmen sevgisi de göze çarpan bir başka değerdir. Çalışmaya konu olan öğretmen sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 13'te gösterilmiştir. Dergide öğretmen sevgisi çeşitli vesilelerle yer alır. Öğretmen kimi zaman bir güneş kimi zaman sevgi açan bir çiçek kimi zaman da yol göstericidir. *Canım öğretmenim/Sen bir güneşsin/ Işın yerine bilgi saçan/Birçiçeğsin sevgi açan*(153, 12) dizelerinde öğretmen bir güneştir. Işın yerine bilgi saçar, bir çiçektir sevgi açar. “Benim Öğretmenim” şiirinde öğretmen adaletin simgesi olarak karşımıza çıkar. Adaletle davranarak çalışkanı zayıftan ayırmaz. Ayrıca büyüklere saygı, küçüklere sevgi besleyerek öğrencilerine model olur.

“*Siz aslında bir melek/Bize hayatı öğretecek tek gerçek/Size olan sevgim hiç bitmeyecek/İnanın hiç tükenmeyecek*”(158, 12) dizelerinde ise öğretmen hayatı öğretecek bir yol gösterici, bir melektir. Bundan ötürü öğretmene duyulan sevgi hiç bitip tükenmeyecektir. Yine benzer şekilde “Öğretmenim” şiirinde de öğretmen doğruyu ve güzeli tatlı dillilikle, güler yüzle öğreten bir yol göstericidir. “*Doğruyu, güzeli senden öğrenirim/Ne güzel gülüşün var/Dilin tatlı, bizleri hepimizi/Sevgili öğretmenim*”(174, 22). “Kır Gezintisi Olayı” metninde ise öğretmene duyulan sevgiden ve öğretmenin yaptığı fedakârlıklardan ötürü öğretmenden ayrılacak olmanın hüznü vardır. “- Bir ay sonra öğretmenden nasıl ayrılacağım? Daha şimdiden yüreğim parçalanıyor, dört yıllık babalık yaptı bize, dedi Orhan. - Orhan, ne olur bundan konuşmayalım, nerde ise ağlayacağım”(177,4).

4.1.1.1.6. Çocuk Sevgisi

Tablo 14: Çocuk Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Çocuk bir sevgi görünümüdür/Enginler gibi sonsuzdur/Ruhu ışıyan ufuk gibi/Her zaman barışa, sevgiye/Açık yüreği(159,6).

Çocuklar güldükçe/Sevgi, hoşgörü tahta geçer/Okşar deniz sahillerini dalgalar/Çocuklar güldükçe/Dünya güldükçe/Yaşamanın daha bir anlamı olur(163, 24).

Gökte yıldızlar çocukların/Denizlerde beyaz yelken/Gönüllerde sevda varken/Sevda verin çocuklara(165, 24).

Tablo 14'da çocuk sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. Bir çocuk dergisi olan Türkçem dergisi çocuk sevgisine de yer verir. “Çocuk bir sevgi

görünümüdür/Enginler gibi sonsuzdur/Ruhu ışıyan ufuk gibi/Her zaman barışa, sevgiye/Açık yüreği”(159,6) dizelerinde çocuk bir engin, bir ufuk, her zaman sevgiye ve barışa yüreği açık bir konumda okurun karşısına çıkar.

“Çocuklar güldükçe/Sevgi, hoşgörü tahta geçer/Okşar deniz sahillerini dalgalar/Çocuklar güldükçe/Dünya güldükçe/Yaşamanın daha bir anlamı olur”(163, 24)dizelerinin geçtiği “Çocuklar Güldükçe” şiirinde çocukların gülmesinin öneminden bahseder. Şiirde çocukların güldükçe sevginin, hoşgörünün tahta geçeceği, yaşamın daha bir anlamlı olacağı dile getirilir.

“Gökte yıldızlar çocukların/Denizlerde beyaz yelken/Gönüllerde sevda varken/Sevda verin çocuklara”(165, 24) dizelerinde de gönüllerde var olan sevginin çocuklara da verilmesi söylenir.

4.1.1.2.Arkadaşlık ve Dostluk

Tablo 15: Arkadaşlık ve Dostluk Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Arkadaş acıda tatlıda yanında olmaktır Arkadaş paylaşmaktır anlaşmaktır. Arkadaş insanı her haliyle kabullenen kişidir. (153, 12)

Bütün arkadaşlarımı severim Ama o farklıdır benim yüreğimde Beraber ders çalışırız birbirimizden uzak durmayız hiç(153, 12).

Yıllardır derdime derman/Geceleri benim için uykusuz kalan/Senin gibi arkadaşlar var oldukça/Hayat güzel gelecektir inan. (174, 11).

On beş yıllık arkadaşlığımız vardı. Komşu köylerde öğretmenlik yağmıştı mezun olduğumuz yıllarda. Sık sık gelir giderdik birbirimize. Hele bekârlığımız, hep beraber geçmişti. Beraber eğlenir, beraber dertleşirdik. Aramızda gizli kapaklı yoktu. (193, 16).

Tanrım sana şükürler olsun/Gönlümde dostluk ve inanç boy verdi(164,6)

Sevginin ve dostluğun gücü karşısında sarı lalenin yanakları kıpkırmızı oldu(167, 14).

Dostluk demek sevgi demek/Dostluk demek gülüş demek/Dostunu her zaman sevmek/Gülüştünü bile hissetmek(174, 22).

Sevgi, dostluk kalmasaydı,/Gönüllere dolmasaydı,/Ya aklımız olmasaydı,/Düşündün mü hiç çocuğum?(177, 11).

Türkçem dergisinde yer alan değerlerden biri ise arkadaşlık değeridir. Arkadaşlık değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 15'te gösterilmiştir. “Arkadaş” adlı metinde arkadaşın ne olduğu anlatılmaya çalışılır. *“Arkadaş acıda tatlıda yanında olmaktır Arkadaş paylaşmaktır anlaşmaktır. Arkadaş insanı her haliyle kabullenen kişidir”*(153, 12). “Canım Sara'ya” metninde ise küçük kız arkadaşı Sara ile birbirlerinden uzak durmadıklarını ve beraber ders çalıştıklarını dile getirir. *“Bütün arkadaşlarımı severim Ama o farklıdır benim yüreğimde Beraber ders çalışırız birbirimizden uzak durmayız hiç”*(153, 12).

“Yıllardır derdime derman/Geceleri benim için uykusuz kalan/Senin gibi arkadaşlar var oldukça/Hayat güzel gelecektir inan”(174, 11) dizelerinde derde derman arkadaşlar varlığından duyulan memnuniyet yer alır. Hayatı güzelleştiren derde derman, arkadaşı için uykusuz kalan arkadaşlardır. *“On beş yıllık arkadaşlığımız vardı. Komşu köylerde öğretmenlik yağmıştık mezun olduğumuz yıllarda. Sık sık gelir giderdik birbirimize. Hele bekârlığımız, hep beraber geçmişti. Beraber eğlenir, beraber dertleşirdik. Aramızda gizli kapaklı yoktu”*(193, 16) ifadelerinin yer aldığı “Karatahtadaki Yazı” metninde arkadaşlığın nasıl olması gerektiği okura sezdirilmeye çalışılır.

Türkçem dergisi dostluk değerine de yer verir. *“Tanrım sana şükürler olsun/Gönlümde dostluk ve inanç boy verdi”*(164,6) dizelerinin yer aldığı “Zaman Terazisi” şiirinde gönülde boy verilen dostluğa şükredilir. *“Sevginin ve dostluğun gücü karşısında sarı lalenin yanakları kıpkırmızı oldu”*(167, 14) ifadelerinde ise dostluğun gücü okura sezdirilmeye çalışılır.

“Dostluk demek sevgi demek/Dostluk demek gülüş demek/Dostunu her zaman sevmek/Gülüşünü bile hissetmek”(174, 22) dizelerinin yer aldığı “Dostluk” şiirinde dostluğun ne demek olduğu ifade edilir. Şiirde dostluğun sevgi, gülüş, dostunu her zaman sevmek olduğu vurgulanır. *Sevgi, dostluk kalmasaydı,/Gönüllere dolmasaydı,/Ya aklımız olmasaydı,/Düşündün mü hiç çocuğum?*(177, 11) dizelerinin geçtiği şiirde ise sevginin ve dostluğun olmadığı bir dünyada neler olabileceği okura düşündürülmeye çalışılır.

“Soğukken üşüyen/Ağlayanı güldüren/Tüm dertleri yenen/Dostum bizim biz!”(188,9)dizelerinde ise dostluk bağı ön plana çıkar. Şiirde tüm dertleri yenen dostluktur.

4.1.1.3. Birlik ve Beraberlik

Tablo 16: Birlik ve Beraberlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Yaşamları eski günleri aratmayıp daha da iyi olunca tüm hayvanlar bir araya gelmişler. Bir tanecik Sevgi Ağacı'nı korumak istemişler(166, 13).

Durup dinlenmeden birinin kaldıramadığını üçü beşi birden taşıyarak uğraşıp dururlarmış(153,7).

Günlerden bir gün ceylanlar, tavşanlar, dağ keçileri, zürafalar ve diğer hayvanlar toplanıp bu kötü gidişin önüne geçmek istediler(168,6).

Türkçem dergisinde birlik ve beraberlik değeri de karşımıza çıkar. “Sevgi Ağacı” adlı metinde bütün hayvanlar birlik ve beraberlik içerisinde Sevgi Ağacı'nı korurlar. “Yaşamları eski günleri aratmayıp daha da iyi olunca tüm hayvanlar bir araya gelmişler. Bir tanecik Sevgi Ağacı'nı korumak istemişler”(166, 13). Benzer duygu “Tavşan'ın Oyunu” adlı metinde de göze çarpar. Metinde hayvanlar birlik ve beraberlik duygusu içerisinde hareket ederek olumsuz bir durumun önüne geçmek isterler. “Günlerden bir gün ceylanlar, tavşanlar, dağ keçileri, zürafalar ve diğer hayvanlar toplanıp bu kötü gidişin önüne geçmek istediler”(168,6).“Durup dinlenmeden birinin kaldıramadığını üçü beşi birden taşıyarak uğraşıp dururlarmış”(153,7)ifadelerinin yer aldığı “Ağustos Böceği ile Karınca Masalı’nda bireyler birlik içerisinde işlerini halletmeye çalışırlar.

4.1.1.4. Dayanışma

Tablo 17: Dayanışma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

İkimiz bir araya gelerek güçlkle arabayı çamurlardan çıkarabildik. (178,9).

İmecesini, yardımlaşması, dayanışması çok bir köydü. Kimsesiz Ömercik'i son yolculuğuna uğurlamak için herkes beklemeye başladı(167,8).

Dayanışma değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 17'de yer verilmiştir. “İkimiz bir araya gelerek güçlkle arabayı çamurlardan çıkarabildik”(178,9)

ifadelerinde tek başına zorlanılan bir iş dayanışma içerisine girilerek halledilir. “Ömercik” isimli metinde kimsesiz Ömercik'i son yolculuğuna uğurlamak içi bütün köy dayanışma içinde beklemektedir. *“İmecesini, yardımlaşması, dayanışması çok bir köydü. Kimsesiz Ömercik'i son yolculuğuna uğurlamak için herkes beklemeye başladı(167,8)*

4.1.1.5. Paylaşmak

Tablo 18: Paylaşmak Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Dedem güzel bir insandı... Yaz tatillerini fırsat bilip köye gittiğimizde bize büyük bir şefkatle kendi elleriyle büyüttüğü salata, karpuz, kavun ikram ederdi. (158,7).

Çikolata süslü kâğıtlarla kaplıydı. Renkli kâğıtları çekince çikolataya yapışık bir de sarı renkli su kâğıdı gördü. Emel buna çok sevindi. Çikolatayı kardeşine verdi. (164,4).

Yeni bisikletinin tadını iyice çıkardıktan sonra, bisikleti olmayan arkadaşlarına da vermeyi düşünüyor. Onlara, hiçbir zaman yeter, inin artık, demeyecek. Bıkıncaya dek onları bindirecek. Şimdi böyle düşünüyor Orhan. (165,7).

Kardeşi Didem'i düşünüp gülümsedi. O kestaneyi çok seviyordu. Bir kısmını ona götürmeyi düşündü. Onsuz boğazından geçmeyecekti(193,7).

Türkçem dergisi paylaşmak değerine de yer verir. Paylaşmak değeri ile ilgili iletiler Tablo 18'de sıralanmıştır. “Dedem” metninde dede kendi elleriyle büyüttüğü salata, kavun, karpuz gibi meyveleri çocukları ve torunları ile paylaşır. *“Dedem güzel bir insandı... Yaz tatillerini fırsat bilip köye gittiğimizde bize büyük bir şefkatle kendi elleriyle büyüttüğü salata, karpuz, kavun ikram ederdi”*(158,7). Benzer duygu *“Çikolata süslü kâğıtlarla kaplıydı. Renkli kâğıtları çekince çikolataya yapışık bir de sarı renkli su kâğıdı gördü. Emel buna çok sevindi. Çikolatayı kardeşine verdi”*(164,4) ifadelerinin yer aldığı Emel'in iki altın dişi metninde de kendini gösterir. Metinde Emel, babasının aldığı çikolatayı kardeşine vererek kardeşiyle paylaşır. “Bisiklet Gezisi” adlı metinde ise Orhan, yeni bisikletini arkadaşlarıyla paylaşmayı düşünür. Hatta arkadaşlarını bıkıncaya kadar bindirmeyi bile düşünür. *“Yeni bisikletinin tadını iyice çıkardıktan sonra, bisikleti olmayan arkadaşlarına da vermeyi düşünüyor. Onlara, hiçbir zaman yeter, inin artık, demeyecek. Bıkıncaya dek onları bindirecek. Şimdi böyle düşünüyor Orhan”*(165,7). *“Kardeşi Didem'i düşünüp*

gülümsedi. O kestaneyi çok seviyordu. Bir kısmını ona götürmeyi düşündü. Onsuz boğazından geçmeyecekti”(193,7) ifadelerinin yer aldığı bir diğer metinde ise abla avucundaki kestaneleri kardeşi olmadan boğazından geçmeyeceği için bir kısmını kardeşine götürmeyi düşünür. Kestaneyi kardeşiyle paylaşır.

4.1.1.6. Yardımseverlik

Tablo 19: Yardımseverlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Elde ettiği ganimetleri de yoksullara ve garibanlara dağıtmaya başlamıştı. (179, 11)

Çevresindeki bütün muhtaç insanlara yardım edebilmek için bir vakıf kurmaya karar verdi. Kütahya'da kurduğu bu vakfa yapılan yardımlarla bir hastane inşa ettirdi. (167,5).

İyi işler gördü bugün iki el/Yardım etti ceviz kırsın anneye/Bunun için bonbon kazanacak hediye. (166, 17)

Baksana yaptığı iyilikle 700 yıl sonra bile hayırla anılıyor, insanlara yardım etmek için güzel bir örnek oluşturuyor. (167,5).

Yardıma muhtaç olanlara yardım etmeliyiz. (176,6).

Araştırmaya konu olan değerlerden biri de yardımseverlik değeridir. Yardımseverlik değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 19'da sıralanmıştır. “Eğer Allah'a Bir Daha İşiniz Düşmeyecekse” adlı metinde hükümdar elde ettiği bütün ganimetleri dağıtarak yoksula ve garibanlara yardım etmiş olur. “*Elde ettiği ganimetleri de yoksullara ve garibanlara dağıtmaya başlamıştı”(179, 11)*. “Bir İyiliğin 700 Yıl Hatırı Var” metninde yardımsever bir kişi çevresindeki yardıma muhtaç insanlara yardım etmek amacıyla vakıf kurmaya karar verir. “*Çevresindeki bütün muhtaç insanlara yardım edebilmek için bir vakıf kurmaya karar verdi. Kütahya'da kurduğu bu vakfa yapılan yardımlarla bir hastane inşa ettirdi. (167,5)*. Aynı metinde padişahın yaptığı iyilikler övülerek yardım etme konusunda insanlara güzel bir örnek teşkil ettiği dile getirilir. “*Baksana yaptığı iyilikle 700 yıl sonra bile hayırla anılıyor, insanlara yardım etmek için güzel bir örnek oluşturuyor. (167,5)*.”

“*İyi işler gördü bugün iki el/Yardım etti ceviz kırsın anneye/Bunun için bonbon kazanacak hediye”(166, 17)*dizelerinde çocuk annesine iyi işler görerek yardım eder ve çocuğun bu davranışı anne tarafından ödüllendirilir. “Sevgi Bir Güneş Gibidir”

adlı metinde ise yardıma muhtaç olanlara yardım etmek öğütlenir ve bu yolla okura yardımseverlik değeri okura sezdirilmeye çalışılır. “Yardıma muhtaç olanlara yardım etmeliyiz”(176,6).

4.1.1.7.Hoşgörü

Tablo 20: Hoşgörü Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Yüreğindeki güzellikleri,/Ve hoşgörüyü esirgeme ne olur?(161, 24)
"Biz halden anlarınız arkadaş üzülme sen"(162,8)
Hoşgörü ile kucakladım nice ters vuruşları(191,5)

Tablo 20'de hoşgörü değeri ile ilgili öne çıkan iletilere yer verilmiştir. “Topal Karınca Masalı’nda karınca bir diğer karıncaya hoşgörüyle yaklaşarak *"Biz halden anlarınız arkadaş üzülme sen"*(162,8)der.” Veda” şiirinde geçen bir dizede ise şair *"Hoşgörü ile kucakladım nice ters vuruşları"*(191,5)diyerek hoşgörülü olmayı tavsiye eder.

"Yüreğindeki güzellikleri, /Ve hoşgörüyü esirgeme ne olur?"(161, 24)dizelerinde ise hoşgörüyü esirgememe öğütlenir.

4.1.1.8.İyilik

Tablo 21: İyilik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Bunlardan birisi de başkalarına iyilik etmektir. İyilik etmenin de değişik şekilleri vardır. Başkalarını mutlu ve umutlu kılmak da iyilik yapmaktır. (176,6)
Ben bir Keloğlan'ım çocuklar/Sonsuz iyilikler saçarım saçarımla/Kötülük yapandan korkmam(170, 17).
Parasını insanlara iyilik yapmak için kullanmayı pek severdi. Geceleri çıkar dolaşır, bir ihtiyacı olan var mı diye sorar soruştururdu(167,5).
İyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi, iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder durur. "Peki, sence hangisi kazanır bu mücadeleyi?"
Bilge adam derin bir gülümsemeye baktı torununa; " Hangisi mi evlat? Ben hangisini daha iyi beslersem o!" (172, 10).

Çalışmaya konu olan iyilik değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 21'de gösterilmiştir. “Sevgi Bir Güneş Gibidir” adlı metinde iyilik etmenin değişik şekilleri olduğu ve bunlardan birinin de başkalarını mutlu etmek olduğu dile getirilir. “*Bunlardan birisi de başkalarına iyilik etmektir. İyilik etmenin de değişik şekilleri vardır. Başkalarını mutlu ve umutlu kılmak da iyilik yapmaktır*”(176,6).

“*Ben bir Keloğlan'ım çocuklar/Sonsuz iyilikler saçarım saçarımla/Kötülük yapandan korkmam*”(170, 17) dizelerinin geçtiği “Dedenin Anlattığı Masallar” şiirinde Keloğlan kötülük yapandan korkmayıp iyilik saçtığını söyleyerek iyiliği öğütler. “*Parasını insanlara iyilik yapmak için kullanmayı pek severdi. Geceleri çıkar dolaşır, bir ihtiyacı olan var mı diye sorar soruştururdu*”(167,5) ifadelerinin yer aldığı bir başka metinde ise iyilik yapmanın önemi okura sezdirilmeye çalışılır. “İyilik ile Kötülüğün Mücadelesi” metninde iyilik ile kötülüğün içimizde sürekli mücadele ettiği ancak kişinin hangisini beslerse mücadeleyi onun kazanacağı ifade edilir. “*İyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi, iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder durur. "Peki, sence hangisi kazanır bu mücadeleyi? Bilge adam derin bir gülümsemeye baktı torununa; " Hangisi mi evlat? Ben hangisini daha iyi beslersem o!"* (172, 10).

4.1.1.9. Saygı

Tablo 22: Saygı Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Büyükler küçüklerini korur. Küçükler de büyüklerini sayar. (155,9).

Ayıp dedi, çok ayıp! Küçükler büyükleri adları ile adlandırmaz(178,6).

Bir tutam sevgi/Bir tutam saygı olsa/Mutluluk içinde yaşar/Tüm çocuklar/Tüm insanlar(179,7).

Bizde babamın isteğini savsaklamak ya da yerine getirmemek diye bir şey olamaz. Babam sert falan da değildi. Ta çocukluğumdan beri beni azarladığı ya da tokatladığı olmamıştı. Buna karşın, benim ağzımdan hiçbir gün, onu üzecek bir söz çıkmamıştır. (161,5).

Tablo 22'de saygı değeri ile ilgili öne çıkan iletiler gösterilmiştir. Türkçem dergisinde saygı değeri çeşitli vesilelerle okurun karşısına çıkar.” Dut Ağacı'nın Sırrı” metninde büyüklere saygılı olmanın gerekliliği okura sezdirilmeye çalışılır. “*Büyükler küçüklerini korur. Küçükler de büyüklerini sayar*”(155,9). “*Ayıp dedi, çok*

ayıp! Küçükler büyükleri adları ile adlandırmaz”(178,6) ifadelerinin yer aldığı “Büyükler Nasıl Adlandırılmalı” adlı metinde küçüklerin büyükleri adları ile adlandırması yerilerek saygı değeri öne çıkarılır.

“Bir tutam sevgi/Bir tutam saygı olsa/Mutluluk içinde yaşar/Tüm çocuklar/Tüm insanlar”(179,7) dizelerinde ise bir tutam saygı ve sevginin tüm çocukları mutluluk içinde yaşatacağı dile getirilir. “Bizde babamın isteğini savsaklamak ya da yerine getirmemek diye bir şey olamaz. Babam sert falan da değildi. Ta çocukluğumdan beri beni azarladığı ya da tokatladığı olmamıştı. Buna karşın, benim ağzımdan hiçbir gün, onu üzecek bir söz çıkmamıştır”(161,5) ifadelerinin yer aldığı başka bir metinde ise babaya duyulan saygı göze çarpar. Çocuk babasının her istediğini saygıyla yerine getir ve ona olan saygısından dolayı onu hiç kırmaz.

4.1.1.10.Misafirperverlik

Tablo 23: Misafirperverlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Hemen ayağa kalktılar. Altlarındaki içi hurma lifi minderi göstererek oturmasını istediler. (156,7).

"O zaman bu gece bizim konuğumuz ol, bir iyice yorgunluk atarsın, birlikte dertleşir söyleşiriz."(162,8).

"Evet, gelincik doğru söylüyor, bu gece konuğumuz ol. Uzun zamandır kimseler bize konuk olmadı."(162,8).

Misafirperverlik değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 23'te sıralanmıştır. “Hatice Annemizi Unutulmaz Kılan Lezzet” adlı metinde Peygamber Efendimiz misafirine hürmet ederek hemen ayağa kalkar ve oturması için yer gösterir. *“Hemen ayağa kalktılar. Altlarındaki içi hurma lifi minderi göstererek oturmasını istediler”(156,7).* “Topal Karına Masalı’nda ise gelincikler karıncayı evlerinde konuk etmek isterler. *“O zaman bu gece bizim konuğumuz ol, bir iyice yorgunluk atarsın, birlikte dertleşir söyleşiriz.”(162,8).* Yine aynı metinde gelincikler kendilerine uzun zamandır kimsenin konuk olmadığını ve karıncanın kendilerine konuk olmasını istediklerini söylerler. *Evet, gelincik doğru söylüyor, bu gece konuğumuz ol. Uzun zamandır kimseler bize konuk olmadı.”(162,8).*

4.1.1.11.Doğruluk ve Dürüstlük

Tablo 24: Doğruluk ve Dürüstlük Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Para çantasının sahibi gelmiş, bu doğru yürekli çocuğu görmek ve teşekkürlerini sunmak istemişti. Bu olaydan hepimiz çok sevinmiştik(181,4).

Hiç yalan söylemez, kendi kazandığından başkasında gözü olmazmış. Hemencecik altından bir baltayı oduncunun yanına göndermiş. Oduncu" Benim baltam altın değildi" diyerek baltayı almamış. Orman cini bu sefer gümüşten bir baltayı oduncunun yanına göndermiş. Oduncu "Benim baltam gümüşten de değildi" diyerek gümüş baltayı da almamış. Orman cini bu kez de oduncunun kendi baltasını göndermiş. Oduncu kendi ağaç saplı demirden baltasını görünce sevinmiş." İşte benim baltam bu!" diyerek baltasını omzuna atmış. Orman cini oduncunun dürüstlüğü karşısında memnun kalmış. Oduncuya hem altın, hem gümüş baltayı hediye etmiş. (179, 10).

-Hayır, dedi babası, yalan söylemek kötü şeydir. (165, 10)

Ben Evden ayrılırken anneme asla yalan söylemeyeceğime dair söz vermiştim. 40 altın için sözümü bozar mıyım?(152,6).

Doğru söyle darılmayacağım. Yalan çok kötüdür. (152,5).

Çalışmaya konu olan doğruluk ve dürüstlük değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 24'te gösterilmiştir. "Para Çantası" metninde çantanın sahibi doğru yürekli çocuğa doğru davranışından dolayı teşekkür eder. "Para çantasının sahibi gelmiş, bu doğru yürekli çocuğu görmek ve teşekkürlerini sunmak istemişti. Bu olaydan hepimiz çok sevinmiştik"(181,4). "Dürüst Oduncu" adlı metinde oduncu dürüst davranarak orman cininin gönderdiği kendisinin olmayan altın ve gümüş baltayı almaz. Kendi ağaç saplı baltasını alır. Orman cini oduncunun bu dürüst davranışı karşısında oduncuya hem altın hem de gümüş saplı baltayı hediye eder. "Hiç yalan söylemez, kendi kazandığından başkasında gözü olmazmış. Hemencecik altından bir baltayı oduncunun yanına göndermiş. Oduncu" Benim baltam altın değildi" diyerek baltayı almamış. Orman cini bu sefer gümüşten bir baltayı oduncunun yanına göndermiş. Oduncu "Benim baltam gümüşten de değildi" diyerek gümüş baltayı da almamış. Orman cini bu kez de oduncunun kendi baltasını göndermiş. Oduncu kendi ağaç saplı demirden baltasını görünce sevinmiş." İşte benim baltam bu!" diyerek baltasını omzuna atmış. Orman cini oduncunun dürüstlüğü karşısında memnun kalmış. Oduncuya hem altın, hem gümüş baltayı hediye etmiş"(179, 10). "Yalan Söylemeyen

Çocuk” adlı metinde çocuk annesine yalan söylememek için söz verir ve yapılan 40 altınlık teklif için dahi yalan söyleyemeyeceğini dile getirir. “*Ben Evden ayrılırken anneme asla yalan söylemeyeceğime dair söz vermiştim. 40 altın için sözümü bozar mıyım?*”(152,6).

Türkçem dergisi doğruluk ve dürüstlük değerine yer verirken bunu kimi zaman da yalan söyleme davranışını yerme yoluyla yapar. “*Hayır, dedi babası, yalan söylemek kötü şeydir*”(165, 10) ifadelerinde baba, yalanın kötü bir şey olduğunu söyleyerek çocuğuna doğru ve dürüst olmayı öğütler. Benzer durum “Kaşağı” metninde de karşımıza çıkar. Metinde yalan söylemenin çok kötü bir davranış olduğu vurgulanarak doğru söyleme öğütlenir. “*Doğru söyle darılmayacağım. Yalan çok kötüdür*”(152,5)

4.1.2.Bireyi Günlük Hayatta Öne Çıkaracak Evrensel Değerler

4.1.2.1.Adalet

Tablo 25: Adalet Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

-Ey kelimim Musa! Kemeri alan çocuğun babası daha evvel o atlı ağanın hizmetinde çalıştı ve ağa da onun hakkını vermemişti. Şimdi hakkını vermiş oldu. (164, 14).

Türkçem dergisi evrensel değerlerden biri olan adalet değerine de yer verir. Adalet değeri ile ilgili öne çıkan ileti Tablo 25'te gösterilmiştir. Dergide adalet değerinin doğrudan karşımıza çıktığı metin “Hz. Musa ve üç Kişi” metnidir. Metinde ağa hizmetinde çalıştığı hizmetliye adaletli davranarak hakkını teslim eder. “-Ey kelimim Musa! Kemeri alan çocuğun babası daha evvel o atlı ağanın hizmetinde çalıştı ve ağa da onun hakkını vermemişti. Şimdi hakkını vermiş oldu”(164, 14).

4.1.2.2.Cesaret

Tablo 26: Cesaret Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Dimdik dur ayakta çocuğum/Göğüs ger fırtınaya, rüzgâra korkma(161, 24).

-Orhan hiç korkmaz, gece yarısı dışarıya git desem, gider, dedi birinci anne. (162,9).

-Amerika yakındır be, ben yalnız başıma Paris'e giderim, dedi Güner(162,9).

-Biz hiçbir şeyden korkmayız, diye cevap verdi bir ağızdan çocuklar(162,9).

Çalışmaya konu olan cesaret değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 26'da sıralanmıştır. “*Dimdik dur ayakta çocuğum/Göğüs ger fırtınaya, rüzgâra korkma*”(161, 24) dizelerinde cesaret değeri okura sezdirilir. Şiirde dimdik ayakta durma, fırtınaya, rüzgâra göğüs germe çocuğa öğütlenir. “Tünel” isimli metinde anne çocuğunun ne kadar cesur olduğunu, hiç korkmadığını söyler. Yine aynı metinde yer alan “-Amerika yakındır be, ben yalnız başıma Paris'e giderim, dedi Güner”(162,9) ifadelerinde de Güner tek başını Paris'e gidebileceğini dile getirerek cesur olduğunu söylemeye çalışır. “-Biz hiçbir şeyden korkmayız, diye cevap verdi bir ağızdan çocuklar”(162,9) ifadelerinde ise çocuklar hiçbir şeyden korkmadıklarını söyleyerek cesur olduklarını ifade etmeye çalışırlar.

4.1.2.3. Cömertlik

Tablo 27: Cömertlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan Değerler

İnsanlar benden bir pulu esirgediği zaman Hatice bütün servetini önüme sürerek "hepsi emrindedir. İstedığın kadar harcayabilirsin." dedi(156,7).

- Bunu hak ettin oğlum. Benden sana hediye olsun!.. Diyerek elindeki elli euroyu uzattı Enes'e. Bu parayla bir şeyler, oyuncaklar alırsın, dedi(161,9).

Kalan paralarla Enes kendisine bir top, abisi Mennan'a ve küçük kardeşi Semi'ye de birer çikolata almayı unutmadı. Büyük, cömert ve yürekli olduğunu bu kez de gösterdi Enes. (161,9).

"İyiliksever adam, ailenin halinden çok etkilendi. Hemen cebindeki bütün parayı delikanlıya tutuşturdu. Sonra da kulübeye hastayı muayene etmesi için bir doktor gönderdi."(167,5).

Cömertlik değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 27'de yer verilmektedir. “Hatice Annemizi Unutulmaz Kılan Hizmet” metninde Hz. Hatice bütün servetini Peygamber Efendimiz'in emrine verecek ve istediği kadar harcayabileceğini söyleyecek kadar cömerttir. “*İnsanlar benden bir pulu esirgediği zaman Hatice bütün servetini önüme sürerek "hepsi emrindedir. İstedığın kadar harcayabilirsin." dedi(156,7).*“- Bunu hak ettin oğlum. Benden sana hediye olsun!.. Diyerek elindeki elli euroyu uzattı Enes'e. Bu parayla bir şeyler, oyuncaklar alırsın, dedi”(161,9) ifadelerinin yer aldığı bir diğer metinde ise yaşlı amca cömertçe bir

davranış sergileyerek Enes'e elli euroyu uzatır ve kendisine bir şeyler almasını söyler. “Cüzdan” adlı yine aynı metinde Enes parayı aldıktan sonra kendisi de cömertçe davranarak abisine ve kardeşine hediyeler olarak cömert ve büyük yürekli olduğunu gösterir. “*Kalan paralarla Enes kendisine bir top, abisi Mennan'a ve küçük kardeşi Semi'ye de birer çikolata almayı unutmadı. Büyük, cömert ve yürekli olduğunu bu kez de gösterdi Enes*”(161,9). “Bir İyiliğin 700 Yıl Hatırı Var” metninde cebindeki bütün parayı delikanlının eline tutuşturarak cömert bir adam göze çarpar. “*İyiliksever adam, ailenin halinden çok etkilendi. Hemen cebindeki bütün parayı delikanlıya tutuşturdu. Sonra da kulübeye hastayı muayene etmesi için bir doktor gönderdi.*”(167,5).

4.1.2.4.Çalışkanlık

Tablo 28: Çalışkanlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Bense çalıştım. Sen eğlenirken ter döktüm. Yuvamı yiyeceklerle doldurdum. Mademki yazın saz çalıp şarkı söyledin kışın da açlığı ve soğukluğu hak ettin(153,7).

Biz sadece tembel kuşlara, hazıroncu kargalara ve hırsız saksagañalara karşı savaşıyoruz. Çalışkan kuşlara her yerde yeterince yiyecek var, yeter ki arayıp bulsunlar. (163,6).

Buracıkta yıllar yılı çalışa çabalaya büyüme, dal budak salmaya yükselmeye çalışmış(163, 11).

Türkünü kulağıma/Çal, ama/Düşme sakın/Tembelliğin ağına(177,6).

On sekiz çocuklu ailenin reisi oldukça mütevazı kazancını çocuklarına getirmek için günde on sekiz saate yakın çalışırdı(82,9).

Türkçem dergisinde evrensel değerlerden çalışkanlık değerine de yer verilir. Tablo 28'de çalışkanlık değeri ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. “Ağustos Böceği ile Karınca Masalı” adlı metinde karınca çok çalışıp ter döktüğünü bundan ötürü de yiyeceği kendisinin hak ettiğini söyler. “*Bense çalıştım. Sen eğlenirken ter döktüm. Yuvamı yiyeceklerle doldurdum. Mademki yazın saz çalıp şarkı söyledin kışın da açlığı ve soğukluğu hak ettin*”(153,7). “Bostan Buluşması” metninde kuşlar üzerinden çalışkanlık değeri okura sezdirilmeye çalışılır. Metinde tembel kuşlara savaş açılır, yeterince çalışıp ararlarsa her zaman yiyecek bulabilecekleri dile getirilir. “*Biz sadece tembel kuşlara, hazıroncu kargalara ve hırsız saksagañalara*

karşı savaşıyoruz. Çalışkan kuşlara her yerde yeterince yiyecek var, yeter ki arayıp bulsunlar”(163,6).“Buracıkta yıllar yılı çalışa çabalaya büyümeye, dal budak salmaya yükselmeye çalışmış”(163, 11) ifadelerinin yer aldığı bir başka metinde ise ağaç yıllar yılı çalışkanlıkla çabalayarak dal budak salmak ister. “Dua Eden Eller” metninde ise aile reisini evini geçindirmek için çok çalışır. “On sekiz çocuklu ailenin reisi oldukça mütevazı kazancını çocuklarına getirmek için günde on sekiz saate yakın çalışırdı”(82,9).

“Türkünü kulağıma/Çal, ama/Düşme sakın/Tembelliğin ağına”(177,6) ifadelerinin yer aldığı “Mete’nin Gördüğü Cırcır” şiirinde ise tembellik yerilerek çalışkanlık değeri ön plana çıkarılır.

4.1.2.5.Fedakârlık

Tablo 29: Fedakârlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Üstelik stratejik olarak nitelendirilip Türklere satışı yasaklanan malzemenin gizlice satın alınıp Türk bölgesine ulaştırılmasında, her türlü risk ve tehlikeyi göze alarak gönüllü ve etkin görev yaptı. (167,8).

Yazı turada kaybeden maden ocağında çalışacak, kazandığı ile kazanan kardeşinin sanat akademisindeki masraflarını karşılayacaktı. Sonra da kazanan kardeş, dört yıl sonra mezun olduğunda, ya resimlerini satarak ya da gerekirse madenle çalışarak diğer kardeşi okutacaktı. (182,89).

Yokluk görmüştü, açlık görmüştü, yaralı kocasını evden hastaneye, hastaneden eve, önce sırtında, sonra koluna girerek aylarca taşımıştı. Çalışmış, didinmiş, aç durmuş, küçük kızını, yaralı kocasını aç açık bırakmamıştı...(188,6).

Türkçem dergisinin yer verdiği evrensel değerlerden biri de fedakârlıktır. Fedakârlık değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 29’da sıralanmıştır. “Ömercik” adlı metinde Ömercik her türlü risk ve tehlikeyi göze alarak büyük bir fedakârlıkla Türklere satışı yasaklanan malzemenin gizlice satın alınıp Türk bölgesine ulaştırılmasında etkin bir rol oynar. “Üstelik stratejik olarak nitelendirilip Türklere satışı yasaklanan malzemenin gizlice satın alınıp Türk bölgesine ulaştırılmasında, her türlü risk ve tehlikeyi göze alarak gönüllü ve etkin görev yaptı”(167,8). “Dua Eden Eller” isimli bir başka metinde ise iki kardeş arasında geçen fedakârlık dolu bir hikâye yer alır. Hikâyede yazı turada kaybeden kardeş maden ocağında çalışarak kardeşini okutur. Okuyan kardeş ise mezun olduğunda kendisini okutan kardeşini

okutur. “Yazı turada kaybeden maden ocağında çalışacak, kazandığı ile kazanan kardeşinin sanat akademisindeki masraflarını karşılayacaktı. Sonra da kazanan kardeş, dört yıl sonra mezun olduğunda, ya resimlerini satarak ya da gerekirse madenle çalışarak diğer kardeşi okutacaktı”(182,89).“Yokluk görmüştü, açlık görmüştü, yaralı kocasını evden hastaneye, hastaneden eve, önce sırtında, sonra koluna girerek aylarca taşımişti. Çalışmış, didinmiş, aç durmuş, küçük kızını, yaralı kocasını aç açık bırakmamıştı...”(188,6) ifadelerinin yer aldığı “Çiçekli Mezar” metninde kadın büyük fedakârlıklar göstererek kocasına ve kızına bakar.

4.1.2.6.Merhamet

Tablo 30: Merhamet Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Çocuklara masal okurken bir nine yanlarına gelmiş. "Kaç gündür susuzum bir damla su ile biraz ekme verir misiniz ?" diye sormuş. Kız hemen bir koşuda her şeyi hazır etmiş. Nineye vermiş(155, 16).
Dünyanın birçok yerinde hala savaşın devam ettiğini öğrendi. Deri ile kemiğe dönen çocukları ekranda gördü. Çok üzüldü(174,6).
Şimdi Erhan büsbütün yalnız kalmıştı. Yalnızlık kötü şeydir. Biz onu yanımıza almak istedik(165,6).
Daha geçenlerde, ninem; ayaklarının ağrısından yokuşu göğüsleyemez olmuştu. Ona çeşmeden şişelerle suyu oradan biz getirir, kadını sevindirirdik. (163, 12).

Merhamet değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 30'da sıralanmıştır. “Peri Kızı” metninde kız, aç olduğunu söyleyen nineye merhamet ederek her şeyi çabucak hazırlayıp verir. “Çocuklara masal okurken bir nine yanlarına gelmiş. "Kaç gündür susuzum bir damla su ile biraz ekme verir misiniz ?" diye sormuş. Kız hemen bir koşuda her şeyi hazır etmiş. Nineye vermiş”(155, 16).“Barış Kuşu” isimli metinde ise çocuk ekranda deri ile kemiğe dönen çocukları görünce onlara merhamet eder ve çok üzülür. “Şimdi Erhan büsbütün yalnız kalmıştı. Yalnızlık kötü şeydir. Biz onu yanımıza almak istedik”(165,6) ifadelerinin yer aldığı bir diğer metinde Erhan’ın yalnız kalışına üzülen, merhamet eden aile Erhan’ı yanına almak ister. ”Şimdi Erhan büsbütün yalnız kalmıştı. Yalnızlık kötü şeydir. Biz onu yanımıza almak istedik”(165,6).”Dedemin Atları” adlı metinde ise çocuk ninesinin durumuna merhametle yaklaşarak çeşmeden şişeler dolusu su getirip kadını sevindirir. “Daha

geçenlerde, ninem; ayaklarının ağrısından yokuşu göğüsleyemez olmuştu. Ona çeşmeden şişelerle suyu oradan biz getirir, kadını sevindirirdik”(163, 12).

4.1.2.7.Sabır

Tablo 31: Sabır Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

O nedenle sabretmişler. Umutlarını yitirmemişler. Çünkü günün birinde, her şeyin düzeleceğini ümit ediyorlarmış(189, 15)

Gece yarısına kadar annesini, sonra da babasını düşündü. İkisi de: "Sabır, selâmet yavrum!" diyorlardı ona. Erhan'da sabırdan başka ne vardı sanki?(165,6).

Türkçem dergisinde sabır değeri “Salıncak” ve “Ay Dede'ye Mektup” metninde belirgin olarak okurun karşısına çıkar. Sabır değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 31'de yer verilmiştir. “Salıncak” metninde aile başlarına gelen her şeyin düzeleceğini ümit ederek sabır gösterirler. “O nedenle sabretmişler. Umutlarını yitirmemişler. Çünkü günün birinde, her şeyin düzeleceğini ümit ediyorlarmış”(189, 15). “Gece yarısına kadar annesini, sonra da babasını düşündü. İkisi de: "Sabır, selâmet yavrum!" diyorlardı ona. Erhan'da sabırdan başka ne vardı sanki?”(165,6) ifadelerinin yer aldığı “Aydede'ye Mektup” metninde annesi ve babası Erhan'a sabretmesini öğütler.

4.1.2.8.Şefkat

Tablo 32: Şefkat Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Atanur'u kucağına aldı. Onun gözyaşlarıyla ıslanmış yanağına öpücükler kondurarak odasına götürdü(154,3).

Ben de benliğine değer verdim, tekrar saçlarını okşayıp, "Yerine geç küçük adam" dedim. (182,5).

Türkçem dergisinin yer verdiği değerlerden biri de şefkat değeridir. Şefkat değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 32 'de gösterilmiştir. Dergide şefkat değeri “Ay Benimle Uyumadı” ve “Küçük Adam” adlı metinde belirgin bir şekilde okurun karşısına çıkar. “Ay Benimle Uyumadı” adlı metinde ninesi Atanur'u kucağına alır onu şefkatle öperek odasına götürür. “Atanur'u kucağına aldı. Onun gözyaşlarıyla ıslanmış yanağına öpücükler kondurarak odasına götürdü” (154,3). “Küçük Adam”

metninde ise öğretmen öğrencisinin saçlarını şefkatle okşayarak yerine geçmesini söyler. “*Ben de benliğine değer verdim, tekrar saçlarını okşayıp, "Yerine geç küçük adam" dedim*”(182,5).

4.1.2.9.Vefa

Tablo 33: Vefa Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Ey vefalı ve asil kepçe! Sen nasıl yıllar önce verdiğin söze sadık kalmaya çalışıyorsan, biz de "Kâlû belâ" da verdiğimiz söze sadık kalmaya çalışanlarıdır. Şeklimiz ve yüzümüz seninle farklı olsa da özümüz aynı sayılır. (167, 14).

Biz yıllar önce verdiğimiz sözü yerine getirdik. (167, 14)

Tablo 33'te vefa değeri ile ilgili öne çıkan iletilere yer verilmiştir. Türkçem dergisinde vefa değeri “Demirdağ'ın” Lalesi adlı metinde belirgin bir biçimde görülür. Metinde yıllar öncesinde verilen söz yerine getirilerek vefalı bir davranış sergilenir. “*Ey vefalı ve asil kepçe! Sen nasıl yıllar önce verdiğin söze sadık kalmaya çalışıyorsan, biz de "Kâlû belâ" da verdiğimiz söze sadık kalmaya çalışanlarıdır. Şeklimiz ve yüzümüz seninle farklı olsa da özümüz aynı sayılır*”(167, 14) ifadeleriyle vefa değeri okura sezdirilir.

4.2.Milli Ve Manevi Değerler

4.2.1.Millî Değerler

4.2.1.1 Toplumun Tarihi İle İlgili Öne Çıkan Millî Değerler

4.2.1.1.15 Temmuz

Tablo 34: 15 Temmuz Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Şeytan yıllardır aramızda /Bir yılan gibi dolaşıp durmuş/ Bahçemize girmiş, kuyumuza sızmış/Suyumuzu Yusuf aşkına temiz tut Allah'ım”(191,8)

İşte baltamı çıkardım/Zaferimi mübarek kıl Allah'ım/Tanklar üstüme üstüme geldiğinde/Sahadetimi kabul eyle Allah'ım(191,8).

Türkçem dergisinin 15 Temmuz gecesi yaşanan olaylara yer verdiği görülür. Tablo 34'te 15 Temmuz değeri ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. “Acı Kâse” adlı şiirde hainlerin yıllardır içimizde dolaşmasından duyulan üzüntü dile

getirilmiştir. “Şeytan yıllardır aramızda /Bir yılan gibi dolaşıp durmuş/ Bahçemize girmiş, kuyumuza sızmış/Suyumuzu Yusuf aşkına temiz tut Allah'ım” (191, 8). Söz konusu şiirde şahadet duası da edilmektedir. “İşte baltamı çıkardım/Zaferimi mübarek kıl Allah'ım/Tanklar üstüme üstüme geldiğinde/Şahadetimi kabul eyle Allah'ım” (191,8).

4.2.1.1.2. Atatürk

Tablo 35: Atatürk Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler
Atatürk'süz bir millet/Çıplak bir gelecek/Düşünülemezdi sanki/Onsuz Hürriyet/ Türkiye deyince akla ilk gelen/Önderliğiyle tarihe geçen/Yıllardır millî mücadele veren(172, 22).
İnsan gözü kördür çocuğum/Anlasa da bunu geçer zaman/Mustafa Kemal dediler, belki Hızır'dı/Gelinlik kızdım o zaman (192, 4).
-Atatürk kimdir? Diye sordu İlker. -Atatürk... Özgürlüktür, barıştır, sevgidir, dedi Mehmetçik. İlker resimdeki Atatürk'e hayran hayran baktı. Sonra da nedense bakışları kendisine gülümseyerek bakmakta olan Mehmetçik'e kaydı. (192,5)

Çalışmaya konu olan Atatürk değeri ile ilgili iletiler Tablo 35'te sıralanmıştır. Türkçem dergisinde Atatürk'e yer verilen şiirlerden biri “Atatürk Sevgisi” dir. “Atatürk'süz bir millet/Çıplak bir gelecek/Düşünülemezdi sanki/Onsuz Hürriyet/Türkiye deyince akla ilk gelen/Önderliğiyle tarihe geçen/Yıllardır millî mücadele veren/Tek lider; Mustafa Kemal Atatürk” şiirde Atatürk'ten bağımsız bir gelecek ve hürriyet düşünülmemeyeceği dile getirilmektedir. Atatürk denilince milleti için mücadele veren bir önder oluşu akla gelmektedir (172, 22).

“Kemal” adlı şiirde Atatürk'ün bu ülke için bir kurtarıcı olduğu anlatılmaktadır. Şiirde Atatürk ün Hızır görevi üstlendiği belki de Hızır olabileceği söylenmektedir. *İnsan gözü kördür çocuğum/Anlasa da bunu geçer zaman/Mustafa Kemal dediler, belki Hızır'dı/Gelinlik kızdım o zaman* “(192, 4).

Atatürk'e yer veren bir başka metin de “Ben de Mehmetçik Olacağım” adlı hikâyedir. Hikâyede çocuk “Atatürk kimdir?” sorusuna karşılık aldığı cevapta Atatürk'e hayran kalmaktadır. Hikâyede aynı zamanda Atatürk ün “özgürlük, barış, sevgi” demek olduğu da dile getirilmektedir(192,5).

4.2.1.1.3.Bayrak

Tablo 36: Bayrak Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Ey hürriyet arması/ Şanı büyük bayrağım/ Köyüm şehrim ve bölgem/ Seninle bahtiyardır. (153,5)

Çiçek açtın dalımızda/Güldün sevgi şalımızda/Burç burç Anadolumuz'da/Kimler yatar bilir misin?/Yurdun köşe bucağında/Yüreğimin kucağında/Ve şehitler ocağında/

Dalga dalga billur musun (177, 11).

Bağımsızlığın sembolü olan bayrağımıza da yer veren Türkçem dergisinde bayrak değeri de okura sezdirilmeye çalışılır. Bayrak değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 36'da yer verilmiştir. “*Ey hürriyet arması/ Şanı büyük bayrağım/ Köyüm şehrim ve bölgem/ Seninle bahtiyardır.* (153,5) dizelerinde bayrak bağımsızlığın arması ve bahtiyarlık sebebidir. “Sevgi Şalı Bayrağım” şiirinde de bayrak sevgisi dile getirilir.

Çiçek açtın dalımızda/Güldün sevgi şalımızda/Burç burç Anadolumuz'da/ Kimler yatar bilir misin?/Yurdun köşe bucağında/Yüreğimin kucağında/Ve şehitler ocağında/Dalga dalga billur musun?(177, 11) dizelerinde bayrağa duyulan sevgi ve bayrağın dalgalanışından ötürü duyulan sevinç göze çarpar.

4.2.1.1.4.Barış

Tablo 37: Barış Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

“Barış ne güzel şey/ Mutlulukla her şey güzel/ Hiçbir şey değıştiremez / Bu dünyada barış en güzel şey”(155, 12).

Nereye gitsem/Anaların barış ışıyan yüzü/Bir ak güvercin bulutu/Bakmaya doyamadığımız deniz”(165,9)

Sihirli bir kutum var benim/İçinde ordularım, askerlerim/Üstüne gider tüm kötülüklerin/Dünyaya barış ve huzur getirir/ Savaşları kutuma kilitlerim. (169,7)

Ve bir gün çıkacaksın hayallerindeki yolculuğa Beraberinde sevgiyi, barışı götürmeyi sakın unutma çocuğum.”(161, 24)

“Son verin düşmanlıklara/Sizler; beyaz, siyah, kara/Selam bütün çocuklara/Yarımlar sizin olacak.” (163,9)

“Sakın çizme savaşı/Bombayı, silahı, mermiyi/ Kini, kavgayı, nefreti...”(173,4)

El ele tutuşmanın/Sıcaklığımı yaşa/Barışın bekçisi ol/Sevinçle/Kuşlar uçur evrene”(185,7)
Ne kadar kötü ne kadar insanlık dışıydı savaşmak. Öldürmek ne kadar kötüydü. Ama herkes öldürüyordu. (188,6)
Ölüm varken eninde sonunda/Birbirimizi öldürmek niye?/ Çocukların üzerine düşen bombalar neden?/Bu sis, ateş, barut kokusu neden?”(182, 11)
Yok olsun zalimin tüfeği topu/Kurşunlar canları almasın artık/Kuşatsın her yeri sevginin gücü/Dünyada gözyaşı hüküm sürmesin(182, 10)
Barışı unutmuş dünya/Gidiyorum artık elveda/ İsteme beni bir daha/Unutma ki giden dönmez asla (188, 15)
Kavgalar azalsın/Gülüp beraber yaşayalım/Sevgi dolu bir dünya kuralım (174, 22)
Bir ülke düşlerim/Sloganı barış olsun./Bir ülke düşlerim/Silahlı iyilik olsun.”(188, 15)
Sen iyisi çocukların gezegeni ol Ay Dede/Barışa kardeşliğe dostluğa kucak aç bence/Gökkuşağında salınsın çocuklar/Türkü yakışın oyun oynasın huzur bulsun”(192, 24)

Türkçem dergisinde barış değerine fazlaca yer verilmektedir. Barış değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 37'de gösterilmiştir. “*Barış ne güzel şey/ Mutlulukla her şey güzel/ Hiçbir şey değiştiremez / Bu dünyada barış en güzel şey*”(155, 12) dizelerinde barış bu dünyadaki en büyük mutluluk ve en güzel şeydir.

“*Nereye gitsem/Anaların barış ışıyan yüzü/Bir ak güvercin bulutu/Bakmaya doyamadığımız deniz*” dizelerinde ise barışın getirdiği aydınlık, huzur anaların ışıyan yüzlerinde görülür”(165, 9).

“*Sihirli bir kutum var benim/İçinde ordularım, askerlerim/Üstüne gider tüm kötülüklerin/Dünyaya barış ve huzur getirir/Savaşları kutuma kilitlerim*”(179,7) dizelerinde barışa karşı çocuksu bir duyarlılık yer alır. Çocuk sihirli kutusunun içine kötülükleri, savaşı, asker ve orduları kilitleyerek dünyaya barış ve huzur getirdiğini söyler.

Türkçem dergisinde barışa yer verilirken bu kimi zaman barış içinde yaşamamıza dair verilen öğütler biçiminde okurun karşısına çıkar. “*Ve bir gün çıkacaksan hayallerindeki yolculuğa Beraberinde sevgiyi, barışı götürmeyi sakın*

unutma çocuğum” (161,4) dizelerinde çocuğa beraberinde barışı, sevgiyi götürmeden bir düş yolculuğuna çıkmaması gerektiği öğütlenir.

“Barış” adlı metinde de barışın sevinç getireceği ve bu yüzden de onun bekçisi olma hususunda nasihat edilir. *“El ele tutuşmanın/Sıcaklığını yaşa/Barışın bekçisi ol/Sevinçle/Kuşlar uçur evrene” (185,7).*

Türkçem dergisinde kimi zaman da savaş yerilerek, savaşın kötü bir olay olduğu vurgulanarak barış değeri öne çıkarılır, yüceltilir. *“Ne kadar kötü ne kadar insanlık dışıydı savaşmak. Öldürmek ne kadar kötüydü. Ama herkes öldürüyordu” (188,6) ifadelerinin yer aldığı “Çiçekli Mezar” adlı metinde savaşın insanlık dışı ve ne kadar kötü olduğu vurgulanarak barış öne çıkarılır.*

“Son verin düşmanlıklara,/Sizler; beyaz, siyah, kara,/Selam bütün çocuklara/Yarınlar sizin olacak” (161, 24) dizelerinin yer aldığı “Yarınlar Sizin Olacak” adlı şiirde de düşmanlık ve savaş yerilerek barış içinde olma ve ayırım yapmamak öğütlenir. (163,9). “Sakın çizme savaşı/Bombayı, silahı, mermiyi/ Kini, kavgayı, nefreti...” (173,4) dizelerinde de yine savaş yerilerek öğüt verme yoluna gidilir.

“Ölüm varken eninde sonunda/ Birbirimizi öldürmek niye?/ Çocukların üzerine düşen bombalar neden?/Bu sis, ateş, barut kokusu neden?” (182, 11) dizelerinde ölümün olduğu bir dünyada insanların birbiriyle savaşmasının ve birbirini öldürmesinin anlamsızlığı yer alır. Bu yolla barış değeri ön plana çıkarılır.

“Dünyada Gözyaşı Hüküm Sürmesin” adlı şiirde de kurşunların artık can almaması, her yeri sevginin gücünün kuşatması ve gözyaşının hüküm sürmemesi dolayısıyla da barışın hüküm sürmesi isteği vardır.

“Yok olsun zalimin tüfeği topu/Kurşunlar canları almasın artık/Kuşatsın her yeri sevginin gücü/Dünyada gözyaşı hüküm sürmesin” (182, 10).

“Barışı unutmuş dünya/Gidiyorum artık elveda/ İsteme beni bir daha/Unutma ki giden dönmez asla” (188, 15) dizelerinin yer aldığı “Geri Dönüş Yok Dünyada” şiirinde de dünyanın barışı unutmasından hep savaş halinde olmasından sitem edilir. Şiirde savaştan şikâyet edilirken barışın önemi sezdirilir. Söz konusu durum

“Kavgalar azalsın/Gülüp beraber yaşayalım/Sevgi dolu bir dünya kurulum”(174, 22) dizelerinde de görülür.

Türkçem dergisinde yer alan bazı şiirlerde ise barış temennisi dile getirilir.

“Bir ülke düşlerim,/Sloganı barış olsun./Bir ülke düşlerim,/Silahı iyilik olsun”(188, 15) dizelerinde barış, düşünülen ülkede en büyük idealdir. Sloganı barış, silahı iyilik olan bir ülke temenni edilir. Çocuksu bir duyarlılıkla barış temennisinin karşımıza çıktığı bir diğer şiir ise “Ay Dede” adlı şiirdir. Şiirde Ay Dede den barışa, kardeşliğe kucak açması ve çocukların gezegeni olması yolunda temennilerde bulunulur. *Sen iyisi çocukların gezegeni ol Ay Dede/Barışa kardeşliğe dostluğa kucak aç bence/Gökkuşağında salınsın çocuklar/Türkü yaksın oyun oynasın huzur bulsun”(192, 24)* dizelerinde barış, dostluk, kardeşlik olursa çocuklar gökkuşağında salınıp türkü söyleyip oyun oynayabilecektir.

4.2.1.1.5.Kahramanlık

Tablo 38: Kahramanlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Milletini/Omzunda/Taşıyan/Her zorluğa/Dayanmalıdır (164,7).

Düşmanla boğaz boğaza savaşmıştı. (168,7)

Orhan'la Sevil, savaşta düşen bir kahramanın mezarını çiçeklerle süslemiyorlar mı?(177,4)

Kahramanlık ile ilgili öne çıkan değerlere yer veren Türkçem dergisi bunu çeşitli metin türleriyle yapmaktadır. Kahramanlık değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 38'de yer verilmiştir. “Bizden Değil” adlı şiirde milletin sorumluluğunu üstlenen bir kişinin kahramanca her zorluğa dayanması gerektiği dile getirilir. “Milletini/Omzunda/Taşıyan/Her zorluğa/Dayanmalıdır”(164,7.“Dayı'nın Çantası” adlı hikâyede ise düşmanla boğaz boğaza savaşılarak kahramanlık gösterilir. *Düşmanla boğaz boğaza savaşmıştı. (168,7)*“Kır Gezintisi” adlı hikâyede ise Orhan ve Sevil savaşta şehit düşen bir kahramanın mezarını çiçekle süsleyerek şükranlarını dile getirir. “Orhan'la Sevil, savaşta düşen bir kahramanın mezarını çiçeklerle süslemiyorlar mı?”(177,4).

4.2.1.1.6.Millet Sevgisi

Tablo 39: Millet Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

"Ben tarafsız değilim, taraflı gazeteciyim, Türk Milletinin çıkarlarını ön planda bulunduran bir kalem eriyim"(158,8)

Türk oğuz beyleri, ulusum işitin! Üstte gök basmasa, altta yer delinmese, senin ilini töreni kim bozabilir? Ey Türk! Titre ve kendine dön!(158, 16)

Nasıl olur, nasıl olur bir milletin varlığına tecavüz edilir. Benim ecdadımın hakimiyeti altında beş yüz sene kalmış bu topraklar. Onlar da aynı şekilde düşünseler bugün Bulgar milletinden eser bile kalmazdı. Vay kahpeler vay! Niyetlerine bak sen şunların. Tüm Türkleri Bulgarlaştıracaklarmış! (193, 18)

Türkçem dergisinde millet sevgisi de okurun karşısına çıkar. Tablo 39'da millet sevgisi ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. *"Ben tarafsız değilim, taraflı gazeteciyim, Türk Milletinin çıkarlarını ön planda bulunduran bir kalem eriyim"*(158,8) ifadelerinde milleti her şeyden üstün tutan bir gazeteci okurun karşısına çıkar." Bilge Kağan 'ın Türk Ulusuna Seslenişi" adlı metinde Orhun Abideleri'nden yararlanılarak Türk milletine öğüt verilir. Türk milletinin kendine dönerse ilini, töresini kimsenin bozamayacağı söylenir. *"Nasıl olur, nasıl olur bir milletin varlığına tecavüz edilir. Benim ecdadımın hâkimiyeti altında beş yüz sene kalmış bu topraklar. Onlar da aynı şekilde düşünseler bugün Bulgar milletinden eser bile kalmazdı. Vay kahpeler vay! Niyetlerine bak sen şunların. Tüm Türkleri Bulgarlaştıracaklarmış!?"*(193, 18) ifadelerinde ise milletin varlığına tecavüz edilmesinden dolayı üzüntü, sitem ve şaşkınlık vardır.

4.2.1.1.7.Vatan Sevgisi

Tablo 40: Vatan Sevgisi Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler

Yüreği vatan ve millet sevgisiyle dolu, manevi değerlerle büyüyen genç çok duygulandı. (155,8)

Hiçbir şey vatani, bayrağı, marşına duyması gereken sevgiye ve saygıya mani olamazdı. (155,8)

Senin gücün kuvvetin/ Senin eşin benzerin/ Senin bulunmaz zenginliğin/ Dünyada yoktur Türkiye'm(155, 12).

Göklerde uçağımla güvercin gibi uçar, karada tankımla arslan kesilir, denizin dibinde denizaltımla yunus balığı olurum. Yurdumu kem gözlerden sakınır, barışın, huzurun bekçiliğini yaparım(159,4).

Toprak uğruna can verilen/Ve uzanan ayaklar altında/Vatan olan Şehitler diyarı/Toprak inatlı vatan olmaya/Toprak yediveren gülü/Vatan olan toprak. (164,7)
Doğduğum kasaba/Hasretini çekiyorum/Sana kavuşmak istiyorum(164,7).
Ne anılar gizli sende/Dinlesem bir söylesen de/Akarsın yaban elinde!/Benim içimdesin Tuna. (172,4)
Ana kadar sevilir vatan/Anavatan için kurban gider insan/Bunu en iyi bilir şehit yatan/Tektir vatan, birdir anavatan. (179/7)
Göklere çıkıp bayrağımı dalgalandırırım/Bu vatan/Binlerce yıldır kanımla sulandı/Bu vatana/Değdi miydi namahrem eli/Suskunluğum bozar/Arşa şahlanırım. (191, 15)
Tanı milletini, şanlı ordunu/Canından aziz bil, çok sev yurdunu/Fark etmen gerekir, kuzu kurdunu/Gülün emanettir atlarından!(192,4)
Eşin benzerin yok aziz vatanım/Benim için cennet sensin Türkiye'm/Hayatıma binbir anlam katanım/Tükenmeyen servet, sensin Türkiye'm. (193, 24)

Türkçem dergisinde fazlaca bulunan değerlerden biri de vatan sevgisidir. Araştırmaya konu olan vatan sevgisi değeri ile ilgili iletiler Tablo 40'ta gösterilmiştir. "Hayatın En Anamlı Alkışı Çınlar Hep Kulaklarında" adlı metinde genç, yüreği vatan ve millet sevgisi ile dolu olduğu için çok duygulanır." *Yüreği vatan ve millet sevgisiyle dolu, manevi değerlerle büyüyen genç çok duygulandı*"(155,8). Aynı metinde söz konusu gencin hiçbir şeyin vatanına, marşına duyduğu saygıya engel olamayacağı yer alır. "Hiçbir şey vatani, bayrağı, marşına duyması gereken sevgiye ve saygıya mani olamazdı"(155,8).

Dergide vatan sevgisi kimi zaman eşsiz bir nimet şeklinde okurun karşısına çıkar. "Senin gücün kuvvetin/ Senin eşin benzerin/ Senin bulunmaz zenginliğin/ Dünyada yoktur Türkiye'm"(155, 12) dizelerinin yer aldığı "Türkiye'm" adlı şiirde vatan sevgisi dünyada eşi benzeri bulunmayan Türkiye ile dile gelir. Aynı duygu Sensin Türkiye'm adlı şiirde de kendini gösterir. "Eşin benzerin yok aziz vatanım/Benim için cennet sensin Türkiye'm/Hayatıma binbir anlam katanım/Tükenmeyen servet, sensin Türkiye'm"(193, 24).

Dergide vatan sevgisinden kaynaklı olarak vatan özlemi de göze çarpar. "Doğduğum kasaba/Hasretini çekiyorum/Sana kavuşmak istiyorum"(164,7)

dizelerini yer aldığı Doğduğum Kasaba şiirinde vatan sevgisinden kaynaklı olarak vatan duyulan hasret yer alır. Şiirde kasaba özlenilen ve kavuşulmak istene bir vatandır. “*Ne anılar gizli sende/Dinlesem bir söylesen de/Akarsın yaban elinde!/Benim içimdesin Tuna*”(172,4) dizelerinde Tuna'nın yaban elde kalmasından duyulan üzüntü ve özlem vardır.

Türkçem dergisinde vatan sevgisine bağlı olarak vatani koruyup kollama, uğrunda canını feda edebilme gibi erdemler de yer alır. “*Göklerde uçağımla güvercin gibi uçar, karada tankımla arslan kesilir, denizin dibinde denizaltımla yunus balığı olurum. Yurdumu kem gözlerden sakınır, barışın, huzurun bekçiliğini yaparım*”(159,4) ifadelerinin yer aldığı “Ben de Mehmetçik Olacağım” adlı metinde barışın, huzurun bekçiliğini yapmak adına her türlü fedakârlık ve kahramanlığın yapılabileceği vurgulanır. Metinde vatani korumak ve kem gözlerden sakınmak için çeşitli önlemler alınır. Aynı duygu “O Benim” adlı şiirde “*Göklere çıkıp bayrağını dalgalandırırım/Bu vatan/Binlerce yıldır kanımla sulandı/Bu vatana/Değdi miydi namahrem eli/Suskunluğum bozar/Arşaya şahlanırım*”(191, 15) dizeleriyle dile gelir.

Vatan sevgisinin candan daha aziz olduğu ise dergide şu dizelerle dile getirilir: “*Toprak uğrunda can verilen/Ve uzanan ayaklar altında/Vatan olan Şehitler diyarı/Toprak inatlı vatan olmaya/Toprak yediveren gülü/Vatan olan toprak*”(164,7) dizelerinde vatan sevgisi her şeyden üstündür. Vatanın uğrunda can verilir, şehit olunur. “*Ana kadar sevilir vatan/Anavatan için kurban gider insan/Bunu en iyi bilir şehit yatan/Tektir vatan, birdir anavatan*”(179/7) dizelerinin yer aldığı “Vatan Anavatan” adlı şiirde vatan uğruna kurban olunacak ve şehit verilecek kadar çok sevilir. Hatta bu sevgiyi en çok yine vatan için kurban giden şehitler bilir. “*Tanı milletini, şanlı ordunu/Canından aziz bil, çok sev yurdunu/Fark etmen gerekir, kuzu kurdunu/Gülün emanettir atlarından!*”(192,4) dizelerinde de vatanın milletin candan daha aziz tutulması hususunda öğüt verilir.

4.2.1.1.8.Özgürlük

Tablo 41: Özgürlük Değeri İle Öne çıkan İletiler

Özgürlük göklerdir/Özgürlük sulardır/Özgürlük çimenlerdir/İnsan özgürlük demektir. (168,4)

Bugün Sarıkamış'ta dalgalanır bayraklar/Dalgalanır durmadan/Özgürlük yelleriyle, tipiye karşı al al.

(171, 24)
Uç güzel kuşum, beyaz güvercinim uçuver! Barışı özgürlüğü her tarafa taşı!(174,6)
Hürriyetten uçurtmalarım olsa/Üç koldan uçursam Balkanlara/Filistin'e, Afganistan'a(177, 11).

Özgürlük değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 41 'de gösterilmiştir. Türkçem dergisi özgürlüğün bir millet için vazgeçilemez oluşunu iletmeye çalışan metinlere de yer verir. Öyle ki “Özgürlük Türküsü” şiirinde özgürlük başlı başına insan demektir. “Özgürlük göklerdir/Özgürlük sulardır/Özgürlük çimenlerdir/İnsan özgürlük demektir”(168,4). “Sarıkamış Şiiri” adlı metinde bayrağımız özgürlüğümüz sayesinde dalgalanır. “Bugün “Sarıkamış'ta dalgalanır bayraklar/Dalgalanır durmadan/Özgürlük yelleriyle, tipiye karşı al al”(171, 24).

“Uç güzel kuşum, beyaz güvercinim uçuver! Barışı özgürlüğü her tarafa taşı!”(174,6) dizelerinde de özgürlüğün her tarafa yayılması temennisi vardır. Aynı düşünce “Hürriyetten uçurtmalarım olsa/Üç koldan uçursam Balkanlara/Filistin'e, Afganistan'a(177, 11) dizelerinde de kendini gösterir.

4.2.1.1.9.Bağımsızlık

Tablo 42: Bağımsızlık Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
.” Bağımsızlık gününde sevinç sonsuz olur/Baştanbaşa süslenir kentler köyler/ Gurur duyar dağlarda savaşılan erler/ Gurur duyar Kosova'm”(152, 12).
“Esarettten kurtulsun tüm uluslar/Milletleri yücelten hürriyettir”(152, 12).
“Hürriyet ekmekten sudan da aziz/Cihanda en güzel en hoş devlettir.”(152, 12)
Yıl 2008 17 Şubat Pazar/Yıllardır beklenen gün/Yıllardır süren mücadele” (172, 22).

Türkçem dergisinin yer verdiği millî değerlerden biri bağımsızlıktır. Bağımsızlık değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 42'de sıralanmıştır. “Bağımsız Kosova'm” adlı metin bağımsız olmaktan duyulan coşku dile getirir.” *Bağımsızlık gününde sevinç sonsuz olur/Baştanbaşa süslenir kentler köyler/ Gurur duyar dağlarda savaşılan erler/ Gurur duyar Kosova'm”(252, 12)*dizelerinde bağımsızlığın verdiği büyük bir gurur ve coşkuyla köylerin, kentlerin süslendiği vurgulanmaktadır.

“Esaretten kurtulsun tüm uluslar/Milletleri yücelten hürriyettir”(156,9 dizelerinde ulusların esaretten kurtulunca yüceleceği belirtilmektedir. Yine aynı metinde bağımsızlık “Hürriyet ekmekten sudan da aziz/Cihanda en güzel en hoş devlettir”(156,9. dizeleriyle yüceltilmektedir. “Kosova” adlı metinde de bağımsızlığa yer verilmektedir. Metinde Kosova'nın bağımsızlığını elde etmesinden dolayı duyulan sevinç dile getirilir.

“Yıl 2008 17 Şubat Pazar/Yıllardır beklenen gün/Yıllardır süren mücadele/ve nihayet bağımsız bir ülke” (172, 22) dizelerinde ise bağımsızlık yıllardan beri kazanılmaya çalışılan bir mücadele olarak okurun karşısına çıkar.

4.2.1.1.10.Kosova ve Balkan Tarihi ile İlgili Öne Çıkan İletiler

Tablo 43: Kosova ve Balkan Tarihi İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Anadilde okumak sevinç vesilesidir (172, 6).
Özgürlüğü çağrıştıran eşyalar anlam ifade ederler (168, 7).
Savaş ortamı insanın hayatını etkiler (167, 8).
Çocuklar savaş yerine barış ve özgürlüğün olmasını ister (158, 4).
Özgürlüğün kısıtlanması üzücü bir durumdur (158, 4).

Tablo 43'te Kosova ve Balkan Tarihi ile ilgili öne çıkan iletilere yer verilmiştir. Söz konusu iletiler Kosova ve Balkan tarihi ile ilgili fikir verici niteliktedir. İletilerde Kosova ve Balkan tarihinde savaşların istenmediği, ana dilde okumanın sevinç vesilesi olduğu ve özgürlüğün önemli olduğu okurun dikkatini çeker.

4.2.1.2. Toplumun Dil Varlığı İle İlgili Ön Çıkan Millî Değerler

4.2.1.2.1.Dil Bilinci

Tablo 44: Dil Bilinci İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Yeşil Deliorman benim dilimdir/Türkçe asırlardır ana dilimdir/Her sözü gerçeğe giden yolumdur/Türkçem Türkçem senden güzel dil var mı?(163,9)

Sen büyüyünce çocuğum/Diline sahip çık/Onu bağrına bas/İncitme/Türkçeni yaşat. (164, 10)
Hayatım, her şeyim/Çocuğum/neye yarar elin, dilin/Büyüyünce.../Dilin kendi dilini söylemezse. (172,4)
Şimalimden Serhata bir güzelin nakışı,/O bir köy çocuğunun ürkek ürkek bakışı/Türkçemi lisan eyler, Sakarya'nın akışı./Torosların başında yelime dokunmayın/Canımdan can koparın da, dilime dokunmayın. (183,5)
Dillerin sultanıdır Türkçe'm,/Kimliğimiz ondan sorulur,/Bilgilerin kaynağıdır lehçem,/Kendini arayan O'nda bulur!(185, 1)
Türkçe'ne sahip çık, çok sev dilini,/Dilin emanettir atalarından!/Hor görme köyünü, güzel ilini,/İlin emanettir atalarından!(192,4)
Türk'te yoktur kin ve kibir,/Dinimiz bir, dilimiz bir.../Bir olmazsak biz olmayız,/Türkçem sensiz varolmayız. (188,9)

Türkçem dergisi dil bilinci ile ilgili değerlere de yer verir. Tablo 44'te dil bilinci değeri ile ilgili öne çıkan iletilere yer verilmiştir. Bu iletiler kimi zaman Türkçe'den vazgeçilemeyeceğini vurgularken kimi zaman da Türkçeyi korumak adına öğüt verici nitelikte okurun karşısına çıkar.

“Yeşil Deliorman benim dilimdir/Türkçe asırlardır ana dilimdir/Her sözü gerçeğe giden yolumdur/Türkçem Türkçem senden güzel dil var mı?”(163,9) dizelerinin yer aldığı “Türkçeye Deliorman Güzellemesi” adlı şiirde Türkçe'nin gerçek bir yol göstericidir ve Türkçe'den daha güzel bir dil yoktur. “Dilime Dokunmayın” şiirinde Türkçe bir güzelin nakışı, bir çocuğun ürkek ürkek bakışı, Sakarya'nın akışı olarak okurun karşısına çıkar. Şiirde candan vazgeçilebileceği ama dilden vazgeçilemeyeceği dile getirilir. Candan can kopsa da dile dokunulmayacağı ifade edilir. “Şimalimden Serhata bir güzelin nakışı,/O bir köy çocuğunun ürkek ürkek bakışı/Türkçemi lisan eyler, Sakarya'nın akışı./Torosların başında yelime dokunmayın/Canımdan can koparın da, dilime dokunmayın”(183,5) “Türk'te yoktur kin ve kibir,/Dinimiz bir, dilimiz bir.../Bir olmazsak biz olmayız,/Türkçem sensiz varolmayız” (188,9) dizelerinde ise Türkçe'siz var olunamayacağı ön plandadır.

“Dillerin sultanıdır Türkçe'm,/Kimliğimiz ondan sorulur/Bilgilerin kaynağıdır lehçem,/Kendini arayan O'nda bulur!”(185, 1) dizelerinde ise Türkçe dillerin sultanı,

bilgilerin kaynağı ve kimliğimizdir. Öyle ki kendini, kimliğini arayan Türkçe'de bulur.

Türkçem dergisinde Türkçeyi korumak adına kimi metinler ise öğütler de verilir. “*Sen Büyüyünce Çocuğum*” adlı şiirde Türkçe'ye sahip çıkılması, Türkçe'nin incitilmeyip bağra basılması ve yaşatılması hususunda birtakım öğütler verilir. “*Sen büyüyünce çocuğum/Diline sahip çık/Onu bağrına bas/İncitme/Türkçeni yaşat*”(164, 10). “*Hayatım, her şeyim/Çocuğum/neye yarar elin, dilin/Büyüyünce.../Dilin kendi dilini söylemezse. (172,4)* dizelerinde kişinin dilinin kendi dilini söylemesi öğütlenir. Hatta kişinin kendi dilini söylemezse hiçbir şeye yaramayacağı ifade edilir.

“*Türkçe'ne sahip çık, çok sev dilini,/ Dilin emanettir atalarından!/Hor görme köyünü, güzel ilini,/İlin emanettir atalarından!*”(192,4) dizelerinin yer aldığı “*Atalarından Emanettir*” şiirinde Türkçe'ye sahip çıkılması, Türkçe'nin hor görülmemesi ve sevilmesi öğütlenir. Türkçe, atalardan emanettir ve dilimize sahip çıkılmalıdır.

4.2.1.2.2. Atasözü

Tablo 45: Atasözü Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
"Kul sıkışmadan erişmez Hızır..."(163, 11)
"Emanet ata binen tez iner"(163, 11)
Türkçemizde bir atasözü vardır. Elin atına binen, tez iner. Onun için atalarımız, başkasının atına binen çabuk iner demişler. (165,7)
Atasözü der ki: "Yalanın ayakları kısadır, çabuk meyan bulur."(169, 1)
Yenilen pehlivan güreşe doymaz. (185, 11)
Demek, ya bu deveyi güdeceksin, ya da bu diyardan gideceksin. (187,8)
Doğruyu mu söyleyeyim, yoksa köprüden geçinceye kadar ayıya dayı mı diyeyim. (187,9)
"-Bizi sokmayan yılan bin yaşasın"(191,7)
Her koyun kendi bacağından asılır. (193, 17)

Türkçem dergisinde yer alan metinlerde atasözlerine de rastlanmaktadır. Atasözü değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 45'te sıralanmıştır. Söz konusu atasözleri kendi işini kendi yapma, doğru söyleme gibi bir takım öğütler verir. Atasözleri aracılığıyla çeşitli iletiler okura sezdirilir.

4.2.1.2.2.Deyim

Tablo 46: Deyim Değeri İle ilgili Öne Çıkan İletiler
Hoca avluda keyifli/Konuşuyor kendince/"İpe un sermişler derim"/Komşular akın edince. (164,5)
Kadın küplere binmiş. (164, 11)
Gözlerinden şimşekler çakıyordu. (164, 11)
Hüngür hüngür ağlıyor. (164, 11)
Taş kesilmişti. (164, 11)
Arkası çorap söküğü gibi gider. (165,7)
"Sayın ana-babalar, kendinizi ve her şeyden önce çocuklarınızı biraz olsun seviyorsanız, diyeceklerimize iyice kulak verin. (165,8)
Kara kara düşünürlerken(165,8).
"Üzülmeyin, bu işe bir çıkar yolu bulurum"(165,8)
Bense taş kesildim. (166,5)
Etilye sütlüye karışmadan, suya sabuna dokunmadan,(167,8)
Biraz gözün gönlün açılır, babaannemin dediği gibi. (168,5)
Dostluğun, iyi komşuluğun pabucunu dama atıp Türklüğe karşı bayrak açtılar. (187,8)
Öyle de yaptı. Küplere bindi. Ağzı köpürünceye kadar bağırdı bağırdı... (187,9)
-"Birikmiş birkaç param var ben bu köprü işine gönül verdim sen ne dersin". (191,7)

Türkçem dergisinde deyimlere de çok sık rastlanır. Tespit edilen deyimler Tablo 46'da gösterilmiştir. Dergide çeşitli olaylar karşısında kullanılan pek çok deyim yer verilmiştir. Deyimlerle ilgili iletilerin sıralandığı Tablo 46'da deyimlerin kullanım sıklığı dikkat çeker.

4.2.1.2.4.Masal

Tablo 47: Masal Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Bir de onun yanında oturmuş, masal anlatmasını istiyorduk... -Haydi dede, başla artık!(160,8)
Uçan kilim masalı/Acunu kucaklatırdı bize/Masallar kitabını/Bitekrar alırdık elimize(166, 10).
Sana en güzel masalları anlatacağım. Tıpkı öteki çocuk masalları gibi " Bir varmış, bir yokmuş! " diye başlıyor. (171,5)
Akça uyuyacaktı ya masal istedi. Masal uyuklamış sen de uyu dedi dedesi(179,6).
Masallardan çok hoşlanırdım, özellikle babamın anlattığı masallar bir başkaydı. Yaşayarak anlatırdı masalları ben anlayayım diye yavaş yavaş anlatır, sıkıldığımı anlayınca ses tonunu değiştirir beni dinlemeye mecbur ederdi. (189, 17)
Hoş geldin/Hoş geldin masal!/Gözün aydın,/Gözün aydın dünya(168,4).

Araştırmaya konu olan masal değeri ile ilgili iletiler Tablo 47'de gösterilmiştir. Dergide masalların anlatılması ve dinlenilmesi çocuklarca hoş giden metinler olarak kendini gösterir. “*Bir de onun yanında oturmuş, masal anlatmasını istiyorduk... - Haydi dede, başla artık!(160,8)* ifadelerinin yer aldığı “Köy Atları” adlı metinde çocuk dedesinin bir an önce masal anlatmasını beklemektedir. “Popara” adlı metinde de anlatılan masallardan çok hoşlanıldığı ifade edilir. “*Masallardan çok hoşlanırdım, özellikle babamın anlattığı masallar bir başkaydı. Yaşayarak anlatırdı masalları ben anlayayım diye yavaş yavaş anlatır, sıkıldığımı anlayınca ses tonunu değiştirir beni dinlemeye mecbur ederdi(189, 17).*”

“*Uçan kilim masalı/Acunu kucaklatırdı bize/Masallar kitabını/Bitekrar alırdık elimize”(166, 10)* dizelerinde masallar dünyayı kucklamaya yardım eder. “Masal Uyuklayınca” adlı hikâyede ise Akça uyumak için dedesinden masal anlatmasını ister. “*Akça uyuyacaktı ya masal istedi. Masal uyuklamış sen de uyu dedi dedesi”(179,6).*

“*Hoş geldin,/Hoş geldin masal!/Gözün aydın,/Gözün aydın dünya!”(168,4)* dizelerinde ise masalın varlığından, gelmesinden duyulan sevinç göze çarpar.

4.2.1.2.5.Mâni

Tablo 48: Mâni Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Can işte!... /Canan hani?/Dert işte!... Derman hani?/Gönül sarayı bomboş,/Beklenen sultan hani?
Maniyi hep birlikte söylüyorlar (185,9).

Mâni değeri ile ilgili öne çıkan ileti Tablo 48'de gösterilmiştir. Toplumun dil varlığından biri olan mâni değeri “Uluçınarın Üzüntüsü” metninde en belirgin şekilde okurun karşısına çıkar. *Can işte!... /Canan hani?/Dert işte!... Derman hani?/Gönül sarayı bomboş,/Beklenen sultan hani? Maniyi hep birlikte söylüyorlar (185,9)* ifadelerinin yer aldığı metinde çocuklar uluçınar etrafında oynarken Ayşe elini bir çömleğe daldırınca kısmetine bu mâni çıkar ve çocuklar hep beraber bu mâniyi söylerler.

4.2.1.2.6.Fıkra ve Nasrettin Hoca

Tablo 49: Fıkra ve Nasrettin Hoca Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

En yalnız anlarında/Nasrettin Hoca geldi/Ta Akşehir'den/Eşeğine ters binerek/Dünyanın ortası burasıdır diye/Umutlandırdı unutulmaları(164,5).

Nasrettin Hoca avluda/Ağaçtan ağaca ip sermiş/İplerin üzerine/Mısır ununu sermiş (164,5)

Türkçem dergisi Nasrettin Hoca'ya da fıkraları aracılığıyla metinlerinde yer verir. Fıkra ve Nasrettin Hoca ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 49'da sıralanmıştır. Dergide çeşitli değerleri okura sezdirebilmek amacıyla Nasrettin Hoca'nın fıkralarından yararlanır. “*En yalnız anlarında/Nasrettin Hoca geldi/Ta Akşehir'den/Eşeğine ters binerek/Dünyanın ortası burasıdır diye/Umutlandırdı unutulmaları*”(164,5) dizelerinin yer aldığı “Nasrettin Hoca'yla Başbaşa” şiirinde Nasrettin Hoca yalnız ve umutsuz insanları umutlandırmayı başaran bir kişi olarak karşımıza çıkar. “Bir Avlu” adlı şiirde ise fıkradan hareketle Hoca'nın ipe un serişine değinilir. “*Nasrettin Hoca avluda/Ağaçtan ağaca ip sermiş/İplerin üzerine/Mısır ununu sermiş*” (164,5).

4.2.2. Manevi Değerler

4.2.2.1. Allah Sevgisi

Tablo 50: Allah Sevgisi Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Kim var etti, yoktan bizi/Düşündün mü hiç çocuğum?/Sevgi bize bir nimettir/Hakk'ı sevmek ibadettir/Düşündün mü hiç çocuğum?(177, 11).

Güzel Tanrım!/Sana olan aşkı/Sonsuzluktan bir gram daha ağır. (190,9)

Çalışmaya konu olan Allah sevgisi değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 50'de yer verilmiştir. "Düşün Çocuğum" adlı şiirde Allah'ı sevmenin bir ibadet olduğu anlatılır. "Kim var etti, yoktan bizi/Düşündün mü hiç çocuğum?/Sevgi bize bir nimettir/Hakk'ı sevmek ibadettir/Düşündün mü hiç çocuğum"(177, 11). Aynı zamanda çocuk bütün bunlar üzerinde düşünmeye sevk edilir. "Güzel Tanrım" şiirinde ise çocuk Allah'a sonsuz bir sevgi duyar. Öyle ki bu sevgi sonsuzluktan da daha ağırdır, aşktır. "Güzel Tanrım!/Sana olan aşkı/Sonsuzluktan bir gram daha ağır"(190,9).

4.2.2.2. Bayram

Tablo 51: Bayram Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

"Uçardın, hep uçardın. Ama belli günlerdeydi bu, bayramlardaydı. Bu yüzden de bayramlar büyük bir özlemle beklenirdi. Bayramlar birçok güzelliklerle birlikte Eski Sokağın meydanına salıncakları da getirirdi." İfadelerinde bayramın gelişi büyük bir mutluluk getirdiğinden özlemle beklenir. (165,6)

"Bayram öncesi sanki bir yarışmaya girmişçesine koşuşturan hanımlar, elleri kolları dolu dolu alışverişten dönen babalar... Evlerde bambaşka bir edaya bürünür tüm odalar. Bayram sabahları bayrama özel kahvaltılar ve de sofralar... Sokakta yeni giysileri ile oynayan mutlu çocuklar..." bayram hem bereket hem de mutlu çocuklar armağan eder. (170,9)

"En başta yeni elbiselere seviniyorduk. Ayağımıza geçirilecek yeni ayakkabılara, üstümüze gelirse eğer yeni cekete, evin büyüğünü, küçüğünü bir araya getiren Bayram sofralarına kim sevinmezdi. Büyüklerimizin ellerinin öpülmesi, yakınlarımızı ziyaret etmeler, onların bize yapacakları ziyaretler..."(189,6)

Türkçem dergisinde bayram değeri de çeşitli vesilelerle kendine yer bulur. Bayram değeri ile ilgili iletiler Tablo 51'de sıralanmıştır. Bayramın gelmesinden dolayı çocuklarca duyulan coşku "Salıncak" adlı metinde kendini gösterir. "Uçardın,

hep uçardın. Ama belli günlerdeydi bu, bayramlardaydı. Bu yüzden de bayramlar büyük bir özlemle beklenirdi. Bayramlar birçok güzelliklerle birlikte Eski Sokağın meydanına salıncakları da getirirdi.”(165,6) ifadelerinde bayram büyük bir mutluluk getirdiğinden özlemle beklenir. Söz konusu metinde bayram aynı zamanda rüyalara giren heyecanla beklenen bir değer olarak karşımıza çıkar.

“Bir Elbise Sarı ve Sıcak” metninde bayram gelmeden önce duyulan tatlı telaşlar, yapılan hazırlıklar anlatılır. ”Bayram öncesi sanki bir yarışmaya girmişçesine koşuşturan hanımlar, elleri kolları dolu dolu alışverişten dönen babalar... Evlerde bambaşka bir edaya bürünür tüm odalar. Bayram sabahları bayrama özel kahvaltılar ve de sofralar... Sokakta yeni giysileri ile oynayan mutlu çocuklar...” bayram hem bereket hem de mutlu çocuklar armağan eder”(170,9).

“En başta yeni elbiselere seviniyorduk. Ayağımıza geçirilecek yeni ayakkabılara, üstümüze gelirse eğer yeni cekete, evin büyüğünü, küçüğünü bir araya getiren Bayram sofralarına kim sevinmezdi. Büyüklerimizin ellerinin öpülmesi, yakınlarımızı ziyaret etmeler, onların bize yapacakları ziyaretler...”(189,6) ifadelerine yer verilen “Bayram Gezisi” adlı metinde bayramda yapılanlardan duyulan sevinç vardır. Bayram sofralarının kurulmasına, ziyaretlere, yeni elbiselere sevinilir.

4.2.2.3.Dua

Tablo 52: Dua Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Olmasa da yüzümüz, affet bizi!(173,5)

"Ey Rabbim! Sen yardım edensin. Bizlere yardım eyle. Şayet bu savaştan galip çıkarsam aldığım bütün ganimetleri yoksullara dağıtacağım."(179, 11)

-Ya Rabbi! Dünyamızdan lale çiçekleri, gönlümüzden sevgi çiçekleri eksik olmasın? Dostluk ve vefa çiçekleri asla solmasın! İnsan çiçeği olan çocuklarımız da evsiz barksız kalmassın... Orada bulunan canlı cansız bütün varlıklar kendi dillerince "Amin!" dediler. (167, 14)

Esnafın kapısında "Karınca Duası"/Asla uğramaz alacakların bedduası./Bereketin simgesi, duaların tamamı/O ufacık, şifalı dua kâğıdında saklı./Karınca duası, karıncanın da baş tacı. (164,4)

Türkçem dergisinde yer verilen dini içerikli değerlerden biri duadır. Dua değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 52'de sıralanmıştır. Dergide dua değeri çeşitli

vesilelerle kendini gösterir. “En Yetim Dizesi Halep Olan” adlı şiirde günahlardan dolayı af dilenir. “*Olmasa da yüzümüz, affet bizi!*”(173,5). “*Ey Rabbim! Sen yardım edensin. Bizlere yardım eyle. Şayet bu savaştan galip çıkarsam aldığım bütün ganimetleri yoksullara dağıtacağım*”(179, 11) ifadelerinde ise savaşta galip gelebilmek için Allah'ın yardımını beklenir.

Demirdağ'ın Lalesi” adlı metinde sevginin, dostluğun, vefanın gönülden eksik olmaması için dua edilir. “*Ya Rabbi! Dünyamızdan lale çiçekleri, gönlümüzden sevgi çiçekleri eksik olmasın? Dostluk ve vefa çiçekleri asla solmasın! İnsan çiçeği olan çocuklarımız da evsiz barksız kalmasin... Orada bulunan canlı cansız bütün varlıklar kendi dillerince "Amin!" dediler*”(167, 14).

Esnafın kapısında “*Karınca Duası*”/Asla uğramaz alacakların bedduası./Bereketin simgesi, duaların tamamı/O ufacık, şifalı dua kağıdında saklı./Karınca duası, karıncanın da baş tacı. (164,4) dizelerinde de duanın gücüne gönülden inanma gözler önüne serilir. Karınca Duası'nın bedduayı def edeceğine, bereket getireceğine inanılır.

4.2.2.4.Peygamber Sevgisi

Tablo 53: Peygamber Sevgisi Değeri İle ilgili Öne Çıkan İletiler

Sana her an selam vermek ne güzel/Her an selamını almak güzelden de güzel(190,7).

Büyüyünce de seni rüyamda göreceğim miyim?/ Koşarak cennete yanına gelecek miyim?(190,7)

Son çocuğa kadar sürecek bir yolculuktur bu/Çağrın insanlığı diriltecek esenlik mektubu(190,7).

Çalışmaya konu olan peygamber sevgisi ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 53'te yer verilmiştir. “Çocukların da Peygamberi” adlı şiirde peygamber sevgisi çocuksu bir duyarlılıkla işlenir. “*Sana her an selam vermek ne güzel/Her an selamını almak güzelden de güzel*” (190,7).”*Büyüyünce de seni rüyamda göreceğim miyim?/ Koşarak cennete yanına gelecek miyim?(190,7).*”*Son çocuğa kadar sürecek bir yolculuktur bu/Çağrın insanlığı diriltecek esenlik mektubu*” (190,7) dizelerinde peygamberimize selam vermenin ve almanın güzelliği dile getirilirken cennette peygamber efendimizle birlikte olma isteği de dikkati çeker.

4.2.2.5. Ramazan

Tablo 54: Ramazan Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Ramazan geldi/Hoş geldi,/Oruçları, duaları getirdi/Ramazan sohbetlerini getirdi./Ramazan geldi/Hoş geldi/İnsanları barıştırdı/Sevimli bayramı getirdi(175, 11).

"Benim güzel evladım, mis kokulum, Şu unutkan ihtiyarı üzmeden önce neden söylemedin, bu günün Ramazan'ın ilk günü olduğunu?"(164, 14)

Dergide Ramazan'ın gelişinden dolayı duyulan sevinç te yer alır. Ramazan değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 54'te gösterilmiştir. "*Ramazan geldi/Hoş geldi,/Oruçları, duaları getirdi/Ramazan sohbetlerini getirdi./Ramazan geldi/Hoş geldi/İnsanları barıştırdı/Sevimli bayramı getirdi*"(175, 11) dizeleri Ramazan 'ın gelmesinden dolayı duyulan sevinç ve Ramazan'ın insanlara getirdiği güzelliklerden söz eder. "Çoban ve Ağaç" hikâyesinde yaşlı çoban Ramazan'ı unuttunca üzülür ve kendisine daha önce hatırlatılması gerektiğini dile getirir.

4.2.2.6.Şükür

Tablo 55:Şükür Değeri İle Öne Çıkan İletiler

Şükür Tanrı'm Ninesiz büyütmedin beni Çok şükür/ Şükür Tanrı'm şükür ninemle karşılaştığımıza şükür (155, 9).

Şükür Tanrı'm şükür caka satmadım bilgisayar oyunlarıyla komşu çocuğa. (155,9)

Tablo 55'te şükür değeri ile ilgili öne çıkan iletilere yer verilmiştir." *Şükür Tanrı'm Ninesiz büyütmedin beni Çok şükür/ Şükür Tanrı'm şükür ninemle karşılaştığımıza şükür*" 155, 9) dizelerinde çocuk ninesiz büyümediği için Allah'a şükreder. "Çok Şükür" adlı metinde de çocuk kimseye hava atmadığı için Allah'a şükreder. "*Şükür Tanrı'm şükür caka satmadım bilgisayar oyunlarıyla komşu çocuğa*"(155,9).

4.2.2.7. Namaz

Tablo 56: Namaz Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Annesi sabah namazı okunurken Ali'yi uyandırdı. (161, 17)

Aradan çok geçmeden bu sefer bir âmâ geldi, abdest aldı ve bir kenara çekilip ibadete başladı. (164, 14)

Namaz ile ilgili öne çıkan değerler iletiler Tablo 56'da gösterilmiştir. “Semaver” adlı hikâyede anne sabah ezanı okunurken Ali’yi namazını kılması için uyandırır. “*Annesi sabah namazı okunurken Ali’yi uyandırdı*”(161, 17). “Hz. Musa ile Üç Kişi” adlı metinde de namaz değeri okurun karşısına çıkar. “*Aradan çok geçmeden bu sefer bir âmâ geldi, abdest aldı ve bir kenara çekilip ibadete başladı*”(164, 14).

4.3.Kişisel Gelişime Yardımcı Değerler

4.3.1.Duygusal Nitelikli Değerler

4.3.1.1.Affetme

Tablo 57: Affetme Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler

Çocuk ejderhanın arkadaş bulamayışına üzülerek onu affetmiş ve ejderhanın arkadaşlık teklifini kabul ederek diğer hayvanlarla birlikte mutlu bir hayat geçirmişler(175, 14).

Sakin kusuruna bakma bebeğim. Her insanın bir eksigi vardır mutlaka. Sen onu bağışla(170, 10).

Türkçem dergisinde yer alan kişisel gelişime yardımcı değerlerden biri affetmedir. Affetme değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 57'de gösterilmiştir. “Hz. Musa ve Üç Kişi” adlı metinde çocuk, ejderhaya üzülüp merhamet ederek onu affeder. Hatta ejderhanın arkadaşlık teklifini kabul eder. Affedici olmanın getirdiği arkadaşlık sayesinde diğer hayvanlarla da mutlu bir yaşam sürer. “*Çocuk ejderhanın arkadaş bulamayışına üzülerek onu affetmiş ve ejderhanın arkadaşlık teklifini kabul ederek diğer hayvanlarla birlikte mutlu bir hayat geçirmişler*”(175, 14).

4.3.1.2.Empati Kurma

Tablo 58: Empati Kurma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Zor kardeşim senin için çok zor valla/Öyle durmak gün boyu/Bakmadan ne sağa ne sola(155,9).

Bir anda arkadaşımın yerine koydu kendisini(169,4).

Empati kurma becerisi “Korkuluk ve Sütlaç ” metinlerinde belirgin olarak karşımıza çıkar. Söz konusu bu iletiler Tablo 58'de gösterilmiştir. “*Zor kardeşim senin işin çok zor valla/Öyle durmak gün boyu/Bakmadan ne sağa ne sola(155,9)* dizelerinin yer aldığı “Korkuluk” şiirinde birey kendini korkuluğun yerine koyar ve işinin ne kadar zor olduğu kanısına varır. “*Bir anda arkadaşının yerine koydu kendisini”(169,4)* ifadelerinde ise çocuk yaşanan bir olay karşısında kendini arkadaşını yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlamaya çalışır.

4.3.1.3.Güler Yüzlü Olma

Tablo 59: Güler Yüzlü Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Sen hiç gülmezsen/Seni kimseler sevmez!(176,5)
Onlara güler yüz göstermeliyiz. Hoş sohbetler etmeliyiz(176,6).
Gelen müşterilere güler yüzü, tatlı diliyle elbise beğendirmede üstüne yoktu. Mağazaya sürekli gelen müşteriler hemen onu soruyordu(193,7)

Kişisel gelişime yardımcı değerlerden biri de güler yüzlü olmadır. Türkçem dergisi yer verdiği metinlerde bireylere güler yüzlü olmayı öğütler. Tablo 59'de güler yüzlü olma değeri ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. “*Sen hiç gülmezsen/Seni kimseler sevmez!”(176,5)* dizelerinde bireyin çevresindeki insanlara güler yüzle davranması gerektiği hatta davranmazsa sevilmeceği okura sezdirilir. Güler yüzlü olmanın okura sezdirildiği bir diğer metin ise “Sevgi Bir Güneş Gibidir” metnidir. Burada da yine güler yüz gösterme öğütlenir. “*Onlara güler yüz göstermeliyiz. Hoş sohbetler etmeliyiz”(176,6)*.Dergide güler yüzlü olmanın günlük hayatta çevremizle iletişimimizdeki yerine de değinilir. “*Gelen müşterilere güler yüzü, tatlı diliyle elbise beğendirmede üstüne yoktu. Mağazaya sürekli gelen müşteriler hemen onu soruyordu”(193,7)* ifadelerinin yer aldığı “Kese Kâğıdı” metninde çalışan güler yüzü ve tatlı dili sayesinde elbiseleri müşterilere beğendirebilmektedir. Öyle ki mağazaya sürekli gelen müşteriler hemen bu tatlı dilli ve güler yüzlü mağaza çalışanını sorar.

4.3.1.4.Kanaatkâr Olma

Tablo 60: Kanaatkâr Olma Değeri ile İlgili Öne Çıkan Değerler

Orman cini oduncuların açgözlülüklerine çok kızmış. Oduncuların baltaları eski haline dönüşmüş. Bununla da kalmayıp baltaların sapları çıkmış, başlamış sahiplerinin kafasına inmeye. Oduncular, kaçıp canlarını zor kurtarmışlar. Bir daha da açgözlülük yapmamaya söz vermişler(179, 10).

Elindekilerle yetinmeyi öğrenmelisin dedi. Fakat kedinin umurunda değildi bu, önemli olan güzel yiyeceklerdi(179, 10).

Sekizinci balığı da avladıktan sonra "Bu kadarı da yeter." dedi Bircan. "Açgözlülüğe gerek yok." diye ekledi sonra(184,6).

Araştırmaya konu olan kanaatkâr olma değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 60'ta sıralanmıştır. Söz konusu değerler okura açgözlü olamamayı, kanaatkâr olmayı öğütlemektedir. "Dürüst Oduncu" hikâyesinde orman cini açgözlülük yapan odunculara kızarak onlara ceza verir. Canı zor kurtaran oduncular ise bir ha açgözlülük yapmayıp kanaatkâr davranacaklarına söz verir. "Orman cini oduncuların açgözlülüklerine çok kızmış. Oduncuların baltaları eski haline dönüşmüş. Bununla da kalmayıp baltaların sapları çıkmış, başlamış sahiplerinin kafasına inmeye. Oduncular, kaçıp canlarını zor kurtarmışlar. Bir daha da açgözlülük yapmamaya söz vermişler"(179, 10). "Aç Gözlü Kedi" metninde ise elindekilerle yetinme öğütlenir. "Elindekilerle yetinmeyi öğrenmelisin dedi. Fakat kedinin umurunda değildi bu, önemli olan güzel yiyeceklerdi"(179, 10). Benzer bir öğüt ise Bircan'ın Balık Avı adlı metinde yer alır. Bircan sekizinci balığı avladıktan sonra kendine açgözlülüğe gerek olmadığını bu kadar balığın yetebileceğini söyler. "Sekizinci balığı da avladıktan sonra "Bu kadarı da yeter." dedi Bircan. "Açgözlülüğe gerek yok." diye ekledi sonra"(184,6).

4.3.1.5.Özür Dileme

Tablo 61: Özür Dileme Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler

Elimden olmayarak size karşı kaba bir söz söylediysem bağışlayın(162,8).

Birbirlerine sarılıp özür dilemişler(166, 13).

Metin de yaptığı işe üzüldü. Annesinden özür diledi(176,8).

Özür dileme değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 61'de sıralanmıştır. Topal Karınca Masalı'nda karınca kaba bir söz söyleme ihtimalinden dolayı özür dilemektedir. *Elimden olmayarak size karşı kaba bir söz söylediysem bağışlayın(162,8)*. “Sevgi Ağacı” adlı metinde de yapılan hatanın farkına varılarak sarılıp özür dlenir. *“Birbirlerine sarılıp özür dilemişler”(166, 13)*. Benzer duygular “Kavanozu Kim Kırdı?” adlı metinde de göze çarpar. Hikâyenin kahramanı Metin, kavanozu kırmaktan dolayı üzüntü duyar ve annesinden özür diler. *“Metin de yaptığı işe üzüldü. Annesinden özür diledi”(176,8)*.

4.3.1.6.Hediyeleşme

Tablo 62: Hediyeleşme Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

- "Teyze, ayı yalnız kaldı. Konuşacak arkadaşı yok, sıkılıyor."
- "Ben ne yapabilirim?"
- " Ona yavru hediye al! yalnız kalmasın."(179,5).

Orhan işte benim hediyem. Babam çantacı olduğu için, sana bir çanta getirdim...(181,6).

Paketlerin içinde de, öğrencilere hediye etmek üzere getirdikleri kitaplar, defterler, kalemler vardı. Mehmetçikler kitapları, defterleri, kalemleri öğrencilere dağıttılar. Öğrencilerin keyiflerine diyecek yoktu. Mehmetçikler'in kendilerine hediye ettikleri kitapların sayfalarını açıp karıştırıyorlardı boyuna. (192,5).

Türkçem dergisi hediyeleşme değerine de yer verir. Hediyeleşme değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 62'de sıralanmıştır. “- *"Teyze, ayı yalnız kaldı. Konuşacak arkadaşı yok, sıkılıyor."/*- *"Ben ne yapabilirim?"*/- *" Ona yavru hediye al! yalnız kalmasın."(179,5)* ifadelerinde teyzesi yeğenine ayıcığı yalnız kalmasın diye ona hediye almasını söyler. ”Yaş Günü” adlı metinde Orhan, arkadaşına yaş günü hediyesi götürür. *“Orhan işte benim hediyem. Babam çantacı olduğu için, sana bir çanta getirdim...”(181,6)*. “Ben de Mehmetçik Olacağım” metninde ise askerler öğrencilere kitap, defter ve kalem hediye ederek öğrencileri keyiflendirirler. *“Paketlerin içinde de, öğrencilere hediye etmek üzere getirdikleri kitaplar, defterler, kalemler vardı. Mehmetçikler kitapları, defterleri, kalemleri öğrencilere dağıttılar.*

Öğrencilerin keyiflerine diyecek yoktu. Mehmetçikler'in kendilerine hediye ettikleri kitapların sayfalarını açıp karıştırıyorlardı boyuna”(192,5).

4.3.1.7.Sorumluluk

Tablo 63: Sorumluluk Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

- "Çünkü Ay'ın önemli bir sorumluluğu var. O, gece boyunca gökyüzünde yürümeli, sabah vaktine kadar Güneş'in evine ulaşmalı, Daha kuşlar uyanmadan, Güneş'i uyandırmalı" dedi(179,4).

Türkçem dergisinde sorumluluk değeri de sezdirilir. Sorumluluk değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 63'te gösterilmiştir. “Ay Benimle Uyumadı” metninde Ay'ın da bir sorumluluğu olduğu dile getirilir. Bu yolla okura sorumluluk duygusu sezdirilir. - "*Çünkü Ay'ın önemli bir sorumluluğu var. O, gece boyunca gökyüzünde yürümeli, sabah vaktine kadar Güneş'in evine ulaşmalı, Daha kuşlar uyanmadan, Güneş'i uyandırmalı" dedi”(179,4).*

4.3.1.8. Sözünde Durma

Tablo 64: Sözünde Durma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Ama o günden sonra da verdiği sözü hep yerine getirmiş(155, 16).

Gerçekten de kral sözünü tutmuş. Oğlanı yanına başyardımcısı olarak almış(167,9).

Allah'a tekrar işiniz düşecekse verdiğiniz sözü tutun, adağınızı yerine getirin, ganimetleri yoksullara dağıtın/Zor zamanlarda, sıkışık anlarda verilen sözler; durular iyileşince unutulmamalıdır. Aynı sıkışık durumlara düşmemeye garanti kimse edemez(179, 11).

Sözünde durma değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 64'te gösterilmiştir. “Verilen Söz Tutulmalı” metninde birey yaşadığı olaylardan sonra verdiği sözü yerine getirmeye gayret emektedir. “*Ama o günden sonra da verdiği sözü hep yerine getirmiş”(155, 16).Gerçekten de kral sözünü tutmuş. Oğlanı yanına başyardımcısı olarak almış(167,9)* ifadelerinin yer aldığı “Yoksul Çocuk ve Dilenci” metninde kral sözünü tutarak yoksul çocuğu başyardımcısı yapar. Bu yolla okura sözünde durulması gerektiği sezdirilir. “*Gerçekten de kral sözünü tutmuş. Oğlanı yanına başyardımcısı olarak almış”(167,9).* “Eğer Allah'a Bir Daha İşiniz Düşmeyecekse” adlı metinde ise verilen sözün tutulması gerektiği hele sıkışık anlarda verilen sözün

iyileşince hiç unutulmaması gerektiği öğütlenir. “Allah'a tekrar işiniz düşecekse verdiğiniz sözü tutun, adağınızı yerine getirin, ganimetleri yoksullara dağıtın. Zor zamanlarda, sıkışık anlarda verilen sözler; durular iyileşince unutulmamalıdır. Aynı sıkışık durumlara düşmemeye garanti kimse edemez”(179, 11)

4.3.1.9. Teşekkür Etme

Tablo 65: Teşekkür Etme Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler
Benim başkalarına teşekkür ederim deyişim onda özel bir sevinç yaratıyordu. İndiğimizde adama teşekkür etmeyi unutma(153,6).
Dedeme de teşekkür etmek ereğiyle/At deriz,/At deriz,/Biz dedeyi/Çok severiz!" şeklindeki tekerlememizi söyledik(163, 12).
Çok teşekkür ederim, dedi, sizin bu iyiliğinizi hiçbir zaman unutmayacağım. Bir çay içer misiniz?(164,8).
Tüm hayvanlara teşekkür etmiş, yardımlarını esirgemeyip, kendisini hayata döndürdükleri için(166, 12).

Teşekkür etme değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 65'te yer verilmiştir. “Şaşkınlık” adlı metinde adam, kahramanın teşekkür etmesinden dolayı sevinmekte ve ondan teşekkür etmesini unutmamasını tembihlemektedir. “Benim başkalarına teşekkür ederim deyişim onda özel bir sevinç yaratıyordu. İndiğimizde adama teşekkür etmeyi unutma”(153,6).

“Dedeme de teşekkür etmek ereğiyle/At deriz,/At deriz, Biz dedeyi/Çok severiz!" şeklindeki tekerlememizi söyledik”(163, 12) dizelerinin yer aldığı “Dedemin Atları” şiirinde çocuklar dedelerine teşekkür etmek amacıyla ona sevgi dolu bir tekerleme söyler. “Ayla” adlı metinde Ayla kendisine yapılan iyiliğe karşı teşekkür eder ve çay ikram eder. “Çok teşekkür ederim, dedi, sizin bu iyiliğinizi hiçbir zaman unutmayacağım. Bir çay içer misiniz?(164,8). “Sevgi Ağacı” adlı metinde ise karınca tüm hayvanlara kendisine yardım edip hayata döndürdüğü için teşekkür eder. “Tüm hayvanlara teşekkür etmiş, yardımlarını esirgemeyip, kendisini hayata döndürdükleri için”(166, 12).

4.3.1.10.Umutlu Olma

Tablo 66: Umutlu Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

İki papatya aralığında/Bakarım dünyaya/İnsan gibi umutlu/ İnsan gibi güzel(152,7).

Kapalı kalmaz kapılar/ Davran eşikte bekleme/ Silkin beşikte bekleme/ Delik deşikte bekleme(153,5).

Umut, dağları birer birer aşmış/Ona bile umudun cilvesi ulaşmıştır/Sır doludur Sarıkamış illeri(171,4).

Tablo 66'da umutlu olma değeri ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. İletilerde umutlu olmanın önemi vurgulanmıştır. “İki papatya aralığında/Bakarım dünyaya/İnsan gibi umutlu/ İnsan gibi güzel”(152,7) dizelerinin yer aldığı “Eşekten Düşünce” adlı şiirde dünyaya umutlu bakmak gerektiği okura sezdirilir.

“Kapalı kalmaz kapılar/Davran eşikte bekleme/Silkin beşikte bekleme/Delik deşikte bekleme”(153,5) dizelerinin geçtiği “Açık Kapılar” şiirinde hiçbir kapının kapalı kalmayacağı ve buna bağlı olarak silkinerek umut ederek davranmamız gerektiği okura tavsiye edilir.

“Sarıkamış Şiiri” adlı şiirde ise umudun hiçbir engeli tanımayışı, dağları bile aşışı vardır. “Umut, dağları birer birer aşmış/Ona bile umudun cilvesi ulaşmıştır/Sır doludur Sarıkamış illeri”(171,4).

4.3.1.11.Vicdan

Tablo 67: Vicdan Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Sabaha kadar gözlerimi kapayamadım. Hava henüz ağarırken Pervin'i uyandırdım. Kalktım. Ben içimdeki vicdan azabını boşaltmak için acele ediyordum(152,5).

Türkçem dergisi duygusal nitelikli değerlerden biri olan vicdan değerine de yer verir. Tablo 67'de vicdan değeri ile ilgili öne çıkan ileti gösterilmiştir. Dergide vicdan değeri Kaşağı adlı metinde en belirgin biçimde okurun karşısına çıkar. “Sabaha kadar gözlerimi kapayamadım. Hava henüz ağarırken Pervin'i uyandırdım. Kalktım. Ben içimdeki vicdan azabını boşaltmak için acele ediyordum” (152,5) ifadelerinin yer aldığı söz konusu metinde çocuk yaptığı hatan dolayı vicdan azabı çeker ve bu azap onu sabaha kadar uyutmaz. Dergide bu vesileyle vicdan değeri okura sezdirilmeye çalışılır.

4.3.2.Düşünsel Nitelikli Değerler

4.3.2.1.Azimli Olma

Tablo 68: Azimli Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Hafız dedem/Bilgi hazinesi/Önünde kitap dolu sehpa/Seksen yaşında tükenmemiști hevesi(166,8).

Her yarışta birinci olmak için/Gün gece çalışır(172,7).

İsa yılmadı, kum çıkarmanın ustalığını çabuk öğrendi(185, 11).

Azimli olma değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 68'de sıralanmıştır. “*Hafız dedem/Bilgi hazinesi/Önünde kitap dolu sehpa/Seksen yaşında tükenmemiști hevesi*”(166,8) dizelerinin yer aldığı “Hafız Dedem” şiirinde çocuk dedesinin bir bilgi hazinesi olduğunu dile getirir. Bu durumu ise sehpa/sının kitap dolu olmasına, seksen yaşında olmasına rağmen tükenmeyen hevesine yani azmine bağlar. Benzer bir durum “*Her yarışta birinci olmak için/Gün gece çalışır*”(172,7)dizelerinde de kendini gösterir. “Kumcu İsa” adlı hikâyede ise İsa eşini, çocuklarını geçindirebilmek için yılmadan azimle çalışarak kum çıkarmada usta olur. “*İsa yılmadı, kum çıkarmanın ustalığını çabuk öğrendi*”(185, 11).

4.3.2.2. Düşünerek Davranma

Tablo 69: Düşünerek Davranma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

İnsan kendini bir kuyuya atmadan önce iyi düşünmeli(166,4).

Tablo 69'da düşünerek davranma değeri ile en belirgin şekilde öne çıkan ileti gösterilmiştir. Düşünerek davranma değeri en belirgin olarak “İki Kurbağa” adlı metinde karşımıza çıkar. “İki Kurbağa” adlı metinde insanın bir işi yapmadan önce iyice düşünmesi gerektiği vurgulanır. “*İnsan kendini bir kuyuya atmadan önce iyi düşünmeli*”(166,4)

4.3.2.3.Bilgili İnsan Olma

Tablo 70: Bilgili İnsan Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

"Aferin oğlum" demiş. En güzel ve en pahalı meyveyi sen getirdin. Mükâfatı sen kazandın. İnsan için

bilgiden daha kıymetli bir şey yoktur. En pahalı meyve bilgidir(155,5).

Bir daha küçük olsam/İki yabancı dil, bilgisayar öğrenirdim(172,7).

Çalışmaya konu olan bilgili insan ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 70'te gösterilmiştir. “En Pahalı Meyve” metninde bilgili insan olmanın önemi vurgulanarak bilgili insan yüceltilmektedir. İnsan için bilgiden daha kıymetli bir meyvenin olamayacağı dile getirilir. *“Aferin oğlum” demiş. En güzel ve en pahalı meyveyi sen getirdin. Mükâfatı sen kazandın. İnsan için bilgiden daha kıymetli bir şey yoktur. En pahalı meyve bilgidir”(155,5).*

“Bir daha küçük olsam/İki yabancı dil, bilgisayar öğrenirdim”(172,7) dizelerinin yer aldığı “Bir Daha Küçük Olsam” şiirinde birey bir daha küçük olsa iki yabancı dil ve bilgisayar öğrenerek kendini geliştirip bilgi bir insan olmayı istemektedir.

4.3.2.4.Kendine Güven

Tablo 71: Kendine Güven Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler

Herkes kendine verilen özelliklere göre yaşamalı, onu bunu taklit ederken kendine zarar vermemeli(159, 10).

Türkçe dergisinin kişisel gelişime yardımcı değerlerden kendine güven değerine de yer verdiği de görülür. Tablo 71'de kendine güven değeri ile ilgili öne çıkan iletiler yer almaktadır. “Eşek ile Çekirge” adlı metinde herkesin kendine verilen özelliklere göre yaşaması, başkasına özenmemesi ve bunlara bağlı olarak da kendine güvenmesi gerektiği vurgulanır. Kişinin kendine güvenmeyip de başkasını taklit etmeye kalkmasının kendine zarar vereceği ifade edilir. *“Herkes kendine verilen özelliklere göre yaşamalı, onu bunu taklit ederken kendine zarar vermemeli”(159, 10)*

4.3.2.5.Merak

Tablo 72: Merak Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Çok merak eder bizim Vanya /Güneş ışığı sığar mı kutuya / Circır böceğinin çalgısı nedendir? Nasıl çalar? / Hem daha birçok önemli şeyler /Şu bizim Vanya öğrenmek ister(152,6).

Siyah beyaz ekranlar ve kartpostallardan gördüğü, kitaplardan okuduğu o il hakkında sormak istediği ne çok soru vardı zihninde(155,7).

Bu denizler, bulutlar /Kayalar, ağaçlar hepimizinse/ Bu savaş niye anne?(156,6)

Tablo 72'de dergide yer alan merak değeri ile ilgili iletiler sıralanmıştır. Merak değerine yer verilen metinlerde çeşitli olay ve durumlara merak duyulur.

“Çok merak eder bizim Vanya/Güneş ışığı sığar mı kutuya /Cırcır böceğinin çalgısı nedendir? Nasıl çalar? /Hem daha birçok önemli şeyler/Şu bizim Vanya öğrenmek ister”(152,6) dizelerinde Vanya çok meraklı bir çocuk olarak okurun karşısına çıkar. Güneş ışığının kutuya sığıp sığmayacağı, cırcır böceğinin çalgısının neyden olduğu ve nasıl çaldığı gibi birçok önemli şeyi merak eder. “Hayatın En Anlamlı Alkışı Çınlar Hep Kulaklarında” adlı metinde kahramanın kartpostallardan gördüğü, kitaptan hakkında bilgi edindiği ili çok meraka eder ve zihninde bu merakı gidermeye yönelik birçok soru oluşur. “Siyah beyaz ekranlar ve kartpostallardan gördüğü, kitaplardan okuduğu o il hakkında sormak istediği ne çok soru vardı zihninde”(155,7).

“Bu denizler, bulutlar /Kayalar, ağaçlar hepimizinse/Bu savaş niye anne?”(156,6) dizelerinin yer aldığı “Anneye Sorular” şiirinde çocuksu bir merak göze çarpar. Çocuk denizlerin, bulutların, kayaların ve ağaçların bütün insanlığın olmasına rağmen savaşların neden çıktığına anlam veremez ve buna merakından annesine sorular sormaktadır.

4.3.2.6. Ölçülü Olma

Tablo 73: Ölçülü Olma Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler

Annesi Ayşe'nin bebeğine bu kadar düşkün olmasını doğrusu istemiyordu. Üzerine çok düşülen şeylerin kaybedileceğine dair bir duygu vardı içinde(161,6)

Arkadaşlar, haddimizi bilelim. Bu kriz döneminde böylesine lüks şeyleri nasıl isteyebiliriz(163,6).

Kişisel gelişime yardımcı değerlerden biri de ölçülü olmadır. Ölçülü olma değeri ile ilgili öne çıkan iletilere Tablo 73'te yer verilmiştir. *Annesi Ayşe'nin bebeğine bu kadar düşkün olmasını doğrusu istemiyordu. Üzerine çok düşülen şeylerin kaybedileceğine dair bir duygu vardı içinde(161,6)* ifadelerinin yer aldığı

“Ayşe’nin Bebeği” metninde annesi, Ayşe’nin bebeğine çok düşkün olmasını istemez. Çünkü üzerine düşülen şeylerin çabuk kaybedileceğine dair bir duygu taşımaktadır içinde. Bu yüzden Ayşe’nin bebeğine düşkünlüğü konusunda aşırıya gitmemesini, ölçülü olmasını ister. “Bostan Buluşması” metninde haddin bilinmesi gerektiği, lükse ve aşırıya gidilmeden ölçülü olma öğütlenir. “*Arkadaşlar, haddimizi bilelim. Bu kriz döneminde böylesine lüks şeyleri nasıl isteyebiliriz*”(163,6).

4.3.2.7.Tedbirli Davranma

Tablo 74: Tedbirli Davranma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Bütün yiyecekleri depolayıp kışa hazırlık yaparlarmış(153,7).

Güçlükler de /Kapınızı çalmadan /Gerekeni yapmalı/ Hemen önlem almalı(156,5).

Türkçem dergisinde tedbirli davranma değeri ile ilgili iletiler de verilir. Tablo 74’te tedbirli davranma değeri ile ilgili öne çıkan iletiler sıralanmıştır. “*Bütün yiyecekleri depolayıp kışa hazırlık yaparlarmış*(153,7) ifadelerinin geçtiği “Ağustos Böceği ile Karınca Masalı” nda karıncalar yiyecekleri depolayarak kış için tedbir alır. “*Bütün yiyecekleri depolayıp kışa hazırlık yaparlarmış*(153,7).

“*Güçlükler de /Kapınızı çalmadan/Gerekeni yapmalı/Hemen önlem almalı*”(156,5) dizelerinde ise henüz güçlükler kapımızı çalmadan gerekeni yapıp tedbirli davranmak gerektiği okura öğütlenir.

4.3.2.8.Hatasının Farkına Varma

Tablo 75: Hatanın Farkına Varma Değeri ile İlgili Öne Çıkan İletiler

Kendi hatamı anlayarak vicdan azabı çektim(177, 10).

Tavus kuşu ne kadar büyük bir hata yaptığımı kibirli olmanın kendisine hiçbir şey kazandırmadığımı ve yalnız kaldığımı anlamış(188, 11).

Hatanın farkına varma değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 75’te gösterilmiştir. “*Kendi hatamı anlayarak vicdan azabı çektim*”(177, 10) ifadelerinin yer aldığı “Yüksek Ağaçlar Gölgesinde” metninde birey yaptığı hatanın farkına varır ve vicdan azabı çeker. “Tavus Kuşu” metninde ise tavus kuşu hatasını anlayarak kibirli davranmanın kendisine hiçbir şey kazandırmadığının, yalnız kaldığının farkına varır.

“Tavus kuşu ne kadar büyük bir hata yaptığını, kibirli olmanın kendisine hiçbir şey kazandırmadığını ve yalnız kaldığını anlamış”(188, 11).

4.3.2.9. Temizlik

Tablo 76: Temizlik Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Topal karınca yemeğini yedikten sonra, yere düşen kırıntıları toplamış, yeşillikler arasında hiçbir çöp bırakmadan her tarafı temizlemiş. Yere serdiği bezi güzelce toplayıp kaldırmış. Geçip dereye ellerini bir iyice yıkamış, dişlerini fırçalamış(162,8).

Annem çok temiz ve titiz bir kadın olduğundan, evimizde tek bir evcil hayvan bile yoktu. Tavuk, kuzu, kedi, köpek gibi hayvanları çok sevdiğimiz halde, onları bahçemize asla sokmazdık(192,8).

Araştırmaya konu olan temizlik değeri ile ilgili öne çıkan iletiler Tablo 76'da gösterilmiştir. “Topal Karınca” adlı metinde karınca yemeğini yedikten sonra etrafı çöp bırakmadan temizler. Dereye ellerini yıkayıp dişlerini fırçalayarak temizliğine dikkat eder. *“Topal karınca yemeğini yedikten sonra, yere düşen kırıntıları toplamış, yeşillikler arasında hiçbir çöp bırakmadan her tarafı temizlemiş. Yere serdiği bezi güzelce toplayıp kaldırmış. Geçip dereye ellerini bir iyice yıkamış, dişlerini fırçalamış”*(162,8). *“Annem çok temiz ve titiz bir kadın olduğundan, evimizde tek bir evcil hayvan bile yoktu. Tavuk, kuzu, kedi, köpek gibi hayvanları çok sevdiğimiz halde, onları bahçemize asla sokmazdık”*(192,8) ifadelerini yer aldığı “Pamuk” metninde anne çok temiz ve titiz olduğundan eve tek bir evcil hayvan bile sokmaz. *“Annem çok temiz ve titiz bir kadın olduğundan, evimizde tek bir evcil hayvan bile yoktu. Tavuk, kuzu, kedi, köpek gibi hayvanları çok sevdiğimiz halde, onları bahçemize asla sokmazdık”*(192,8).

4.3.2.10. Tutumlu Olma

Tablo 77: Tutumlu Olma Değeri İle İlgili Öne Çıkan İletiler

Ayşe'nin annesi, her gün ihtiyaçlarından birini kısararak bebeği almak için gerekli parayı biriktirmeye çalışıyordu(161,6).

Çalışmaya konu olan tutumlu olma değeri ile ilgili en belirgin şekilde karşımıza çıkan ileti Tablo 77'de gösterilmiştir. “Ayşe'nin Bebeği” metninde Ayşe'nin annesi Ayşe'ye bebeği almak ister. Bunun için de her gün ihtiyaçlardan

kırsarak bebeği almaya çalışır. Tutumlu davranır. “Ayşe'nin annesi, her gün ihtiyaçlarından birini kırsarak bebeği almak için gerekli parayı biriktirmeye çalışıyordu”(161,6).

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Türkçem dergisinde Yer Alan Metinlerin Eğitsel Değerler Açısından İncelenmesi adlı çalışmada derginin 42 sayısı değer aktarımı bakımından incelenmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Türkçem dergisi evrensel, millî, manevi ve bireyin kişisel gelişimine yardımcı olabilecek değerler bakımından zengin bir dergidir. Dergi, çocuklara bu değerleri kazandırma noktasında önemli bir görevi yerine getirmektedir. Çalışmada tespit edilen değerler üç ana grup altında birleştirilmiştir. Evrensel değerler, millî ve manevi değerler, kişisel gelişime yardımcı değerler kendi içlerinde de ayrı başlıklara ayrılmıştır. Dergide evrensel değerlerden en çok sevgi değeri göze çarpmaktadır. Özellikle aile sevgisi geniş bir yer tutmaktadır. Dergide aile sevgisi başlığı altında, anne, baba, kardeş, nine, dede, torun, evlat sevgisine yer verilerek bir toplumda aileye olan sevgi ve bağlılığın önemi okura sezdirilmeye çalışılır. Dergi çocukların kimlik inşasına önem verdiği için kimlik inşasında en önemli etken olan aile sevgisine büyük bir yer ayırdığını söylemek mümkündür. Aile kimi zaman sevgi, şefkat, merhamet unsuru kimi zaman da yol gösterici, koruyup kollayıcı bir unsur olarak dergide yer alır. Çocuk bu yolla aile sevgisinin, bağlarının önemini sezerken bir yandan da şefkat, merhamet gibi değerleri sezer. Dergide ayrıca aile karakterleri üzerinden çeşitli davranışlar çocuklara kazandırılmaya çalışılır. Anne karakteri üzerinden sevgi, merhamet, şefkat gibi iletiler verilirken baba karakteri üzerinden, doğru yolu gösterme, çalışma, aileyi geçindirme gibi iletiler verilir. Nine ve dede karakteri de torunlarıyla oyun oynayan, onlara masal okuyan saygı duyulması gereken aile büyükleri olarak okurun karşısına çıkar. Kılıç (2017) da yaptığı çalışmada söz konusu karakterlerin verdiği iletiler bakımından birtakım değerleri aktarmada önemli bir görev üstlendiği sonucuna varır. Türkçem dergisinde sevgi ekseninde doğa ve hayvan, kitap, çocuk, öğretmen sevgisi de okurun karşısına çıkar. Çocuk, doğa ve hayvan sevgisi sayesinde çevre bilinci kazanarak örnek davranışlar sergiler. Arkadaşlık ve dostluk, dayanışma, paylaşma, yardımseverlik, iyilik, hoşgörü, saygı, misafirperverlik birlik ve beraberlik değerleri de dergide yer alan

evrensel değerlerdir. Çocuk sosyal bağları güçlendiren bu değerler vesilesiyle toplumuyla daha güçlü ilişkiler kurabilmektedir. Çevresindeki insanların duygu ve düşüncelerini daha iyi anlayabilmektedir. Böylelikle sağlam bir toplumun yapı taşlarından biri olma yolunda da ilerlemektedir.

Türkçem dergisinde bireyi günlük hayatta ön plana çıkaracak evrensel değerler de kendini gösterir. Çocuk bu değerleri benimsediği takdirde günlük hayatta ön plana çıkacağını, örnek bir birey olacağını bilir ve bu doğrultuda hareket etmeye başlar. Çocuk adaletli, cesur, çalışkan, fedakâr olmayı başarırsa hem kendine hem de çevresindeki insanlara yararlı bir birey olacağını farkına varır. Merhamet, sabır, şefkat, vefa değerleri de bireyi günlük hayatta öne çıkaracak diğer evrensel değerler olarak okurun karşısına çıkar. Çocuk vefa, sabır, merhamet, şefkat gibi değerleri içselleştirirse sağlam karakteriyle günlük hayatta ön planı çıkacağını ve çevresi tarafından da yüceltileceğini sezinler. Bütün bunlar sonucunda sağlam kimlikli yetişen çocuk sağlam bir toplumun temelini atmış olur. Karakoç (2014) da yaptığı çalışmada çocukların benimseyeceği bu evrensel değerler vasıtasıyla benliklerinin daha sağlam olacağı sonucuna varır.

Geleceğine önem veren milletler millî ve manevi değerlerini koruma ve yaşatma çabası içerisinde. Söz konusu milletler millî ve manevi değerleri çeşitli yollarla çocuklarına kazandırmayı amaç edinmektedir. Türkçem dergisindeki metinleri inceleme sonucunda tespit edilen değerlerden biri millî ve manevi değerlerdir. Dergide bu değerler çeşitli olaylar ve durumlar vesilesiyle okurun karşısına çıkar. Dil bilinci değeriyle ilgili öne çıkan iletilerin sıklığı göze çarpar. Ana dilin güzelliği, zenginliği birtakım iletiler üzerinden okura verilir. Türkçenin korunması, Türkçeye sahip çıkılması gerektiği, dilini unutmanın kimliğini unutmak demek olduğu çocuklara sezdirilmeye çalışılır. Zaten “Balkanlarda Anadil Zevkini Beraber Yaşatalım” başliğıyla çıkan Türkçem dergisi bu anlamda önemli bir görev yürütür. Osmanlı İmparatorluğu’nun dağılmasından beri çeşitli sıkıntılar yaşayan, azınlık durumuna düşen Balkan toplumunun kimliğini unutmamak için dilini koruyup yaşatmaya çalıştığını söylemek mümkündür. Buna en güzel yol da ana dil bilincini yaşatmak için çocuklara yönelik bir dergi hazırlamak ve öncelikle çocuklara yatırım yapmak olarak görülmüştür. Ana dil üzerinde hassasiyetle duran Türkçem

dergisinde dil varlığı ile ilgili pek çok ileti göze çarpmaktadır. Dergide yer alan metinlerde atasözü ve deyimlere sıkça başvurulduğu görülmektedir. Çocuklara çeşitli atasözleri ve deyimler üzerinden dilimizin zenginliği sezdirilmeye çalışılır. Çocuklar atasözlerinden hem gerekli dersleri çıkarabilmekte hem de anadilinin imkânlarını daha iyi görebilmektedir. Dil varlığı ile ilgili öne çıkan değerler arasında mani, masal ve fıkra da yer verilir.

Milletler geçmişlerinden ders çıkararak ve güç alarak ayakta kalabilmektedir. Tarihindeki şanlı olayları, kahramanlıkları bilen ve bunlarla gurur duyan çocukların yetişmesi sayesinde milletler geleceğine güvenle bakabilmektedir. Bu noktada Türkçem dergisinde yer alan metinler taşıdığı iletiler bakımından büyük önem arz etmektedir. Dergide vatan sevgisi, millet sevgisi, bayrak, barış, özgürlük, kahramanlık, Atatürk değerlerine yer verilmiştir. Ayrıca Kosova'da çıkmasına rağmen diğer Türk dünyasındaki gelişmelere kayıtsız kalmayan Türkçem dergisi 15 Temmuz gecesi Türkiye'de yaşanan olaylara da yer verir. O gece hain düşman saldırısına karşı Türk milletinin gösterdiği kahramanlığı gören çocuğun vatanına sahip çıkma duygusunun gelişeceğini düşünür. Vatan, millet, özgürlük ve bayrak sevgisiyle dolu olan çocuklar devletine hiçbir zarar gelmesini istemez. Bu değerleri yaşayan ve yaşatmaya çalışan bireyler geçmişlerinden ders alarak geleceğe güvenle bakmaktadır. Dergide milletin tarihi ile ilgili bu değerler çeşitli yazınsal türler aracılığıyla okura sezdirilir. Dergide ayrıca Kosova ve Balkan tarihi ile ilgili iletiler de dikkat çekmektedir. Türkçem dergisi üstlendiği görev dolayısıyla Balkanlarda yaşayan Türk çocuklarının sağlam kimlikli ve toplumunda ideal birey olmasını amaçladığı için bu iletilere sıkça yer vermiş olabilir. Benzer bir çalışmada Akbayrak (2014) ve Alabaş (2014) da o dönemdeki çocuk dergilerinin çocukları döneminin ideal bireyi yapma, Cumhuriyet rejimini benimseme gibi olumlu davranış biçimleri kazandırmaya ağırlık verdiğini tespit etmiştir.

Manevi değerler aile ve toplum bağlarını güçlendiren en önemli unsurdur. Manevi değerler bakımından gelişmiş aileler ve toplumlar sağlam bir gelecek adına büyük bir önem arz etmektedir. Manevi değerleri benimsemiş aileler ve toplumlar sağlam karakterli nesiller yetiştirebilmektedir. Türkçem dergisi bu anlamda da üzerine düşen görevi layıkıyla yerine getirmektedir. Dergide Allah sevgisi, bayram,

dua, peygamber sevgisi, şükür, ramazan ve namaz değerleri en sık göze çarpan değerlerdendir. Dergide yer alan metinler aracılığıyla çocuklara bu değerler sezdirilmeye çalışılır. Bu vesileyle çocukların hem inanç bakımından hem de gelenekleri bakımından bilinçlendirilmeye çalışıldığı söylenebilir. Nitekim Yılmaz(2016) 'a göre de Türkçem dergisi Balkanlarda “akıllı, değerlerine bağlı ve millî hassasiyetleri olan bir nesil” yetiştirme konusunda bir kimlik inşa etmeye çalışmıştır.

Türkçem dergisi çocukların iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olmalarını sağlayacak bilgi, beceri, tutum, davranış ve alışkanlıkları kazandırmayı da amaç edinir. Dergide çocukların kendini geliştirmesine yardımcı olacak pek çok değer yer alır. Affetme, empati kurma, güler yüzlü olma, kanaatkâr olma, özür dileme hediyeleşme, sorumluluk, sözünde durma, umutlu olma, vicdan kişisel gelişime yardımcı duygusal nitelikli değerler olarak okurun karşısına çıkar. Söz konusu değerleri kazanan çocuk kendini sağlıklı bir biçimde geliştirebilmektedir. Çalışmasında bu tür davranışların bireyi toplumun gözünde yücelten davranışlar olması bakımından da kazanılması gereken değerler olduğu vurgulamaktadır. Çocukların daha çok gözlem yoluyla davranışlarını şekillendirdiklerini düşündüğümüzde bu tür davranışları çeşitli karakterleri model alarak edindiklerini söylemek mümkündür. Dergide yer alan metinlerde bulunan karakterler ve olaylar aracılığıyla çocuklar bu değerleri kazanabilmektedir.

Azimli olma, düşünerek hareket etme, bilgili insan olma, kendine güven, merak, ölçülü olma, tedbirli davranma, hatasının farkına varma, temizlik, tutumlu olma gibi düşünsel nitelikli değerler Türkçem dergisinde okurun karşısına çıkan kişisel gelişime yardımcı diğer değerlerdir. Dergi söz konusu değerleri kazandırırken çocukları kendini geliştirme hususunda düşünmeye de sevk etmektedir. Dergi bu değerleri çocuklara sezdirilmeye çalışır ve bu yolla çocukların kendilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Bunun neticesinde ise çocuk hem kendine hem toplumuna faydalı bir birey olarak yetişmektedir.

‘Türkçem Dergisinde Yer Alan Metinlerin Eğitsel Açıdan İncelenmesi' adlı bu çalışmada Türkçem dergisinde yer alan metinlerin değer aktarımı bakımından zengin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dergideki metinlerin çocuğa görelilik ilkesi esas

alındığında zayıf kaldığını söylemek mümkündür. Metinlerin çoğu vermek istediği mesajı sezdirmek yerine doğrudan öğütücü bir tavır taşımaktadır. Özellikle bazı metinler yetişkinler için yazılmış izlenimi vermektedir. Bunun yanı sıra metinler evrensel, millî, manevi ve kişisel gelişime yardımcı değerleri kazandırabilecek niteliktedir. Türkçem dergisinin çocukların edebiyat ihtiyacını karşılamaktan ziyade Balkanlarda Türkçeyi korumak ve yaşatmak için yayım hayatına başladığı ve bunu başarabildiğini söylemek mümkündür.

ÖNERİLER

- Türkçem dergisinde yer alan metinler çocuğa görelilik ilkesi esas alınarak daha dikkatli biçimde seçilmelidir.
- Verilmek istenen iletiler, değerler öğütücü bir tavırla değil sezdirme yoluyla çocuklara kazandırılmalıdır.
- Türkçem dergisinde yer alan metinler aracılığıyla değer aktarımından söz edebilmek için çocukları Türkçem dergisi ile daha çok buluşturulmalı.
- Türkçem dergisini Türkçe öğretmenleri derslerinde kullanarak öğrencileri dergiden haberdar etmeli.
- Ebeveynler çocuklarını Türkçem dergisini okumaya teşvik etmeli.

TÜRKÇEM DERGİSİNİN İNCELENEN SAYILARI

Türkçem Dergisi 152. Sayı, Temmuz 2013, Prizren.

Türkçem Dergisi 153. Sayı, Ağustos 2013, Prizren.

Türkçem Dergisi 154. Sayı, Eylül 2013, Prizren.

Türkçem Dergisi 155. Sayı, Ekim 2013, Prizren.

Türkçem Dergisi 156. Sayı, Kasım 2013, Prizren.

Türkçem Dergisi 157. Sayı, Aralık 2013, Prizren.

Türkçem Dergisi 158. Sayı, Ocak 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 159. Sayı, Şubat 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 160. Sayı, Mart 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 161. Sayı, Nisan 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 162. Sayı, Mayıs 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 163. Sayı, Haziran 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 164. Sayı, Temmuz 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 165. Sayı, Ağustos 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 166. Sayı, Eylül 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 167. Sayı, Ekim 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 168. Sayı, Kasım 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 169. Sayı, Aralık 2014, Prizren.

Türkçem Dergisi 170. Sayı, Ocak 2015, Prizren.

Türkçem Dergisi 171. Sayı, Şubat 2015, Prizren.

Türkçem Dergisi 172. Sayı, Mart 2015, Prizren.

Türkçem Dergisi 173. Sayı, Nisan 2015, Prizren.

Türkçem Dergisi 174. Sayı, Mayıs 2015, Prizren.

Türkçem Dergisi 175. Sayı, Haziran 2015, Prizren.

Türkçem Dergisi 176. Sayı, Temmuz 2015, Prizren.
Türkçem Dergisi 177. Sayı, Ağustos 2015, Prizren.
Türkçem Dergisi 178. Sayı, Eylül 2015, Prizren.
Türkçem Dergisi 179. Sayı, Ekim 2015, Prizren.
Türkçem Dergisi 180. Sayı, Kasım 2015, Prizren.
Türkçem Dergisi 181. Sayı, Aralık 2015, Prizren.
Türkçem Dergisi 182. Sayı, Ocak 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 183. Sayı, Şubat 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 184. Sayı, Mart 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 185. Sayı, Nisan 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 186. Sayı, Mayıs 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 187. Sayı, Haziran 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 188. Sayı, Temmuz 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 189. Sayı, Ağustos 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 190. Sayı, Eylül 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 191. Sayı, Ekim 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 192. Sayı, Kasım 2016, Prizren.
Türkçem Dergisi 193. Sayı, Aralık 2016, Prizren.

ALTINCI BÖLÜM

6. KAYNAKÇA

- AKBAŞ, O. (2008). Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış, *Değer Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-25.
- AYDIN, K. (2015). *Türkiye'de Çocuk Dergiciliği*. Diyanet Çocuk Dergisi'nin İçerik Analizi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi.
- AYDIN, M. AKYOL G. (2013). Okulda değerler eğitimi & yöntemler-etkinlikler kaynaklar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- AYTAŞ, G. ve KARAKUŞ AKTAN, E. (2012). Çocuk Edebiyatı ve Eğitimi Açısından Hayriyye. *GEFAD/GUJGEF* 32(2): 537-555.
- BALCI, A. (2003). Bir Okuma Materyali Olarak Çocuk Dergileri Ve “Çocuklara Rehber” *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 13
- BAKİ, E. (2015). Türkçem Dergisi. *Türkçem Dergisi*. 175, 6.
- BEKSAÇ. Z. (2014). Balkanlarda Türk Çocuk Edebiyatı. *Türk Dili*. 756, 75-782.
- BİLGE. H. (2017). Adında “Türk” Kelimesi Bulunan İlk Çocuk Dergisi: Türk Yavrusu. *Türk Bilimi Araştırmaları (Tubar)* XLI. 79-89.
- ÇELEBİ. T. (2014). *Makedonya Türk Çocuk Edebiyatında Sevinç Dergisi ve Bu Dergideki Şiirler Üzerine Tematik Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi.
- ÇELİK, T. (2014). Türkiye’de Çocuk Olmanın Tarihi: Doğan Kardeş Dergisi. : *Doğan Kardeş Dergisi*. (içinde) Hasan Ersel. Kazım Taşkent, Yapı Kredi ve Kültür Sanat. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları. 193-232.
- ERCAN, A. ve AKPINAR, Ş. (2014). Eski Harfli Bir Çocuk Gazetesi Sadâkat / Etfâl. *Türk Bilimi Araştırmaları*. XXXVI-/2014. 109-130.
- GÜREL, Z. (2011). *İkibine Doğru Çocuk Edebiyatımız*. Bizim Büro Basımevi, Ankara.
- GÜREL, Z. TEMİZYÜREK F ve ŞAHBAZ N.K. (2016). Ankara: Öncü Yayınları.

- GÜVEN, A.Z. (2014). *Değerler Eğitimi ve Türkçe Derslerinde Değerlerin Kullanımı*. Konya: Palet Yayınları.
- HAMZADAYI, E. ve ÇETİNKAYA, G. (2011). Aytül Akal'da İlişkisel Kimlikler ve Aile İçi İletişim: “Oğlum Nerdesin”, “Kızım Nerdesin”. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu 05-07 Ekim 2011. s. 379
- KARACA, G. (2010). *Edebi Çocuk Dergisi Kırmızıfare'deki Metinlerin Değer Aktarımına Katkıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi.
- KARATAY, H. ,DESTEBAŞI, F. ,DEMİRBAŞ M. *Çocuk edebiyatı ürünlerinin 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin karakter gelişimine etkisi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (ERZSOSDER) ÖS-II: 123-140 [2015]*
- KARAYAZI, N. (2017). Cumhuriyet Dönemi Çeviri Çocuk Masallarında Kültürel Değişim (Eski Harfli Çocuk Yıldızı Dergisi Örneği). *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. 5, 3326-3397.
- KAYA, U. (2013). Değerler eğitiminde bir meslek teşkilatı: Ahîlik. *Değerler Eğitimi Dergisi (Journal of Education-Turkey)*, 26(11).
- KIBRIS, İ. (2014). 1980 Dönemi Dergilerine Genel Bir Bakış. *Türk Dili*. 756,736-748
- KILIÇ, B. S. (2017). Beyazbulut Dergisindeki Kurgusal Metinlerde Karakterler Aracılığıyla Verilen İletiler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi.
- KILINÇ A. ve TARHAN A. (2102).Kosova'da Çağdaş Türk Çocuk Edebiyatı. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*.2, 56-57.
- KÜÇÜK, H. (2008). Talebe Defteri Çocuk Dergisi (İndeks, Seçme Metinler, Değerlendirme ve Sözlük). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi.
- KÜÇÜK, S. (2010). İlk Türkçe Çocuk Dergileri ve “Çocuklara Mahsus Gazete”/The Early Turkish Children’s Periodicals And “Çocuklara Mahsus Gazete” *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi (SEFAD)*, (24), 221-257.

- KÜR, İ. (1991), *Türkiye’de Süreli Çocuk Yayınları*, AKM Yayını, Ankara
- OĞUZKAN, F. (2013). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- OKAY, C. (1999), *Eski Harfli Çocuk Dergileri*, Kitabevi Yayıncılık, İstanbul.
- OKUMUŞ, S. (2016). *Makedonya ve Kosova’da Yayımlanan Çocuk Dergileri*.
- PALA, İ. (2014). *Hayriyye*, İstanbul: Kapı Yayınları.
- PINARCI, G.A. (2013), “Çocuk Dergileri”,
<http://ebulten.library.atilim.edu.tr/sayilar/2013-06/okuma.html>
- SARIKAYA, M. (2010). *Türk Çocuk Dergilerinde Tarih 1918- 1931. Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*. 12, 51-83
- SİLAH, M. (2005). *Sosyal Davranış Psikoloji Bilimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- ŞİMŞEK, T. (2012). *Çocuk Yayınları*. T. Şimşek (Ed.) *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. (2. Baskı) İçinde (71-80). Ankara: Grafiker Yayınları.
- ŞİMŞEK, T. (2014). *Çocuk Edebiyatı Tarihine Ön Söz. Türk Dili*. 756, 15-60.
- ŞİRİN, M.R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- ŞİRİN, M. Ruhi. (1987). *Çocuk Edebiyatı Yıllığı* (Hazırlayan Mustafa Ruhi Şirin). İstanbul: Gökyüzü Yayınları.
- TOK, M. (2012). *Çocuk Edebiyatı ve Mevlana’nın Mesnevisi*. İstanbul: Kriter Yayınları.
- USTAİBO, M. (2016). *Günaydın. Türkçem Dergisi*. 182, 2.
- ÜLKEN, H. Z. (2001). *Bilgi ve değer*. İstanbul: Ülken Yayınları.
- YALÇIN, A ve AYTAŞ, G. (2016) *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILMAZ, E. (2017). *Osmanlıcılıktan Türk Milliyetçiliğine Bir Çocuk Dergisi: Çocuk Dünyası (1913-1914). Tarih İncelemeleri Dergisi XXXII / 1, 2017, 209-232*

YILMAZ, O. (2016). Türkçem Çocuk Dergisi ve Kimlik İnşası. *Turkish Studies*, 11/4, 1175-1190.

TDK, (2010). *Türkçe Sözlük*, 11. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

TUĞLUOĞLU, F. (2015). II. Meşrutiyet Döneminde Milliyetçi Bir Çocuk Dergisi: Talebe Defteri (1913-1919) *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*.XV/30 (2015-Bahar), ss.99-139.

İNTERNET KAYNAKLARI

www.tarihistan.org, 25.12.2015.

www.kosovahaber.net, 21.10.2017.

www.kosovahaber.net, 01.01.2016.

www.yenibalkan.com, 22.10.2017.

EKLER

Türkçem Dergisi'ne ilişkin fotoğraflar:

Fotoğraf 1: Türkçem Dergisi 2013 yılı Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim sayısı kapakları.

Fotoğraf 2: Türkçem Dergisi 2013 yılı Kasım, Aralık ve 2014 yılı Ocak, Şubat sayısı kapakları.

Fotoğraf 3: Türkçem Dergisi: 2014 yılı Mart, Nisan, Mayıs, Haziran sayısı kapakları.

Fotoğraf 4: Türkçem Dergisi 2014 yılı Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim sayısı kapakları.

Fotoğraf 5: Türkçem Dergisi 2014 yılı Kasım, Aralık ve 2015 yılı Ocak, Şubat sayısı kapakları.

Fotoğraf 6: Türkçem Dergisi 2015 yılı Mart, Nisan, Mayıs, Haziran sayısı kapakları.

Fotoğraf 7: Türkçem Dergisi 2015 yılı Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim sayısı kapakları.

Fotoğraf 8: Türkçem Dergisi 2015 yılı Kasım, Aralık ve 2016 yılı Ocak, Şubat sayısı kapakları.

Fotoğraf 9: Türkçem Dergisi 2016 yılı Mart, Nisan, Mayıs, Haziran sayısı kapakları.

Fotoğraf 10: Türkçem Dergisi 2016 yılı Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim sayısı kapakları.

Fotoğraf 11: Türkçem Dergisi 2016 yılı Kasım, Aralık sayısı kapakları.

Fotoğraf 12: Türkçem Dergisi İçin Dediler Ki...

Fotoğraf 13: Türkçem Dergisi İçin Dediler Ki...

Fotoğraf 14: Türkçem Dergisi İçin Dediler Ki...

Fotoğraf 15: Türkçem Dergisi İçin Dediler Ki...